

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Liber Tertivs, In quo de Confesstione disseritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

LIBER TERTIVS DE POENITENTIA:

In quo de Confessione differitur.

DE CONTRITIONE, QUAE prima pars est Sacramenti Poenitentiae, differuimus libro superiore: sequitur vt de secūda parte, quae Confessio dicitur, differamus. In qua controuersia explicanda hic ordo seruabitur, vt PRIMO loco referantur errores, qui de hac re versantur inter Aduersarios. DEINDE, sententia Catholicae Ecclesiae ex diuinis literis confirmetur. TERTIO, proferantur sanctiones & decreta Conciliorū. QUARTO, testimonia veterum Patrum. QUINTO, rationes variae. POSTREMO, argumenta Aduersariorum proponantur, & dissoluantur.

CAPVT PRIMVM.

De erroribus circa Confessionis necessitatem.

PRIMI, qui Confessionem sustulerunt, veteres illi Hæretici censendi sunt, qui potestatem absoluendi sustulerunt, Montanistæ videlicet, & No-uatianiani, de quibus in primo libro diximus: neque enim vlla necessitas Confessionis est, si nulla sequitur Absolutio.

Fuit

Fuit alia hæresis Audianorum, temporibus Valentinianæ senioris, quæ (vt ex Theodoro lib. 4. de fabulis Hæreticorum, intelligi potest) Confessionem quidem peccatorum iubebat, & Absolutionem largiebatur, sed nullam iniungebat pœnitentibus multam; & idè pœnitentes, quia per iocum ac ludum Confessionem à se exigere intelligebant, graui peccata cælabant, & solùm pauca quædam ac leuia fatebantur planè ad eum modum, quo nunc Lutherani confiteri peccata coram suis Ministris solent.

Messaliani quoq; iisdem temporibus exorti (Damasce teste, in lib. de centum hæresibus) peccata dimittebant, nulla habita ratione Pœnitentiæ, & canonum Ecclesiæ.

Postmodum Ioannes VViclefus (teste Thoma VValden tomo 2. de Sacram. cap. 135.) Confessionem Sacramentalè apertè oppugnare cœpit, asserens eam neque in Scripturis fundari, & ex sola institutione Papali introductam esse.

Exstitit etiam ante annos circiter centum, quidam Pœnitentis Oxoniensis, qui Confessionem peccatorum in specie, affirmabat non esse de Iure diuino, sed ex aliquo statuto vniuersalis Ecclesiæ: de quo vide Summam Conciliorum, in decretis Sixti Papæ IV.

Nostro seculo in eodem errore versati sunt Erasmus Rodamus, & Beatus Rhomanus. Ille, in Annotat. ad epistolam S. Hieronymi ad Oceanum de obitu Fabiolæ, & in annotatione ad cap. 19. Act. & in Methodo Theologiæ; hic, in annotationibus ad librum Tertulliani de Pœnitentia: vterque enim docet, Confessionem secretam singulorum peccatorum non modò non esse Iure diuino institutam, aut imperatam sed neque in vsu antiquæ Ecclesiæ fuisse.

Porro Lutherani, & quotquot ab illis sectæ Hæreticorum exortæ sunt, licet variè sentiant de Confessione, omnem tamen in eo conueniunt, vt non sit necessarium omnia peccata Sacerdotibus confiteri: ex quo illud etiam sequitur, vt Confessio integra peccatorum, qualis in Ecclesia Catholica exigere solet, non sit diuinitus instituta.

Martinus Lutherus in lib. de captiuit. Babil. cap. de Pœnitentia, scribit quidem Confessionem secretam, quæ modò celebratur, sibi valdè placere, & esse vtilem, vel potius necessariam: tamen addit tres errores. PRIMÒ, non posse eam

probari ex Scripturis. SECUNDO, non esse necessarium cōfiteri omnia sacerdotibus. Si quis enim correptus à fratre, quem fortè la sit, agnōscat coram illo peccatum suum, & veniam petat, docet Lutherus, eum non teneri peccatum illud sacerdotibus aperire. TERTIO, damnat omninō eos, qui docent circumstantias peccatorum in Confessione esse de-regendas: *Ego, inquit, quicquid est circumstantiarum, consuluerim penitus contemnere.*

Item in sermone de Pœnitentia, docet non esse confitenda venialia, nec omnia mortalia, sed ea tantum quæ sunt manifestè mortalia. Ex quo loco deprompti sunt articuli, quos Leo X. damnauit. Nam articulo 8. negat omnia peccata mortalia esse confitenda, & addit, in antiqua Ecclesia, sola peccata manifestè mortalia ad Confessionem adduci consueuisse: & artic. 9. scribit, dum volumus purè omnia confiteri, nos nihil aliud facere, nisi vt misericordiæ Domini nihil ignoscendum relinquamus: & in assertionem eiusdem articuli, carnificinam cruentissimam appellat, si quis à pœnitentibus omnium, & singulorum peccatorum confessionem exigat.

Dubitari solet, quid per manifesta peccata, quæ sola ad Confessionem pertinere voluit Lutherus, intellexerit: non enim defuerunt olim, qui eum excusare vellent. Aut igitur manifesta peccata occultis opposuit, aut dubiis, aut omninō incognitis etiam ipsi peccatori. De omninō incognitis non potest esse loquutus, ea siquidem ne Catholici quidem volunt esse confitenda: neq; carnificinam Lutherus appellasset sententiam Catholicorum, si in eadem sententia etiam ipse fuisset. De occultis non se etiam locutum, testatur ipse in assert. artic. 8. quare id solùm restat, vt de dubiis intellexerit qui certè non paruus est error.

Idem in serm. de Confess. & Eucharistia, edito anno M. D. XIX. dicit, Confessionem quæ fit coram Sacerdote, nō esse præceptam à Deo, sed à Papa. Item in libro de ratione confitendi, cap. 6. valdè dubitat, an peccata cordis sint confitenda. Item in lib. contra Latomum, anno M. D. XXI. *Nego, inquit, in totum Confessionem esse exigendam,* & in sermone de Eucharistia, anno M. D. XXVI. neminem vult cogi ad Confessionem faciendam. In visitatione Saxonica,

Q 9999 anno

anno M. D. XXVIII. iterum repetit, Confessionem non esse præceptam, licet sit utilis. Denique in articulis Smalchaldicis, anno M. D. XXXVII. in art. de Confess. dicit, enumerationem peccatorum debere esse liberam, ut quisque enumeret illa, quæ voluerit.

Ioannes Oecolampadius librum scripsit, quod Confessio non sit onerosa Christiano: sed non agnoscit Confessionem à Deo præceptam, immò ne ab Ecclesia quidem, nisi manifestorum criminum.

Philip. Melanch. in ipsa Confess. August. art. de Confess. *De confessione peccatorum, inquit, docent nostri, quod Absolutio priuata in Ecclesiis retinenda sit, quanquam non sit necessaria delictorum enumeratio: est enim impossibilis enumeratio omnium delictorum, iuxta illud: Delicta quis intelligit?* Hæc ille, qui quamuis ex ratione quam adfert, eam solum enumerationem non necessariam esse significare videatur, quæ est omnium peccatorum, siue ea cognoscantur à nobis, siue ignorentur: tamen sine dubio reprehendere voluit enumerationem illam, quæ est in vsu Catholicæ Ecclesiæ, videlicet omnium peccatorum, quæ post examen animo recurrunt. Nam in Apologia articuli de Confessione & Satisfactione, sæpius repetit, enumerationem quæ modò dicitur, & quæ erat apud veteres, non esse necessariam Iure diuino. Porro, inquit, *Aduersarij nostri multos Doctores receptissimos damnabunt, si contendent, enumerationem delictorum in Confessione necessariam esse Iure diuino. Quanquam enim Confessionem probamus, & quandam examinationem prodesse iudicamus, ut institui homines melius possint: tamen illa moderanda res est, ne conscientijs iniiciantur laquei, qui nunquam erunt tranquilla, si existimabunt, se non posse consequi remissionem peccatorum, nisi facta illa scrupulosa enumeratione.* Idem in Examine ordinandorum, vbi de Confessione agit: *Nulla, inquit, enumeratio delictorum necessaria est, quia manifestum est, nusquam existare præceptum diuinum de enumeratione singulorum.* Similia habet in Locis communibus, tit. de Confessione, vbi tamen utilem esse iudicat aliquam enumerationem, & idcirco satis prolixè instituit methodum discutiendi conscientiam per omnia præcepta Decalogi.

Ioan

Ioan. Caluinus lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 7. *Miror, inquit, quæ fronte auſint contendere, Confessionem, de qua loquuntur, Iuris eſſe diuini: cuius equidem vetuſtiſſimum eſſe & ſum fa- teemur; ſed quem facile euincere poſſumus olim fuiſſe liberũ.* Deinde §. 11. admittit Confessionem generalem, quam Mi- niſter pro ſe & populo in Eccleſia faciat. Et §. 12. admittit etiam Confessionem priuatam corã Paſtore, quando quis ita angitur & afflicatur peccatorum ſenſu, vt ſe explicare niſi alieno adiutorio nequeat, ſed addit hanc moderationẽ: *Hinc ſequitur, inquit, eiſmodi Confessionem liberam eſſe oportere, ſi non ab omnibus exigatur, ſed iis tantũ commẽdetur, quæ ea ſe opus habere intelligent.* Deinde ne ij ipſi, qui illa vtuntur pro ſua neceſſitate, & enumeranda omnia peccata vel prace- pro aliquo cogantur, vel arte inducantur: ſed quo ad intereſſe ſua putabunt, vt ſolidum conſolationis fructum referant. De- nique §. 19. de Confessione, qualis ſit apud Catholicos: *Nihil, inquit, mirum, ſi auricularem iſtam confessionem, rem aded peſſilentem, totq; nominibus Eccleſia noxiã, damnã, ac ſublãtã e medio cupimur.*

Martinus Kemnitius in 2. par. Exam. cap. 5. de Pœnit. pag. 976. & ſequentibus, de Confessione diſputat; ſed pag. 1021. ita explicat vſum Confessionis, quem apud ſuos obſeruati dicit: *Priuatã, inquit, Confessionis & ſus apud nos ſeruatur, ſi generali profeſſione peccati, & ſignificatione Pœnitentiã petatur Abſolutio. Cumq; non ſine iudicio & ſurpãda ſit Cla- uis, vel ſoluens vel ligans, in priuato illo colloquio Paſtores ex- plorant auditorum iudicia, an recte intelligant doctrinã de peccatis exterioribus & interioribus, de gradibus peccatorũ, de ſtipendio peccati, de fide in Chriſtum: deducuntur ad conſi- derationem peccatorum: explorantur an ſerio doleant de pec- catis, an iram Dei timeant, & cupiant illam effugere, an ha- beant propoſitum emendationis: interrogantur etiam ſi in cer- tiſ quibusdam peccatis harere exiſtimantur: traditur illis do- ctina, & exhortatio de emendatione: quaritur vel conſi- lium, vel conſolatio in grauaminibus conſcientiã: & tali Con- feſſioni imperitur Abſolutio. Hæc ille, qui non ſolũ à Ca- tholico ritu, ſed etiam à Lutheri, & Melanchthonis, quos magiſtros habere ſe gloriatur, doctrinã longẽ abeſſe vide- tur. Illi enim confessionem peccatorum in ſpecie faciendam*

esse docent, licet non omnium, neque ex legis diuinæ præscripto: at Kemnitius generali confessione, & pœnitentiæ instructione contentus est. Eadem generali confessione, ac pœnitentis instructione contentus est Ioan. Brentius in Confessione VVirttembergensi, art. xi de Confessione; & alij, quorum longum esset, & minimè necessarium enumerare.

CAPVT II.

Probatur Confessionis necessitas ex Evangelio.

ADVERSVS omnes iam notatos errores, Concilium Tridentinum, sess. 14 cap. 5. & can. 6. 7. & 8. non solum declarat, Confessionem omnium peccatorum mortalium Iure diuino necessariam esse iis, qui post Baptismum in peccata labuntur; sed etiam anathema dicit iis, qui contra ausi fuerint disputare.

Quam veritatem ex verbis Domini comprobaturus, ad hanc ratiocinationem, totam vim diuinorum testimoniorum reuocandam esse censui: Qui mortali peccato se obstrinxerunt, tenentur Iure diuino Pœnitentiam agere, & reconciliationem cum Deo quærere: Sed medium necessarium ad reconciliationem post Baptismum, est confessio peccatorum omnium Sacerdoti facta, Ergo tenentur Iure diuino, qui post Baptismum mortali peccato se obstrinxerunt, Sacerdoti peccata omnia confiteri.

Propositio in libro superiore probata est, ex illis verbis Matth. 3. *Pœnitentiam agite.* & ex illis Luc. 13. *Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* neque Aduersarij eam negant. Quare tota difficultas in assumptione posita est, quæ rursus hac ratiocinatione cõcluditur: Christus in scriptis Sacerdotes iudices super terram cum ea potestate, ut sine ipsorum sententia nemo post Baptismum lapsus reconciliari possit: Sed nequeunt Sacerdotes rectè iudicare nisi peccata cognoscant: Ergo Iure diuino tenentur qui post Baptismum lapsi sunt, peccata sua Sacerdotibus aperire; ac per hoc est confessio peccatorum medium necessarium ad reconciliationem iis, qui post Baptismum lapsi sunt.

Huius

Huius argumenti sola propositio confirmanda est, nam assumptio ita per se est evidens, ut nullo modo negari possit: iudicium enim sine cognitione causæ, ne cogitatione quidem fingi potest. Quocirca Aduersarij communiter ad nostrum argumentum respondere solent, Ministerum in hac re non iudicem, sed præconem esse Dei, neque pro potestate absolueret, sed tantum annunciare pœnitentibus indulgentiam.

Philippus in Apologia Confess. Augustanæ, art. de Confess. *Quod obiciunt, inquit, iudicem debere cognoscere causam priusquam pronunciet, hoc nihil ad hanc rem pertinet, quia Absolutio est exequutio alicuius beneficij, non est iudicium.* Idem in locis anni M. D. XLIII. tit. de Confessione, ad idem argumentum his verbis respondet: *Respondeo ad maiorem: differunt iudicium, & ministerium Euangelij. In iudicio necesse est fieri cognitionem: at ministerium Euangelij est mandatum certum imperiendi beneficij, scilicet annuncianda remissionis peccatorum, siue nota sint, siue ignota.* Et infra: *Ministerium, inquit, est testimonium diuinae absolutionis.* & infra: *Quod Euangelium publicè multis, & priuatim singulis applicari possit, testatur hæc sententia: Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.*

Ioannes Calvinus lib. 3. Institut. cap. 4. §. 18. *Nam, inquit, quod contendunt, non posse fieri iudicium, nisi causa cognita; in promptu est solutio, temerè hoc sibi arrogare, qui sunt à seipsis iudices creati.* & infra: *lactant sibi ligandi & soluendi munus esse mandatum, ac si quadam esset iurisdictio quaestioni adiuncta: porro hoc ius Apostolis fuisse incognitum, tota eorum doctrina clamat.* & §. 21. declarat, remittere ac retinere peccata, nihil esse aliud, nisi polliceri ex verbo Dei remissionem peccatorum credentibus, & edicere damnationem non amplectentibus Christum: quod idem copiosius docet lib. 4. cap. II. §. I. *Hoc, inquit, de remittendis & retinendis peccatis mandatum, & illa de ligando & soluendo, Petro facta promissio, non aliò debent referri, quàm ad Verbi ministerium; quod dum Apostolis cõmittebat Dominus, simul hoc ligandi soluendiq; munere ipsos instruebat. Quæ enim est summa Euangelij, nisi quod omnes serui peccati & mortis, solui mur ac liberamur per redemptionem, quæ est in Christo Iesu? qui*

Verò Christum liberatorem ac redemptorem non suscipiunt, nec agnoscunt, eos aternis vinculis damnatos, additosq; esse.

Martinus Kemnitius in 2. part. Examinis, cap. 5. de Pœnitentia, pag. 1029. proponit his verbis potissimum Catholicorum argumentum: *Christus*, inquit, *Sacerdotes iudicium constituit, ut pro potestate Clauum pronuncient sententiam vel remissionis, vel retentionis peccatorum: Sed nullum iudicium rectè exerceri potest incognita causa: Ideò omnia peccata Sacerdoti ut iudici, in Confessione quando petitur Absolutio, sigillatim enumeranda, exponenda, & detegenda sunt* & infra ponit responsionem, pag. 1030, *Sed rectè*, inquit, *respondetur discrimen esse inter Iudicium, & functionem ministerij Euangelici. In iudicio enim iuxta causa cognitione pronuntiatur, prout bona, vel mala est, vel prout reus adfert compensationem pro delicto: ministerium verò Euangelij mandatum habet annunciandi & impertiendi alienum beneficium Christi scilicet. Et pag. 1033. Ministri, inquit, tantum legatione funguntur, & sunt dispensatores alieni beneficij, quibus non mandatum est, ut corda scrutentur, sed ut iis, qui significant se Pœnitentiam agere, & Euangelio credere, annuncient remissionem peccatorum. Hæc ille.*

Quare si ex Euangelio probauero, Apostolos & eorum successores iudices esse à Domino in Ecclesia constitutos in causis pœnitentium, simul etiam probauero, Iure diuino confessionem peccatorum in specie coram Sacerdote esse faciendam.

Tria sunt loca præcipua, ex quibus iudiciaria ista potestas demonstrari potest. PRIMVS locus est Matth. 16. *Tibi dabo clauis regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cœlis.* ALTER Matth. 18. *Quaecunq; alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo; & quaecunq; solueritis super terram, erunt soluta & in cœlo.* TERTIVS est Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.*

PRIMVS locus continet promissionem soli Petro factam: sed neq; Catholici, neq; Hæretici dubitant, quin Petrus acceperit Clauis, non tantum ut ipse eis vteretur, sed etiam ut eas cum ceteris Sacerdotibus communicaret. ALTER locus

eushabet promissionem, factam Apostolis omnibus, siue prædictionem quandam eius potestatis, quam Apostoli & eorum successores accepturi erant. Et quia veritas mentiri non potest, etiam si nihil aliud legeremus, non posset ambigi, quin eam potestatem alicubi accepissent. TERTIVS locus continet ipsam concessionem eius potestatis, & Sacramenti totius constitutionem.

Et quoniam Aduersarij non negant, in his locis promittitur vel dari Ecclesiæ potestatem soluendi, & ligandi, siue peccata remittendi aut retinendi; sed hanc potestatem interpretantur ministerium prædicandi, & annunciandi pœnitentibus remissionem peccatorum, & impœnitentibus iram & damnationem, siue publicè multis, siue priuatim vni: idcirco probandum nobis est, ex his locis apertissimè colligi, datam esse veram potestatem ex auctoritate absoluendi, ac per hoc, sacerdotes iudices esse in causis peccatorum vice Christi.

PRIMUM igitur id colligitur ex metaphora clauium, de quibus dicitur: *Tibi dabo Claves*. Nam IN PRIMIS claves non solent fieri vel dari ad significandum, ostium esse clausum vel apertum, sed ad aperiendum & claudendum re ipsa. DEINDE, apud homines claves dari solèt Magistratibus in signum potestatis: & in ordinatione Ostiariorum datur claves Ecclesiæ materialis, non vt Ostiarij declarent, sintne fore templi clausæ vel apertæ, sed vt eas verè claudant atque aperiāt. DENIQUE, cùm in APOCALYPSI, cap. 3. de Christo dicitur: *Qui habet clauem David, aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*, omnes intelligunt per clauem, veram & propriè dictam potestatem, qua possit Christus ex auctoritate iudiciaria absoluerè & ligare, non autem significare aut declarare, quis sit ligatus, quis solutus.

Quare cùm suas claves Christus cum Apostolis, eorumque successoribus communicauerit, veram potestatem ex auctoritate iudiciaria soluendi & ligandi cum illis communicauit. Et quemadmodum nemo in clausam domum ingredi potest, nisi qui habet eius domus clauem, ostium aperuerit: sic etiam nemo cui cœlum ob culpam sit clausum, in illud ingredi poterit, nisi Sacerdotum ministerio aperiatur. Nam si aliundè pateret aditus, frustra claves Apostoli accepissent:

piſſent: quid enim prodeſſet habere clauſ domus, ſi abſque clauibus, inuito etiam oſtario, aditus pateret? Nemo, inquit S. A V G V S T I N V S hom. 49. ſibi dicat; Occultè ago, apud Deum ago. Ergo ſine cauſſa dictum eſt; Quæ ſolueritis in terra, ſoluta erunt in cœlo? ergo ſine cauſſa ſunt clauſ data Eccleſiæ Dei? Fruſtramus Euangelium, fruſtramus Verba Chriſti.

N E Q V E hiſ repugnat, quod per Baptiſmum illi etiam qui clauſ non habent, intrmittere poſſunt homines in regnum cœlorum. Nam poteſtas Clauium, eſt poteſtas iudicialia, & idèd propriè erga eos tantùm exercetur, qui ſunt in Eccleſia. Quid enim ad me de hiſ qui foris ſunt, iudicare, inquit Apoſtolus I. Cor. 6. Itaque per Baptiſmum admittuntur homines ad Eccleſiam, & Sacerdotum iudicio ac poteſtati ſubiiciuntur: ſed ſi deinde peccauerint, ſine Clauium beneficio nullo modo reconciliari queunt.

S E C V N D O, idem colligitur ex metaphora ligandi & ſoluedi: Ligare enim, & ſoluere, non ſignificant denunciare, vel declarare, ſed reiſſa vincula iniicere, aut demere: & præfertim Matth. 16. & 18. alioqui non dixiſſet Dominus: Quodcunq; ſolueris, erit ſolutum, ſiue; Quæcunq; ſolueritis, erunt ſoluta: Sed; Quodcunq; ſolueris, erat ſolutum: & Quæcunq; ſolueritis, erant ſoluta.

D I C I S; Eſto, poſſint Sacerdotes ſoluere & ligare, non tamen idcirco neceſſe erit ad eorum tribunal accedere: non enim Dominus ait; Et quæcunq; non ſolueritis, non erunt ſoluta. Itaque poterunt illi quidem ſoluere, ſi quis eorum miniſterio uti voluerit, ſed poterit etiam peccator alia ratione ſine ipſorum miniſterio reconciliari. Quemadmodum cum Regum auctoritate Iudices publici conſtituuntur, poſſunt illi quidem iudicare omnes, qui ipſorum opera uti volunt; non tamen coguntur qui lites habent, ad publicos illos Iudices accedere, ſed poſſunt arbitros eligere, aut etiam ipſi per ſe cauſſam ſuam componere.

S E D hæc obiectio facilè ſoluitur. Nam etiam ſi poſſint privati homines, lites, quas inter ſe habent, ſine publicorum Iudicum ſententia componere: non poſſunt tamen eas lites componere, quas cum Rege ipſo habent, niſi illum adeant, quem loco ſuo Rex Iudicè eſſe voluit. Porrò peccata omnia, cauſſæ ſunt, quas cum Deo ipſo habemus, & idèd cum Deus iudi-

judicium de peccatis, Sacerdotibus permiserit in Ecclesia sua, non possunt qui in Ecclesia sunt, si eiusmodi causas habeant, sine Sacerdotum iudicio cum Deo reconciliari. Quare illa negatio, *Quæcunque non solueritis, non erunt soluta*, quamuis expressa non fuerit in eo loco Euangelij: tamen apertè colligitur, tum ex illa affirmatione: *Quæcunque solueritis, erunt soluta*, qua Sacerdotes iudices futuri dicuntur in causis contra Deum; tum etiam ex illa: *Quæcunque ligaueritis, erunt ligata*, ligare enim non solum est, nouum vinculum addere, vt Excommunicationis: sed etiam vinculum peccati confirmare, ac retinere, vt in alio Euangelista explicatur, & denique nolle soluere. Quod si possent rei sine Sacerdotum sententia à peccatis absolui, non esset vera Christi promissio: *Quæcunque ligaueritis, erunt ligata*.

TERTIO, colligitur idem ex illis verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*. Hoc enim loco expressè datur potestas non solum remittendi peccata, sed etiam retinendi: retinere autem quid est, nisi nolle remittere? proinde negatur remissio illis, quibus noluerint Sacerdotes remittere. ADDE, quod non ait Dominus, *Quorum remiseritis peccata, remissa erant*; quod certè dixisset, si per remissionem, declarationem significare voluisset: sed ait; *Remittuntur eis*, quia nimirum ratam habet Christus sententiam à Sacerdote, nomine suo, latam.

QUARTO, colligitur ex illa voce, *QUORVM*, nec enim vult Dominus omnibus indefinitè peccata remitti, sed certis hominibus, iis videlicet, quos Sacerdotes absoluendos iudicauerint. At Euangelium omnibus indefinitè prædicandum est, iuxta illud Marc. ult. *Prædicate Euangelium omni creaturæ*. & omnibus omnino dari potest conditionalis illa absolutio Caluini: *Remittuntur tibi peccata, si credis*. Non igitur Dominus de prædicatione Euangelij, sed de vera potestate peccata remittendi loquitur.

QUINTO, colligitur ex ceremonia insufflationis, qua Dominus usus est, cum potestatem remittendorum peccatorum Apostolis tribuit. Quemadmodum enim idem Christus Act. Spiritum sanctum dedit in specie linguarum, quia dedit eo

Q 9999 5 rem-

tempore donum concionandi : sic etiam Ioan. 20. dedit Spiritum sanctum insufflâdo, quia dedit donum peccata remittendi, non concionando, vt Aduersarij somniant, sed planè extingüedo, ac dissoluendo. Vt enim flatus extinguit ignem, & dissipat nebulas ; sic etiam Absolutio Sacerdotis peccata dispergit, & euanescere facit : iuxta quam metaphoram legimus Isa. 44. *Deleui, vt nubem, peccata tua.*

SEXTO, idem probatur ex Patribus, qui loca notata in exponunt, vt apertè significant, Sacerdotes à Christo Iudices factos, & peccata ex potestate dimittere, nõ autem concionando annunciare esse remissa.

AC PRIMVM S. IOANNES CHRYSOSTOMVS lib. 3. de Sacerdotio, multis modis sententiam nostram confirmat: *Enim, inquit, qui terram incolunt, atq; in ea versantur, eis commissum est, vt ea qua in cœlis sunt, dispensent: eis datum est, vt potestatem habeant, quam Deus neq; Angelis, neq; Archangelis datam esse voluit; neq; enim ad illos dictum est: Quaecumque alligaueritis in terra, &c.* At certè possunt Angeli annunciare hominibus, remitti peccata si credant, non remitti, si non credant: non igitur potestas annunciandi sed verè absoluendi ac ligandi data est Sacerdotibus ex sententia Chrysostomi.

Pergit ibidem CHRYSOSTOMVS: *Habent quidem & terrestres Principes Vinculi potestatem, Verùm corporum solum: id autem quod dico, Sacerdotum Vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad cœlos & que peruadit, & que adeò, vt quacumque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac seruorum sententiam Dominus confirmet.* At Principes terræ non solent annunciare quis vinculus sit, quis solutus, sed planè pro imperio corpora subditorum ligant & soluunt. Igitur & Sacerdotes cum animas ligant, vel soluunt, non annunciant quis ligatus sit, quisue solutus: sed planè pro imperio, Christi vice, vincula iniiciunt, vel tollunt, si comparatio Chrysostomi aliquid valer.

Pergit CHRYSOSTOMVS: *Quorumcumq; (ait) peccata retinueritis, retenta sunt. Quanam, queso, potestas hac & maior esse queat?* At annunciare peccata fidelibus remitti, infidelibus detineri; non magna res est, id enim quilibet facere potest,

potest, qui modò Euangelium legere nouerit : non solùm Sacerdotes, sed etiam laici, nec tantùm Catholici, sed etiam Hæretici, quin etiam ipsi Dæmones.

Pergit : *Pater omnifariam Filio potestatem dedit, ceterùm video ipsam eandem omnifariam potestatem à Filio illis traditam: nam quasi tam in cælum trāslati, ac supra humanam naturam positi, atq; nostris ab affectibus exempti, sic illi ad principatum istum perducti sunt.* At Pater Filio non nudam Euangelij annunciandi facultatem dedit : sed planè ex auctoritate peccata dimittendi. Alioqui Dominus Matt. 9. cùm dixisset Paralytico : *Dimittuntur tibi peccata tua:* & quidam Pharisæi adiecerunt : *Hic blasphemar:* potuisset vno verbo calumniam repellere, ac dicere, non se peccata propriè remittere, sed solùm annunciare esse remissa: ceterùm non hoc fecit, sed ex potestate mirabili repentè curandi corpora, demonstrauit se habere etiam potestatem admirabilem curandi animas.

Addit CHRYSOSTOMVS : *Quid multa? Rex aliquis si cui ex subditis suis honorè hunc detulerit, et potestatem habeat quoscunq; velit in carcerem consistendi, eosdemq; rursus relaxandi: beatus ille, & admirandus iudicio omnium fuerit. At Verò qui à Deo tantò maiorem accepit potestatem, quantò cælum terra pretiosius est, quantò etiam anima corporibus præstant: hic vilem eò & q; dignitatem accepisse nonnullis videri debet, et vel in illorum cogitationè descendere queat, reperiri quandoq; posse aliquem ex eorum numero, quibus tanta illa, quæ paulò antè dixi, fuerint concredita, cui ipsi munus suum sordescat, quiq; donum sibi à Deo datum despiciat? Non poterat Chrysostomus apertiùs declarare, Sacerdotum potestatem verè ac propriè iudiciariam esse, quàm ea similitudine fecerit : comparat enim Sacerdotem non cum præcone Regis, qui solùm nunciet quid factum, faciendumue sit; sed cum eo, qui pro potestate in carcerem detrudat, aut ex carceribus liberet.*

Addit VLTIMO ibidem CHRYSOSTOMVS : *Corporis lepram purgare, seu (Verius dicam) haud purgare quidem, sed purgatos probare, Iudeorum Sacerdotibus solis licebat: neque nescis quanta cum ambitione, quanto cum studio, & concertatione, Sacerdotalis dignitas id temporis acquirere-*
tur.

sur. At Verò nostris Sacerdotibus non corporis lepram, sed
 anima sordes; non dico purgatas probare, sed purgare pro
 concessum est. Hoc verò loco, tam perspicuè Chrysostratus
 sententiam Aduersariorum damnat, ut nihil omnino contra
 responderi queat.

Sed audiamus etiam alios Patres. Sanctus Gregorius
 NAZIANZENSIS oratione ad ciues timore perculsos, &
 Principem, siue Præsidentem irascentem: *Ipsa, inquit, Christi
 lex vos quoque Præsides, meo imperio, tum solio subicit: nam
 Et nos cum potestate sumus, addam etiã ampliore, perfectiore
 regere.*

Sanctus AMBROSIVS lib. i. de Pœnitentia, cap. 2. & lo-
 quentibus, probat ex locis allegatis Matthæi 16. & Ioan-
 20. Sacerdotibus datam à Christo potestatem remittendi
 peccata. Loqui autem Ambrosium de vera potestate remit-
 tendi, non de solo ministerio euangelizandi, perspicuum
 est, tum quia Nouatiani non negabant posse Euangelium
 omnibus prædicari, sed negabant peccata ex auctoritate re-
 mitti posse; tum quia cap. 7. Ambrosius scribit, Christum
 communicasse cum Sacerdotibus eam potestatem, quam
 ipse habet. Christum verò veram potestatem remittendi,
 non autem solùm annunciandi habere, paulò antè osten-
 dimus.

Sanctus HIERONYMVS in epistola ad Heliodorum de
 vita solitaria: *Absit, inquit, ut de his quicquam sinistram
 loquar, qui Apostolico gradu succedentes, Christi corpus sacro
 ore conficiunt, per quos Et nos Christiani sumus, qui claves
 regni cœlorum habentes, quodammodo ante diem Iudicij iu-
 dicant.*

S. AVGVSTINVS lib. 20. de Ciuitat. Dei, cap. 9. explicans
 illud Apocalypsis: *Et vidi sedes, Et sedentes super eas, Et iu-
 dicium datum est, ita loquitur: Non hoc putandum est de
 ultimo Iudicio dici, sed sedes Præpositorum, Et ipsi Præpositi
 intelligendi sunt, per quos Ecclesia nunc gubernatur. Iudici-
 um autem datum nullum melius accipiendum videtur, quam
 id, quod dictum est: Quæ ligaueritis in terra, ligata erunt in
 cœlo. Vnde Apostolus: Quid enim mihi est, inquit, de his, qui
 foris sunt iudicare? nonne de his, qui intus sunt, vos iudic-
 auit?*

S. INNOCENTIUS I. in epistola I. ad Decentium, cap 7. De pondere, inquit, aestimando delictorum, Sacerdotis est iudicare, &c.

S. GREGORIUS Homil. 26. in Euangelia, exponens illa verba Domini: Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c. Principatum, inquit, superni iudicij sortiuntur, & vice Dei quibusdam peccata retineant, quibusdam relaxent.

SEPTIMO probatur rationibus. Ac PRIMVM si non essent Sacerdotes iudices, nec verè peccata remitterent, sed solum annunciarent esse remissa: nemo periret ex eo solum, quod sacerdotem reconciliantem habere non posset; qui enim credit, ex sententia Aduersariorum, iam habet remissionem, etiamsi nemo sit, qui id verbis protestetur. At AVEVSTINVS in epist. 180. ad Honoratum aperte scribit, aliquos reconciliari cupientes, & proinde credentes in Christum, in æternum perire, quod ante motiantur, quàm à Sacerdote absolui potuerint. *Annón cogitamus*, inquit, *cùm ad istorum periculorum peruenitur extrema, nec est potestas illa fugiendi, quantus in Ecclesia fieri solet ab utroque sexu, atque ab omni ætate concursus, aliis Baptismum flagrantibus, aliis reconciliationem, aliis etiam pœnitentia ipsius actionem, omnibus consolationem, & Sacramentorum confessionem, & erogationem? Sibi si Ministri desint, quantum exitium sequatur eos, qui de isto seculo vel non regenerati exeunt, vel ligati? quantus est etiam luctus fidelium suorum, qui eos secum in vita æterna requie non habebunt?* Hæc ille: nec his dissimilia scribit sanctus Leo in epist. 91. ad Theodorum. Ex quibus locis intelligimus Sacramentalem reconciliationem vim habere iustificandi, neque esse solam annunciationem acceptæ, vel accipiendæ iustificationis.

DEINDE, si Sacerdos nõ aliter peccata remitteret, quàm annunciando diuinas promissiones, certè non nisi frustra ac ridiculè absoluerentur surdi, & ij, qui ob vim morbi sensibus sunt destituti. *Ne effundas sermonem*, inquit Sapiens Ecclesiastici 32. *ubi non est auditus*. At in Ecclesia veteri, non solum surdi, sed etiam ij, qui ob vim morbi extra se positi erant, aliquando reconciliabantur, vt patet ex Augustino lib. 1. de adul-

adulterinis coniugiis, cap. vlt. & Leone in epist. paulò ant
citata ad Theodorum, & ex Concilio Carthag. IV. can. 76.
Arauficano, can. 12.

TERTIO, si Absolutio esset annunciatio remissionis pec
catorum, vel temeraria esset, vel superflua. Nam cùm Mini
ster dicit, *Remittuntur tibi peccata*, aut absolutè hoc pronun
ciat, aut ex hypothese, si videlicet credas, & vt oportet Pœni
tentiam agas. Si absolutè; temerè id pronunciat, cùm igno
ret, an is, qui reconciliationem petit, sit verè pœnitens, &
fidem habeat, qualis requiritur ad iustificationem: & pra
terea etiam si aliquo modo id Minister nosset, melius tamen
nouit ipse pœnitens, proinde non eget annunciatione illi
Ministri, quæ nihil ei addere potest certitudinis. Si verò el
conditionalis Absolutio (vt Calvinus admittit) non potest
talis Absolutio certum ac securum efficere pœnitentem, cùm
ex incerta conditione dependeat: & tamen Aduersarij vix
lium finem Absolutionis agnoscunt, quàm vt certum reddat
hominem acceptæ iustificationis.

QUARTO, si Absolutio non est actus iudicialis, sed sim
plex annunciatio diuinæ promissionis, quæ in Euangelio
scripta exstat, non minùs absoluere poterit laicus, immo et
tiam scœmina, aut puer, aut infidelis quispiam, aut diabolus,
vel etiam pſitacus, si doceatur ea verba, quàm Sacerdos: &
quanquam Aduersarij id concedant, quia sequitur euiden
ter ex ipsorum principiis, tamen est contra omnium veter
rum consensionem, & contra consuetudinem omnium Ec
clesiarum, & omnium seculorum; de qua re suo loco plura
dicemus.

CAPVT III.

*Confirmatur eadem veritas ex figuris, qua
confessionem sacramentalem præcesserunt.*

SACRAMENTA Christiana, ac præsertim ea, quæ
magis necessaria sunt, non simpliciter in diuinis
litteris indicantur, sed primùm in lege naturæ
Mosis adumbrata, ac prænunciata, deinde à Christo
sto pro

sto promissa, tum instituta, postea frequentata, & commendata in Scripturis inveniuntur.

Sic Baptismus in lege naturæ adumbratus fuit per arcam Noë & circumcisionem, in lege scripta per transitum maris rubri, & probaticam piscinam; ac demum propinquante lege gratiæ, per Baptismum Ioannis: deinde à Christo promissus fuit, Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit, &c.* postea disertis verbis imperatus, Matt. vlt. *Baptizate omnes Gentes, &c.* deniq; in Actis Apostolorum, & in epistolis B. Pauli passim exhibitus, & commendatus legitur.

Sic etiam Eucharistia figurata primùm fuit in lege naturæ per panem & vinum Melchisedech; in lege scripta per agnum paschalem & panes propositionis; in ipso Euangelio per multiplicationem panum: deinde promissa Ioan. 6. *Panis quem ego dabo.* postea instituta, Matth. 26. *Accipite, & manducate, &c.* denique frequentata, & commendata ab Apostolis, Act. 1. & 2. Corinth. 10. 11.

Quod idem de Confessione demonstrari potest. Deus enim in lege naturæ non semel exegit confessionem peccati: clarior eandem præscripsit in lege Mosis: eandem Christus in Euangelio variis figuris expressit: eandem postea promisit, & instituit: accessit deniq; usus eius tempore Apostolorum, necnon exhortatio, & commendatio.

Et quoniã de promissione, & institutione, ex quibus præcipuum argumentum sumitur, diximus capite superiore: nunc de iis, quæ promissionem & institutionem, vel præcesserunt, vel sequuta sunt, quæque ad eandem veritatem confirmandam non parùm valent, breuiter dicemus.

PORRO ex figuris duplex argumentum sumi potest. PRIMVM enim si confessio, quam Deus in Testamento veteri exigebat, figura quædam erat, vt reuera erat, cum omnia contingerent illis in figuram, 1. Corinth. 10. certè necesse est, vt in Testamento nouo sit etiam confessio peccatorum à Deo præcepta, & quidem tantò exactior, & perfectior, quantò res figurata figuris ipsis præstat. DEINDE, si confessio necessaria erat coram Dei Ministro, eo tempore, quo nondum data erat Sacerdotibus potestas remittendi peccata: quis non inde colligat, multò maiore ratione æquum fuisse, vt confessio tanquam necessaria imperaretur,

tur, tempore noui Testamenti, quo tanto cum fructu confiteri possumus, vt legitimam confessionem continuò certam Absolutio consequatur?

PRIMA igitur figura habetur Genes. 3. & 4. vbi Deus primum ab Adamo & Eua, deinde à Cain confessionem peccati exegit. In his locis exigitur confessio, non solum cordis, sed etiam oris, nec solum in genere, sed etiã in speciali, nec tantum coram Deo, sed etiam coram eius Ministro: nam interrogatio illa facta est per Angelum in forma humana apparentem, vt patet ex eo, quòd ambulabat in Paradiso ad orientem post meridiem. Ex quo intelligimus, magnam fuisse similitudinem inter illam confessionem, & eam, quæ nunc fit Sacerdoti, qui est etiam Angelus Domini, teste Malachia, cap. 1. vt non sine causa, vna dicatur fuisse figura alterius.

Quare TERTULLIANVS in lib. 2. aduersus Marcionem hanc figuram expendens, ita loquitur: *Interrogat Deus quædam incertus, vt & hinc liberi arbitrij probans hominem, in causa vel negationis, vel confessionis, vt daret ei locum spontè confitendi delictum, & hoc nomine releuandi: sicut de Cain confitetur, vbi nam frater eius, quasi nõ iam vociferatum à terra sanguinem Abelis audisset; sed vt & ille haberet potestatem eadem arbitrij potestate spontè negandi delicti, & hoc nomine grauandi: atq; ita nobis conderentur exempla confitentium potius delictorum, quàm negãdorum, vt iam tunc innotuerit Euangelica doctrina: Ex ore tuo iustificaberis, & ex ore tuo damnaberis.*

Sanctus etiam Ambrosius in libro de Paradiso, cap. 14. lib. 2. de Cain, & Abel, cap. 9. & S. Gregorius lib. 22. Moralium cap. 13. & S. Ioannes Chrysostomus hom. 18. in Genesim, hæc loca de Confessione exponunt, ac dicunt, Deum ab illis confessionem extorquere voluisse, vt confessione delerent, quòd transgrediendo commiserant.

SECUNDA figura habetur Leuitici 13. & 14. vbi iudicium lepræ solis committitur Sacerdotibus, & cogebantur leprosi se Sacerdotibus sistere, ac prodere, & iuxta eorum arbitrium vel extra castrã manere, vel post curationem ad castrum reuerti: quam etiam legem Dominus approbauit Moyses 8. cùm leproso à se curato dixit: *Vade, ostende te Sacerdoti, &c.*

Hanc figuram fuisse Sacramenti Confessionis, docent Chrysoftomus lib. 3. de Sacerdotio, & S. Hieronymus in cap. 16. Matt. Hinc enim colligit S. Hieronymus, oportere Sacerdotes cognoscere peccatorum varietates: & S. Chrysoftomus monet, officium Sacerdotum Christianorum longè excellentius esse quàm olim fuerit Iudæorum, cùm illis, lepram non curare, sed curatam ostendere; nostris, peccata non curata ostendere, sed verè curare concessum sit.

Ioannes Calvinus lib. 3. Instit. cap. 4. §. 4. hoc argumentum contemnere videtur, & tamen operosè diluere conatur: *Videamus*, inquit, *quibus argumentis Confessionem hanc Dei esse mandatum probant* Misit, inquit, leprosos Dominus ad Sacerdotes. Quid? misit ne ad Confessionem? quis unquam fando audivit? audiendis cōfessionibus prefectos Leviticos Sacerdotes? At neq; nos dicimus, missos leprosos à Christo ad Sacerdotes, vt illis peccata sua confiterentur, sed ex figura, cum Chrysoftomo & Hieronymo, ducimus argumentum. Vt enim in lege veteri cognitio lepræ corporalis: ita in noua, cognitio lepræ spiritualis ad Sacerdotes pertinet; & idè cùm legimus ab ipso Christo leprosos ad Sacerdotes Leviticos missos, allegoricè intelligimus, missos peccatores ad Sacerdotes Evangelicos.

NEQUE hoc Calvinum ignorasse, sed ansam calumnian- di accipere voluisse, testantur verba sequentia: *Confugunt*, inquit, *ad allegorias. Sancitum erat lege Mosaica, vt Sacerdotes discernent inter lepram & lepram. Peccatum, spiritualis est lepra: de hac pronunciare, Sacerdotum est. Antequam respondeo, quero obiter, Si hic locus, spiritualis lepra eos iudices facit, cur naturalis & carnalis lepra cognitionem ad se trahunt? scilicet hoc non est Scripturis ludere: Lex cognitionem lepra defert Sacerdotibus Leviticis; hanc nobis & surpe- mus; peccatum est lepra spiritualis; simus & peccati cognito- res. Nunc respōdeo; translato sacerdotio, necesse est legis trans- lationem fieri. Omnia sacerdotia ad Christum translata sunt, in eo impleta, & finita: ad eum igitur & nomen eius omne, & ho- nor sacerdotij translatus est.*

Ad quæstionem obiter propositam, RESPONDEO, Cal- tinum obiter mentiri, cùm scribit, Sacerdotes Christianos ad se trahere cognitionem lepræ corporalis. Neque enim

Rrrr huius

huius rei vel testimonium, vel exemplum producere poterit: apud nos enim de lepra corporali medici respondere solent, non Sacerdotes. Exstat quidem in Iure canonico titulus de coniugio leproforum: sed is titulus nihil habet commune cum legibus Leuiticis de leprosis. Leges enim Leuiticæ præscribunt rationem diiudicandæ lepræ, & sacrificia, quæ pro leprosis offerenda sunt: Ius verò canonicum neque de ratione lepræ diiudicandæ, neque de sacrificiis tractat, neque leges illas Leuiticas vlla ex parte seruandas præscribit; sed solùm docet, non esse lepram, vt neque vllum alium morbum corporalem, iustam causam diuortij inter coniuges. Non igitur in Scripturis ludimus, neque cognitionem lepræ corporalis nobis vsurpamus, præsertim ex vi legis Mosaicæ: sed argumentum ex figura ducimus, vt antè diximus.

Ad solutionem autem argumento nostro à Caluino adhibitam, Respondeo, sacerdotium in Christum esse translatum, sed Christum non per se, sed per suos Ministros in terris fungi sacerdotio. Itaque sicut per Ministros suos concionatur, baptizat, absoluit, ligat, sacrificium offert, &c. ita quoque per suos Ministros cognoscit causas lepræ spiritualis, & eiusmodi Ministros, spirituales leprosi accedere, & morbos suos detegere debent. Quod si sacerdotium ita ad solùm Christum translatum esset, vt ad eius ministros nullo modo pertineret, vel etiam (vt Caluinus loquitur) in Christo completum, ac finitum esset, & nullum iam in terris sacerdotium remaneret: certè nec lex vlla in terris remaneret. Eadem enim ratio sacerdotij, & legis est: si translatum est sacerdotium in cœlum, & lex in cœlum translata est: si extinctum est sacerdotium, extincta quoque est lex. Si verò non nisi absurdissimè dicitur, lex Dei ita esse extincta, aut in cœlum translata, vt nulla sit in terris: profectò non minus absurdè dicitur, sacerdotium ita extinctum, aut in cœlum esse translatum, vt inter homines nullum sit.

AD DIT deinde Caluinus: *Ad hæc, importuna est ipsorum allegoria, qua legem merè politicam inter cæremonias reponit.* At hîc duo sunt errata. PRIMVM enim lex de purgatione leprosi, non merè politica, sed maxima ex parte cæremonialis erat, nam si merè politica fuisset, ad principem politicum, non

non ad Sacerdotes pertinisset. Et quo modo politica lex est, & non potius cœremonialis, quæ iubet leprosum recludi septem diebus, dissutum gerere vestimentum, lauari aliquoties, offerre passeris, & agnos, tingi sanguine & oleo, in extremo auriculæ dextræ, & in pollice manus ac pedis dextri, & alia id genus multa? DEINDE, etiam si merè politica lex illa fuisset, quid prohiberet quo minus alicuius mysterij figuram gerere posset? certè transitus maris rubri, manna de cœlo, aqua de petra, idololatrarum interfectio, non cœremonia, sed res gestæ fuerunt, & tamen Apostolus, 1. Corinth. 10. apertè scribit, omnia illa in figuram Hebrais contigisse, & ad nos earum rerum significationes pertinere. Neque cœremonia dici potest, quòd Abraham duos filios habuerit, vnum de ancilla, & vnum de libera: & tamen eius rei allegoriam B. Paulus exponit Galat. 4.

Concludit tandem Calvinus responsionem suam his verbis: *Quamquam in re clara, suffragium vilius hominis accersere pudet: Sibi Christus pronunciat, se ius legale relinquere. Sacerdotibus integrum, tanquam professis Euangelij hostibus, qui semper ad obstrepèdum intenti erant, nisi os fuisset occlusum. Quare ut hanc possessionem retineant Papales sacrifici, palam concedant in eorum partes, quos necesse est se compesci, ne Christo maledicant, nam ad veros eius Ministros nihil hoc pertinet.*

At quid est aliud aërem verberare, & sine hoste pugnare, si hoc non est? sic enim nos Calvinus ad Iudaismum reiicit, quasi contenderemus, cognitionem lepræ corporalis iuxta legem Leuiticam, ad Sacerdotes Euangelicos pertinere; cùm nos (vt sæpe diximus) non cognitionem lepræ corporalis, sed spiritualis, quæ per corporalem illam significabatur, nostris Sacerdotibus deferamus. Et verò si Caluini ratiocinatio quidquam valeret, illud etiam efficeret, neminem posse à circumcissione carnali ad circumcissionem spiritualem argumentum ducere, quin ad partes Iudæorum Christi hostium, concedere videretur: & tamen Apostolus Paulus, qui in epistola ad Galatas, circumcissionem Iudaicam ab Ecclesia totis viribus amouet, idem in epistola ad Colossenses cap. 2. dicit nos omnes qui baptizati sumus, circumcisos esse circumcissionem non manufacta, in expoliatione corporis carnis,

sed circumcissione Christi. Sicut igitur Circumcisio ad non non pertinet, pertinet autem Baptismus, qui per Circumcissionem significatur, & circumcisio spiritualis nominatur: sic etiam cognitio lepræ ad Sacerdotes Christianos non pertinet, pertinet autem cognitio peccati, quod per lepram significatur, & lepra spiritualis aptissime nominatur.

TERTIA figura est Confessio, quam Deus instituit in Testamento veteri, & cui adiungi voluit loco cuiusdam satisfactionis, oblationem sacrificij: de qua Num. 5. & Leuitici etiam 5. testimonium habemus. Nam profectò si Confessio figuralis erat à Deo instituta, & necessaria iure diuino, quanto magis Confessio figurata esse debet à Deo instituta, & necessaria iure diuino?

Sed quoniam Martinus Kemnitius in 2. parte Examinis, pagin. 984. contendit, Confessionem illam fuisse generalem, (*Talis Confessio, inquit, in Veteri Testamento erat, quando aliquis ad Sacerdotem adducebat hostiam offerendam pro peccato, pro delicto, pro ignorantia, pro contumacia, &c. nec exigebatur ut peccatum illud in specie, & sigillatim cum omnibus circumstantiis sacerdoti exponeretur.*) ostendam breviter, Confessionem illam certi peccati in specie fuisse.

Verba Scripturæ in libro Numeri cap. 5. sic habent: *Visitue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum.* Vbi duo sunt obseruanda. PRIMVM illud, CONFITEBUNTUR, esse in coniugatione hitpael, quæ auget significationem, ita ut illud *וְיָדָוּ* rectè verti possit, *Expressè & distinctè confitebuntur.* DEINDE illa verba: *Confitebuntur peccatum suum*, in Hebræo haberi cum maiori explicatione, sic enim legimus. *Confitebuntur peccatum suum וְיָדָוּ אֲשֶׁר עָשָׂה* id est, *quod fecerunt.* Ex quibus colligimus hoc loco imperari, ut peccatum in specie per manifestam confessionem prodatur: si enim in genere tantùm confiteri, sufficeret, non diceret Scriptura: *Confitebuntur apertè peccatum illud, quod fecerunt.* sed simpliciter, *Confitebuntur peccata sua.*

IN Leuitico cap. 5. vbi nostra editio habet: *Agat Pœnitentiam pro peccato;* in Hebræo est illud idem vocabulum, quod

quod in libro Numer. sic enim legimus: **וְהָיָה בִּי יְאֻשָׁם לְאִתּוֹת בְּאֵלֶיךָ יְיָ וְדָבַר אֲשֶׁר הִטָּא:** *Et erit, cum peccauerit in vino ex his, confitebitur apertè peccatum quod peccauit.*

AD HÆC testimonia Rabinorum, & consuetudo gentis, satis apertè ostendit, præceptum hoc intelligendum esse de Confessione distincta, & in specie, eius peccati, pro quo expiando sacrificandum erat. De consuetudine Hebræorum, testes sunt Thomas Waldensis tomo 2. de Sacramentis, cap. 137. vbi scribit, se in Austria ab ipsis Hebræis cognouisse hanc eorum consuetudinem: & S. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 6. §. 1. summæ Theologicæ, vbi dicit, solere Iudæos doctiores ante mortem confiteri omnia peccata Leuitę alicui, si quem fortè nacti fuerint. De testimoniis Rabinorum vide Petrum Galatinum lib. 10. cap. 3. vbi multis testimoniis Rabinorum probat, oportuisse in Confessione detegere peccatum in specie, & cum suis circumstantiis.

ADDE quod omninò probabile est, **ECCLESIASTICVM**, cap. 4. ad hoc præceptum legale obseruandum exhortari, cum ait: *Non confundaris confiteri peccata tua.* porrò confusio timeri non solet in confessione, quę soli Deo fit, aut quę fit homini generatim, sed in ea solùm, quę fit homini in specie, vt experientia satis testatur.

QVARTA figura est Matth. 3. & Marc. 1. vbi legimus plurimos accurrisse ad Baptismum Ioannis, confitentes peccata sua. Sicut enim Baptismus Ioannis figura fuit Baptismi Christi, ita quoq; & confessio, quę Ioanni fiebat, figura fuit Confessionis, quę Christi Ministris facienda erat.

Quòd autem Calvinus lib. 3. Instit. cap. 4. §. 6. & Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 986. dicunt, eos qui confitebantur Ioanni, non in specie peccata sua confessos, sed in genere tantùm se peccatores agnouisse: non est conforme verbis Euangelistarum. Vterque enim Euangelista disertis verbis posuit: *Confitentes peccata sua,* & *Ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.* aliud autem est, agnoscere se peccatorem, aliud, peccata sua alicui confiteri.

NEQVE multum refert, quòd illa confessio quę coram Ioanne fiebat, cum Baptismo coniuncta esset, cum nostra Confessio Sacramentalis solùm in iis locum habeat, qui post

Baptifinum peccant. Nam Baptifinus Ioannis non remittit peccata ex opere operato, & ideò fatis erat conueniens, non folùm baptizarentur qui ad Ioannem accedebant, fed etiam confiterentur, vt variis modis ad veram contritionem, & fatisfactionem excitarentur. Chrifti verò Baptifinus non po- nenti obicem, ex opere operato peccata omnia, tum quoad culpam, tum quoad pœnam omninò remittit, & ideò nu- quam leguntur Apoftoli ante Baptifinum confessionem ex- giffe, aut fatisfactionem vllam indixiffe.

QVINTA figura habetur Ioan. II. in hiftoria Lazari. Quo- enim Dominus è fe pulchro prodire iufferit Lazarum & ab Ap- toftolis folui voluerit funeralia illa vincula quibus ligatus e- rat, significari Patres dicunt, peccatores diuina voce excita- tos, foras prodire per Confessionem, & ministerio sacerdo- tum liberari à peccatorum vinculis per Abfolutionem. San- ctus IRENAEVS lib. 5. cap. 13. *Hoc fymbolum, inquit, eius ho- minis, qui inligatus fuerat in peccatis, & propter hoc ait Do- minus: Soluite illi, & dimittite eum abire.* S. Ambrosius lib. de Pœnitentia, c. 7. S. Auguftinus tract. 49. in Ioan. in Pfal. 100. concione 2. ferm. 8. & 44. de verbis Domini, & hom. 27. in lib. 50. homil. & S. Gregorius hom. 26. in Euang. & lib. 22. Moral. cap. 13. eandem figuram agnofcunt & exponunt.

SED occurrit Ioannes Caluinus lib. 3. Inftitut. cap. 4. §. 5. PRIMUM dicit, argumenta ex allegoriis non multum valent ad dogmata confirmanda. SED neque nos in eiusmodi argu- menti præcipuum fundamentum ad confirmanda dogma- ta collocamus, nifi allegoriæ in ipfa Scriptura explicentur, vel communi Patrum confenfu, aut certa aliqua Ecclefiæ de- finitione constet, quorsum pertineant: quin tamen probabi- le argumentum inde sumi poffit, quando magni viri, quales funt quos citauimus, allegorias exponunt, negari nullo mo- do debet.

DEINDE addit Caluinus, mentiri eos, qui fcribunt, Chri- ftum imperaffe difcipulis, vt Lazarum diffoluerent: *Dicens, inquit, Dominus difcipulis præcepit, vt fufcitatum Lazari- rum fasciis foluerent, & expedirent. Hoc primum mentitur: nusquam enim legitur, hoc dixiffe Dominum difcipulis, eft quæ multò verifimilius, dixiffe Iudais astantibus, quo citra vllam fraudis fufpicionem euidentius fieret miraculum, &*

maior sua virtus eluceret, quòd nullo tactu, sed sola voce mortuos suscitaret.

MIROR impudentiam Caluini, qui tam audacter S. Augustinum & S. Gregorium mendacij arguere non veretur. Augustinus enim est; qui serm. 8. & 44. de verbis Apostoli, scripsit, verba illa: *Soluite illum, & sinite abire*, ad discipulos dicta à Christo fuisse; quòd idem non semel repetit Gregorius, homil. 26. in Euangelia.

SED quo argumento, quæso; Calvinus Augustinum & Gregorium mentitos esse conuincet: siquidem in Euangelio tantum legimus: *Dixit eis, Soluite illum, &c.* neque aliquid præcedit, vnde certò colligamus, illud pronomen, *E I S*, non referri ad discipulos.

Viderur autem illud, *E I S*, ad eos referri, quibus paulò antè dictum est: *Tollite lapidem*. iisdem enim dixit: *Tollite lapidem, & Soluite eum*. Porrò: *Tollite lapidem*, dixit circumstantibus; non exprimendo hos aut illos; sic enim legimus: *Ait Iesus, Tollite lapidem*. Domino autem absolutè præcipiente aliquid circumstantibus, certè credibile est, discipulos aut solos, aut cum primis obediuisse. Quare licet ex Euangelio non possit certò colligi, qui fuerint, qui Lazarum soluerunt: tamen magna coniectura est, Apostolos fuisse.

NEQVE huic expositioni repugnant, Chrysostomus, aut si qui sunt alij, qui id factum aliis quibusdam præter Apostolos tribuunt. Potuit enim fieri, & credibile est ita factum esse, vt Domino iubente multi simul accurrerint, tum ex Apostolis, tum ex aliis, & hi coniunctis viribus lapidem sustulerint, ac deinde alij manus Lazari, alij pedes soluerint, alij velamen ex facie detraxerint, alij reliquum corpus expedierint: neque ex hoc, quòd Apostoli cum aliis Iudæis Lazarum soluerint, aliquid detrahitur de magnitudine miraculi.

Atque hæc dicta sint de calumnia mendacij; nam alioqui ad rem nostram nihil refert, vtrum Apostoli, an alij quidam Lazarum soluerint: vt enim hæc Lazari solutio figura sit Absolutionis Sacerdotalis, satis est, si ij qui Lazarum soluerunt, in ea re ministri Christi fuerint, & Christo iubente id fecerint. Hoc enim contendimus, eos duntaxat potestatem habere peccata remittendi, quibus id Christus mandauit: quemadmodum ij soli Lazarum de monumento prodeun-

rem soluerunt, quibus Christus dixerat: *Soluite eum*. Quare S. AUGUSTINVS tract. 49. in Ioan. non nominat discipulos, sed generatim, ministros, cùm de illis agit, quibus Christus dixit: *Soluite eum*.

ADDITIONE postremò Calvinus aliam allegoriæ huius explicationem: *Sed demus*, inquit, *hoc dictum discipulis: quid tam obtinebunt? Dominum dedisse Apostolis soluendi potestatem. Quanto aptius, & magis dextrè hac allegoricè tractari poterunt, si dicamus, hoc symbolo Deum soluisse fideles suos iustificare, ut soluerent à se suscitatos: hoc est, ne in memoriam peccata reuocarent, quæ ipse oblitus esset: ne ceu peccatores damnarent, quos ipse absoluisset: ne adhuc exprobrarent, quæ ipse condonasset: ne ubi misericors ipse esset, & ad parcendum facilis, ipsi ad puniendum seueri, & morosi essent? certè nihil ad ignoscendum flectere nos magis debet, quàm Iudicis exemplis, qui se nimium rigidis & inhumanis implacabilem fore mirantur. Eant nunc & allegorias suas venditent.* Hæc ille.

QUAE sanè explicatio nihil est mirum, si nulli veterum Patrum in mentem venerit, cùm ineptissima sit. Nam quod Patres dicunt, per mortuum significari peccatorem; per excitationem, conuersionem; per egressionem ex monumento, confessionem; per vincula, peccata; per solutionem, remissionem, id totum & maximam habet signi cum re significata similitudinem, & ex Scripturis sanctis confirmari potest. At quod Calvinus dicit, nullum habet neque in Scripturis, neque in rei similitudine fundamentum. Quis enim vsquam legit, non exprobrare, aut non recordari, esse soluere? aut quis sanus diceret, non exprobrare esse soluere, cùm soluere sit aliquid agere, non exprobrare sit non agere? SED his nugis omisis, ad alia veniamus.

CAPVT IV.

Confirmatur eadem veritas ex aliis locis noui Testamenti.

IXIMVS hætenus de figuris, quæ Confessionis institutionem præcesserunt: nunc de vsu, commendatione, atque exhortatione, quæ institutionem consequuta sunt, breuiter dicemus.

PRIMVS

PRIMVS igitur locus habetur in Actis Apostolicis, cap. 19. ubi sic legimus: *Multi credentium veniebant, confitentes, & annunciantes actus suos: multi autem ex eis, qui erant cursu- sa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus.*

Hic locus accipiendus est INPRIMIS de confessione fidelium post Baptismum; illi enim propriè dici solent creden- tes, vt patet Act. 3. 4. & 5. 1. Thess. 1. & alibi: neque hoc negant aduersarij. DEINDE loquitur Scriptura de confessione pec- catorum in specie, vt ex illis verbis colligitur: *Confitentes es- stus suos.* DENIQUE agitur hoc loco de confessione facta non soli Deo, sed etiam homini: nam ad Paulum veniebant, vt confiterentur actus suos. Et quoniam eo tempore nulla ex- stabat Ecclesiæ constitutio de cōfessione peccatorum facien- da, id sequitur, vt ab ipso Christo eiusmodi Confessio fuerit instituta.

SED occurrit inprimis Lutherus, qui in sua versione, per actus, miracula intelligenda esse docuit: quem sequutus est Ioannes Brentius in comment. huius loci.

SED hanc expositionem non solùm reiicit communis Ca- tholicorum consensus, & ipsius etiam venerabilis Bedæ, in cap. 1. Marci, sed multò maxima pars Aduersariorum, vt Me- lanchthon, Calvinus, Beza, Bullingerus, Sarcerius in Acta A- postolorum, & Illyricus Cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 347. & Kem- nitius in 2. par. Examinis pag. 987. DEINDE inauditum est, vt miracula dicantur actus nostri, cùm sint opera planè diuina: multò etiam absurdus est, vt confiteri actus suos, sit, iactare miracula à se facta. ADDE, quòd causa huius Confessionis, Luca teste, fuit ingens quidam terror ex diuina ultione in eos, qui abutebantur nomine IESV & Pauli ad quæstum: ter- ror autem diuinæ ultionis, ad confessionem peccatorum, non ad prædicationem propriæ laudis, homines impellere consuevit. DENIQUE Syriaca editio disertis verbis reddidit,

OFFENSAS.

Kemnitius loco citato, duas indicat solutiones ad nostrum argumentum. VNA est, quòd in hoc loco Actorum agatur de confessione generali, qua Ephesij agnoscebant, actiones suas ad normam verbi Dei non congruere. ALTE RA, quòd in spe- cie confessi sint aliqua peccata, per modum exempli, non ta- men omnia.

R R R R 3

Sed

Sed prima solutio facilè refellitur. Nam IN PRIMIS voces illæ *Actus suos*, satis indicant, confessionem factam esse in specie; nemo enim propriè dici potest confiteri actus suos, qui solùm dicit se peccatorem esse. DEINDE VOX ANNUNCIO, & Græcè *εὐαγγέλιον*, qua utitur hoc loco S. Lucas, significat distinctè aliquid narrare; & in editione Syriaca habetur vox *ܣܦܗܪ*, quæ idem significat quod Hebraicum *ספח* Saphar: proinde rectè verti posset: *Numerantes peccata sua*. DENIQUE vnde cognouisset B. Paulus, illos fuisse curiosè sectatos, aded vt libros eorum comburi iuberet, nisi in specie peccata sua confessi fuissent?

ALTEKA solutio, quæ est etiam Caluini in commentariis Act. & Magdeburgensium Cent. I. lib. 2. cap. 4. col. 260. repugnat toti Scripturæ: vbique enim Scriptura, cùm absolute de peccatis loquitur, de omnibus peccatis intelligi solet, & debet; & si liceret exponere de quibusdam, non de omnibus, absurdissimæ sententiæ in diuinis literis inuenirentur. Dan. 4. *Peccata tua eleemosynis redime*. Matth. 1. *Ipsè enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum*. Matth. 9. *Confitebuntur tibi peccata tua*. Lucæ 7. *Remittuntur tibi peccata tua*. Lucæ 11. *Dimitte nobis peccata nostra*. Ioan. 1. *Ecce qui tollit peccata mundi*. Act. 26. *Ablue peccata tua, inuocato nomine ipsius*. In his & aliis infinitis locis, non ponitur signum vniuersale, & tamen nemo dubitauit vnquam, quin subintellexeretur; & idem sit: *Peccata tua eleemosynis redime*; & *Omnia peccata tua eleemosynis redime*. Quare secūdam vsū Scripturæ, Confiteri, & annunciare actus suos; nihil potest esse aliud, nisi, palam facere omnia sua peccata.

Præter hanc solutionem, quam breuiter refutauimus habuit Caluino in commentariis Act. aliquot antitheses proponere, inter confessionem horum Ephesiorum, & Confessionem quæ nunc est in vsu apud Catholicos; vt videlicet ostenderet, nihil hunc locum Act. ad rem nostram facere: Hos, inquit, *semel legimus confessos esse: Papa lex quotannis Et minimum repeti iubet. Isti spontè prodierunt: Papa necessitate omnes obligat. Lucas multos venisse dicit, nõ omnes in lege Papa nulla exceptio. Isti coram fidelium cætu se humiliarunt: Papa longè aliud mandatum, Et clancularis susurrat in aurem proprii Sacerdotis obmurmuret peccator. En quomodo*

dextrè Scripturas ad probandas suas fallacias accommodent.
Hæc ille.

SED has calumnias, planè leues, ac pueriles, nullo negotio dissoluemus. Nam etiamsi semel legamus Ephesios illos confessos, non tamen sequitur, non sæpius id ab eis factum: alioqui idem Ephesij, quia nunquam leguntur Baptismum aut Eucharistiam suscepisse, iuxta Dialecticam istam Caluini, nunquam Baptismum, aut Eucharistiam suscepissent.

QVOD autem illi spontè prodierint ad confitendum, mirum videri non debet, tum quòd nulla tunc exstaret lex de confessione certo aliquo tempore facienda, tum quòd etiam nostro tempore plurimi extra tempus Paschale, in quo solo, lege Ecclesiastica confiteri tenentur, sponte sua prodeant ad Confessionem. Itaque etiamsi tunc lege cautum fuisset, ut quotannis omnes confiterentur, potuissent tamen Ephesij illi spontè ac liberè ad Confessionem prodire.

MVLTOS autem venisse ad Confessionem, non omnes, quid habet repugnantia cum ea lege, quæ iubet ut omnes quotannis ut minimùm peccata sua confiteantur? neq; enim lex omnes absolutè includit, sed omnes qui conscientiam habent peccati lethalis, neque istos omnes quouis tempore obligat, sed tantùm semel per annum. Quare si lex ista Ecclesiastica tempore beati Pauli viguisset, adhuc potuissent Ephesij quidam ad Confessionem faciendam accedere, quando non omnes accedebant.

DENIQUE quòd illi coram cœtu fidelium se humiliauerint, ex capite suo deprompsit Calvinus, non enim Lucas tale aliquid scripsit: *Multi, inquit, credentium veniebant, confitentes, & annunciantes actus suos.* Vtrum autem venerint coram cœtu fidelium, an priuatim, ad Paulum, aut aliquem alium, Lucas non dicit. DEINDE nõne etiam Catholici hoc tempore coram cœtu fidelium se humiliant, cùm in mediis basilicis, tota inspectante Ecclesia, ad sacerdotum pedes se abiciant, licet Confessionem secretò exponant? Habes igitur quam dextrè Calvinus antitheses suas ad calumnias pertendendas accommodet.

SECUNDVS locus est, 2. Corinth. 5. in illis verbis: *Dedit nobis ministerium reconciliationis, & posuit in nobis verbum reconciliationis: pro Christo ergo legatione fungimur, &c.*
hæc

hæc verba ad potestatem Clauium pertinere, fatetur Ioannes Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 1. §. 22. & tam publicè, quàm priuatum apud fideles baptizatos eſſe debere uſum harum Clauium, libenter agnoſcit. At profectò qui mittuntur Legati cum potestate reconciliandi inimicos Regis cum ipſo Rege, nõ poſſunt rectè munere ſuo deſungi, niſi cognoſcant ex ipſis reus, quid egerint, quàm grauiter Regiam maiestatem læſerint, quàm ſatisfactionem perſoluere ſint parati, &c. Quare potestas iſta ministerialis reconciliandi eos, neceſſariò fert ſecum potestatem cognoſcendi cauſas reorum, atque adedò confeſſiones exigendi, & audiendi: neque enim Miniſtris licet pro arbitrio quoſlibet etiam non auditos reconciliare.

TERTIVS locus habetur Iacobi §. ubi S. Iacobus ad Confeſſionem cohortatur, dicens: *Confitemini alterutrum peccata ueſtra.* quæ cohortatio ſatis apertè indicat, Confeſſionem iam tum fuiſſe inſtitutam, & quidem peccatorum, atque homini faciendam. Et ſatis apertè cohæret hæc ſententia cum ſuperioribus verbis, ſecudum Catholicorum explicationem. Nam paulò antè Apoſtolus Iacobus monuerat ægrotos, ut Presbyteros accerſerent, à quibus oleo ſancto cum precibus ungerentur, & adiecerat effectum illius ſacræ unctiois, & precum, futurum, ut alleuaretur ægrotus, & ſanaretur, & ſua peccatis eſſet, ea illi remitterentur. Sed ne fortè qui hæc legeret, exiſtimaret illa etiam peccata lethalia, quorum homo conſcientiam habet, per ſacram unctioem poſſe deleri, subiunxit: *Confitemini alterutrum peccata ueſtra.* non enim ſacra unctio peccata lethalia remittit, quorum aliquis conſcientiam habet, cum ea per Confeſſionis Sacramentum purganda ſint; ſed aut uenialia, aut etiam lethalia, quorum conſcientiam non habemus, quæ reliquæ peccatorum dici ſolent.

SED obiiciunt Aduerſarij, ac præſertim Philippus in Apologia Confeſſionis articulo de Confeſſione & Satisfactione, & Ioannes Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 12. & in annotatione ad hunc locum, particulam illam, *ALTERUTRUM.* Videntur enim ea particula cogere, ut dicamus ſanctum Iacobum non loqui de Confeſſione Sacramentali, quæ ſoli Sacerdoti fieri poteſt, ſed de confeſſione offenſionis, quæ fit fratri offenſo, ad obtinendam ab eo pacem & veniam, ut exiſtimat Philippus,

pus, vel de confessione peccatorum, quæ fit homini spiritua-
li, vt is cognito nostro spirituali morbo, nos instruere, & pro
nobis ad Deum preces fundere valeat, vt docet Calvinus: quæ
Caluini expositio confirmari videtur ex verbis sequentibus:
Et orate pro inuicem, & saluemini.

SED hæc obiectio facilè solui potest. Nam Origenes ho-
mil. 2. in Leuiticū, Chrysostomus lib. 3. de sacerdotio, Augu-
stinus homil. 12. ex lib. 50. homil. & Bernardus in libro Medi-
tationum, cap. 9. hunc locum de confessione quæ fit sacerdo-
ti, simpliciter accepisse videntur, & vt rectè exponunt Beda in
commentario huius loci, & Hugo de S. Victore lib. 2. de Sa-
cramentis, part. 14. cap. 1. voces illæ, *ALTERUTRUM, & IN-
VICEM*, accipiendæ sunt prout exigit consequètia verborum
Scripturæ diuinæ. Itaque: *Confitemini alterutrum*, nihil est
aliud, nisi, Confitemini homines hominibus; qui Absolutio-
ne indigeris, illis, qui potestatem habent absoluendi. Quem-
admodum 1. Petri 4. cum Apostolus dicit: *Hospitales inuicem,*
sine murmuratione, & unusquisq; sicut accepit gratiam, in al-
terutrum illam administrantes: si quis loquitur quasi sermo-
nes Dei, &c. non significat, sine discrimine oportere omnes
ab omnibus hospitio recipi, aut doceri, aut curari, &c. sed, eos
qui tecto indigent, hospitio recipiendos esse ab his, qui do-
mum habent; imperitos à doctis instruendos; ægrotos à me-
dicis curandos; pauperes à diuitibus sustentandos; non con-
trà nutriendos diuites à pauperibus, aut curandos medicos
ab ægrotis, aut doctos ab imperitis erudiendos, aut denique
qui domibus abundant, excipiendos hospitio ab his, qui te-
cto carent: sic igitur qui peccatorum vinculis constricti te-
nentur, ad eos accedere debent, quibus dictum est: *Quacun-*
que solueritis, &c.

Quod etiam sequitur in verbis Iacobi: *Orate pro inuicem,*
& saluemini, id significat, vt Presbyteri pro infirmis, non vt
infirmi pro Presbyteris orent: respicit enim Iacobus ad id,
quòd antea dixerat: *Infirmatur quis in vobis? inducat Pres-*
byteros Ecclesie, & orent super eum. Quod etiam indicat le-
ctio Græca, quæ vbi nos habemus: *Orate pro inuicem, & sal-*
uemini, habet vocem *ἰαδῆτε*, quæ ad sanitatem corporis pro-
priè refertur.

Q V A R-

QUARTVS locus habetur I. Ioan. I. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus, & remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Ex hoc loco probabiliter colligitur Confessio Sacramentalis singulorum peccatorum. Neque enim dubitari potest, quin loquatur Apostolus Ioannes de confessione peccatorum, & quidem singulorum in specie: nam id significant illa verba: *Si confiteamur peccata nostra.* non enim ait, Si agnoscamus, aut confitemur nos peccatores; sed: *Si confiteamur peccata nostra.* Et cum verba sequentia: *Remittet nobis peccata nostra;* omnium consensu, de remissione peccatorum omnium, & singulorum in specie intelligantur: non possunt verba præcedentia sine vitio æquiuocationis aliter accipi quàm de confessione omnium, & singulorum peccatorum in specie.

SED respondent Aduersarij, Apostolum loqui de confessione peccatorum, quæ Deo fieri debet, non de ea, quæ fit homini.

AT solutio hæc non difficulter refelli potest. PRIMVM enim verba illa: *Fidelis est, & iustus, &c.* referuntur ad promissionem diuinam: idè enim Deus fidelis & iustus dicitur, quia peccata confitentibus remittit, quia stat promissis suis, nec idem fallit. At promissio de remittendis peccatis iis, qui confitentur Deo peccata sua, non videtur vlla exstare in diuinis literis: exstat autem promissio apertissima iis, qui ad illos accedunt, quibus dictum est Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Quare, si qui confitentur sacerdoti peccata sua, Deus fidelis & iustus est, vt iuxta suam institutionem & promissionem, remittat eis peccata ipsorum.

PRAETEREA si hoc loco promitteret Apostolus remissionem iis, qui Deo confitentur peccata sua, frustra dictum esset à Christo Apostolis: *Quorum remisistis peccata, &c. & Quaecumq; solueritis super terram, &c.* nam cum multò facilius sit, Deo, quàm hominibus confiteri; nemo esset qui ab hominibus remissionem quæreret, si soli Deo confitendo remissionem obtinere posset.

DENIQUE si quem sacerdos absoluendum non esse iudicaret, atque adèd peccatum eius retineret, frustra id faceret, per confessionem soli Deo factam, inuito etiam sacerdote, si se absolueretur. Quocirca nec vera esset illa sententia: *Et quomodo*

rum retinueritis, retenta sunt, & Quacumq; alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo.

Ut igitur omnia inter se aptè cohæreant, & vnus Scripturæ locus non pugnet cum altero, sed alter potiùs ex altero explicetur: omninò probabile est, sanctum Ioannem de Sacramentali confessione esse loquutum.

CAPVT V.

Idem probatur ex testimoniis Conciliorum.

ADDEMVVS nunc testimonia Conciliorum veterum, quæ in diuersis Prouinciis, variisque temporibus celebrata sunt, ex quibus cognosci poterit Ecclesiæ vniuersæ sententia. Porro testimonia Conciliorum, quæ adferemus, etiam si non apertè contineant, Confessionem esse Iuris diuini, continent tamen antiquam consuetudinem, & sæpe etiam indicant necessitatem confitendi peccata sacerdotibus. Ex quibus facile erit colligere, rem esse à Deo ipso præceptam; tum quia non inuenitur prima origo huius præcepti in vlllo Concilio; tum etiam quia non est vlllo modo probabile, populos fideles præceptum tam arduum ab hominibus admissuros fuisse, si per confessionem soli Deo, aut generatim factam, remissionem peccatorum obtinere potuissent.

PRIMUM igitur in Ecclesia Orientali habemus testimonium Concilij LAODICENI, ante MC. annos celebrati: sic enim legimus can. 2. *His qui diuersorum peccatorum lapsus incurrun, & instant orationi, confessioni, ac Pœnitentiæ, maiorum suorum perfectam conuersionem demonstrâtes, pro qualitate peccati, tempus Pœnitentiæ tribuendum est.* Hic habemus Confessionem, & quidem in specie, & hominibus faciendam: nam alioqui non possent homines pro qualitate peccati, tempus Pœnitentiæ assignare.

In canonibus quoque SEXTAE Synodi, qui à Græcis conditi sunt ante annos circiter CM. can. 102. ita legimus: *Oportet autem eos, qui soluendi & ligandi potestatem à Deo accipere, peccati qualitatem considerare, & eius qui peccauit, ad eam conuersionem promptum studium, & sic morbo conuenientem adferre medicinam.*

Ex

Ex quibus locis, vt etiam ex testimoniis Patrum Græcorum, quæ in sequenti capite adducuntur, intelligi potest, falsum esse quod quidam dicunt, Græcos non solere confiteri peccata, nisi soli Deo: & in eo quod scribitur apud GRATIANUM, de Pœnitentia, dist. 1. can. Quidam: *Quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, vt Græci;* illud, vt Græci, videtur irrepsisse in textum ex margine, & marginalem annotationem imperiti alicuius fuisse, qui ex facto Nectarii collegit, sublatam omninò Confessionem sacramentalem apud Græcos. NAM alioqui in ipso Capitulari Theodori, vnde can. non ille descriptus est, non habentur duæ illæ voces, vt Græci, neque etiam habentur in Concilio II. Cabilonensi, cap. 33. vnde Theodorus capitulum illud accepisse videtur: sed nec Magister Sententiarum in 4. lib. dist. 17. eandem sententiam adducens, addidit illud, vt Græci. NEQUE in Concilio Florentino vlla fuit controuersia de Confessione cum Græcis, excepto, quòd Eugenius Pontifex à nonnullis Græcorum Doctoribus priuatim quæsiuit, cur sacerdotes ipsorum ante Sacrificij celebrationem peccata sua non confiterentur. DANIELI QUÆ Nicolaus Cabasilas in explicatione Liturgiæ, cap. 49. & Anastasius Nicenus in quæstionibus super Scripturam, quæst. 6. apertè docent Confessionem sacramentalem, cum tamen Græci sint; & nostris diebus Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus in Censura Confessionis Augustinæ, cap. 11. repræhendit quod Lutherani dicebant, non esse necessarium omnia peccata per singulas species, in Confessione enumerari. Atque hæc de Ecclesia Græca

IN Ecclesia Latina, exstat IN PRIMIS canon 31. Concilij III. CARTHAGINENSIS ante annos M. & C. celebrati, vbi sic legimus: *Vt Pœnitentibus secundum peccatorum differentiam, Episcopi arbitrio, Pœnitentia tempora decernantur.* Et idem canon repetitus inuenitur in Concilio AFFRICANO, can. 10. Dubium verò esse non potest, quin oporteat peccata omnia in Confessione detegi, si iuxta peccatorum differentias Pœnitentiæ tempora decernuntur.

DEINDE exstat canon 8. Concilij I. CABILONENSIS ante M. circiter annos celebrati, in hæc verba: *Vt Pœnitentibus à sacerdotibus, facta Confessione, indicatur Pœnitentia. & vniuersitas sacerdotum noscitur conuenire.*

Exstat

Exstat ETIAM can. 32. Concilij II. C A B I L O N E N S I S, ante annos circiter DCCC. ubi sic legimus: *Sed & hoc emendatione indigere perspeximus, quòd quidam dum confitentur peccata sua sacerdotibus, non plenè id faciunt. Quia ergo constat, hominem ex duabus esse substantiis, anima videlicet, & corpore, & interdum animi motu, interdum carnis fragilitate peccatur: solerti indagazione debent inquiri ipsa peccata, ut ex utrisq; plena sit confessio; scilicet ut & ea confiteantur, qua per corpus gesta sunt, & ea quibus in sola cogitatione delinquitur.*

IN Concilio T Y R O N I C O III. circa idem tempus celebrato, cap. 22. ita legimus: *Episcopis & Presbyteris diligentè cautela pertractandum est, qualiter hominibus sibi sua delicta confitentibus, tempus abstinendi adscribant.* Similia habentur in Concilio Remensi eiusdem antiquitatis, can. 12. & 16. & Parisiensi, cap. 32. & 46. Atque hæc omnia Concilia sunt Ecclesiæ Gallicanæ.

N E e minùs perspicua testimonia, habemus Ecclesiarum Germaniæ: nam in Concilio M O G V N T I N O sub Rabano Archiepiscopo, cap. 26. ita statuitur: *Ab infirmis in mortis periculo positis, per Presbyteros pura inquirenda est confessio, non tamen illis imponenda quantitas Pœnitentiæ, sed innotescenda.* Vide etiam cap. 27.

IN Concilio W O R M A C I E N S I celebrato anno Domini DCCC. LXVIII. vt initio eiusdem Concilij legimus, cap. 25. ita scriptum est: *Pœnitentibus secundum differentiam peccatorum, sacerdotis arbitrio Pœnitentiæ decernuntur. Debet itaq; sacerdos in Pœnitentiæ danda singulorum causas singulatim considerare, originem quoque, modumq; culparum, & affectus, gemitusq; delinquentium diligenter examinare, manifesteq; cognoscere; temporum etiam, & personarum, locorū quoque, & atatum qualitates inspicere, ut pro consideratione locorum, ac atatum, vel temporū, seu pro qualitate delictorum, atq; gemituum & inuiscuisq; delinquentis, à sacris regulis oculos non deflectat.* Ex his testimoniis satis apparet, antiquas Germaniæ Ecclesias longè aliter de Confessione sensisse ac docuisse, quàm nunc Sectarij, ac nouatores Lutherani sentiant, & doceant.

His accedant Concilia Generalia : Lateranense, sub Innocentio III. cap. 21. Constantiense sess. 8. Florentinum in Instruct. Armenorum, & Tridentinum sess. 14. quæ licet, quod recentiora sint, ab Aduersariis contemnantur, tamen iniuria contemnantur : nam & antiquissimis Conciliis congruentem fidem ac doctrinam tradiderunt, & totius Ecclesiæ Catholicæ, quæ his CD. annis floruit, sententiam continent, & errare non potuerint, quin tota Ecclesia errasse, atque ad portis Inferi succubuisse dicatur.

CAPVT VI.

Idem probatur ex traditione veterum Patrum, qui floruerunt ab anno Domini C. ad CC.

TESTIMONIIS Conciliorum meritò adiungi possunt testimonia veterum Patrum Græcorum, & Latinorum, qui singulis ætatibus in Ecclesia floruerunt.

PRIMVS igitur sit S. IRENAEVS, qui in ipso PRIMO seculo, post Apostolorum excessum floruit, qui que proxime Apostolorum ætati successit. Is in l. lib. cap. 9. ita scribit de quibusdam fœminis, quas Marcus hæreticus circumuenerat : *Ha sapiissime conuersa ad Ecclesiam Dei, confessa sunt, & secundum corpus exterminatas se ab eo velut cupidine, & inflamas, valde se illum dilexisse.* Et infra de alia pariter lecta : *Cum magno labore fratres eam cõuertissent, omne tempus in Exomologesi consumauit, plangens, & lamentans ob hanc quam passa est ab hoc Mago corruptelam.* & lib. 3. cap. 4. *Cerdon, inquit, sæpè in Ecclesiam veniens, & Exomologesi faciens, sic consumauit, modò quidem latenter docens, modò Verò Exomologesi faciens.*

Quo loco OBSERVANDVM est, nomine Exomologesi apud veteres interdum non intelligi solam Confessionem, sed etiam Cõtritionem & Satisfactionem vt perspicuum est, tum ex Tertulliano in lib. de Pœnit. tum ex loco Irenæi citato ex lib. 1. cap. 9. interdum autem intelligi solam Confessionem, vt patet ex Cypriano in serm. de lapsis : nunquam verò Cõtritionem vel Satisfactionem sine Confessione per eam vocem

vocem significari. Itaque Exomologesis Confessio est, vel sola, vel cum adiunctis aliis Pœnitentiæ partibus.

NEQUE vera sunt quæ dicit Kemnitius pag. 1000. per Exomologesim intelligi ab Irenæo cōfessionem publicam publicorum scelerum, ob quæ excommunicari homines merebantur. Nam in 1. lib. cap. 9. loquitur de occulto crimine, imò etiam de occulta cupiditate, quæ nisi ex confessione fornicinarum illarum cognosci non potuisset: in lib. autem 3. cap. 4. apertissimè Irenæus dicit, Cerdonem Exomologesim fecisse, postquam latenter hæresim suam docuerat: Quare loquitur in utroque loco de confessione secretorum, siue occultorum scelerum.

SECUNDO loco habemus TERTULLIANVM, qui floruit ad exitum eiusdem seculi, Severo imperante, vt ipse testis est in Apologetico, cap. 4. Is in lib. de Pœnitentia, multa docet, quæ notanda sunt, quoniam Kemnitius hunc etiam locum deprauat.

PRIMUM igitur explicat Tertullianus, quid sit Exomologesis, ac dicit esse actum Pœnitentiæ, quo delictum nostrum confitemur Domino: *Is actus*, inquit, *qui magis Græco vocabulo exprimitur, & frequentatur, Exomologesis est, qua delictum Domino nostrum confitemur.* Quod autem dicit, Exomologesim fieri Deo, significat, Deo fieri per sacerdotem, nõ autem soli Deo: id quod ex sequentibus aperte colligitur. Nam continuò adiungit, per Confessionem disponi Satisfactionem, & Pœnitentiam nasci: quia videlicet sacerdos audita Confessione, disponit atque ordinat, quæ Satisfactio necessaria sit, & eam pœnitenti iniungit.

DEINDE paulò post addit nonnullos ex pudore quodam, & humana verecundia à Confessione abhorruisse; quæ verecundia non habet locum in Confessione, quæ soli Deo fit: *Plerisque*, inquit, *hoc opus, & publicationem sui, aut suffugere, aut de die in diem differre presumo, pudoris magis memores, quàm salutis: velut illi, qui in partibus verecundioribus corporis contracta vexatione, conscientiam medentium vitant, & ira cū erubescencia sua pereunt;* & paulò infra per ironiam ita scribit: *Grande planè emolumētum verecundia, occultatio delicti pollicetur, videlicet, si quid humana notitia subduxerimus, proinde & Deū celabimus. Adeone existimat homo hominis.*

nis, & Dei conscientia comparantur? an melius est damnatum latere, quam palam absolui? & in libro extremo, hanc Exomologesim à Deo institutam, atque adeò necessariam esse docet, cum ait: *Si de Exomologesi retractas, Gehennam in corde considera, quam tibi Exomologesis extinguit.* Et infra: *Peccator restituendo sibi institutam à Domino Exomologesim sciens, præteribit illam, quæ Babylonium Regem in regnum constituit?*

Kemnitius loco notato duo dicit ad hoc testimonium Tertulliani. PRIMÒ, loqui cum de Pœnitentia publica tantum. SECUNDO, loqui de Confessione, quæ fiebat non solum Presbyteris, sed etiam laicis: nam sic loquitur TERTULLIANUS: *Ergo cum te ad fratrum genua protendis, Christum contrectas, Christum exoras.*

RESPONDEO, loquitur fortasse Tertullianus de pœnitentia publica, sed quæ fiebat post Confessionem secretam. Sæpè enim agebatur publicè pœnitentia, & tamè peccatum in specie non aperiebatur, nisi sacerdotibus: nam peccata solum publica publicè confitenda erant, quæ autem secreta erant, nemo cogebatur publicè confiteri. Tertullianus autem loquitur de peccatis secretis, ut ex verbis eius perspicuum est. Non enim diceret, homines suffugere aut differre Confessionem verecundiæ causa; neque compararet eiusmodi homines cum iis, qui morbo vexantur in partibus corporis secretis; neque illud adderet, si quid humanæ notitiæ subduxerimus, non tamen Deo posse celari; nisi de peccatis occultis, ac secretissimis loqueretur. Itaque occultorum, ac secretorum Confessionem homini faciendam, necessariam ad salutem existimavit Tertullianus: talium autem peccatorum Confessione publica esse non debet, neque ab Ecclesia exigebatur, nisi secreta. Quod si etiam Tertullianus vellet, secretorum peccatorum Confessionem publicam esse faciendam, certè multò magis concederet, saltem secretam esse necessariam. Proinde Tertulliani testimonio aut id ipsum requiritur, quod nos docemus, aut aliquid grauius, & durius: nullo autem modo id quod Kemnitius, & Lutherani volunt, qui solum in genere, aut de peccatis publicis confitentur.

QVOD attinet ad id, quod Tertullianus dicit, pœnitentes aduolui consueuisse fratribus; duobus modis responderi potest.

test. Nam aut ipsos Presbyteros vocat fratres, siquidem paulò antè dixerat, pœnitentes aduolui Presbyteris; & rectè vocare poterat eos fratres, quia de illis tractabat, vt distinguuntur à Deo, qui est communis omnium Pater: aut certè cùm dicit, pœnitentes aduolui fratribus, loquitur de oratione, non de Confessione, præsertim in specie. Solebant enim pœnitentes abiicere se ad pedes omnium fratrum, vt eorum precibus se commendarent: hoc enim sonant illa verba: *Cùm te ad fratrum genua protendis, Christum contrectas, Christum exoras.* Et paulò antè apertius omnia distinguēs, ait: *Presbyteris aduolui, aris Dei aggeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis sua insungere.* Ac de Tertulliano satis.

CAPVT VII.

Testimonia Patrum ab anno CC. ad CCC.

ORIGENES ad initium SECUNDI seculi post Apostolos floruit, imperante Alexandro Mameæ. Is in 2. Homil. in Leuiticum, sic ait: *Est adhuc & septima, licet dura, & laboriosa per Pœnitentiam remissio peccatorum, cùm lauat peccator in lachrymis stratum suum, & fiunt ei lachryma sua panes die ac nocte, & cum non erubescit sacerdoti Domini indicare peccatum suum, & querere medicinam, secundum eum, qui ait: Dixi, pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietate cordis mei: in quo impletur & illud, quod Apostolus dicit: Si quis infirmatur, vocet Presbyteros, &c.* Hoc loco Origenes loquitur de Confessione facienda Sacerdoti, vt verba eius indicant, & de Confessione peccatorum in specie, & occultorum, quorum homines erubescere solent; alioqui non diceret: *Non erubescit indicare peccatum suum.* Denique loquitur de Confessione, quæ in diuinis literis fundamentum habet, vt patet ex eo quod testimonium sancti Iacobi adducit in medium.

Idem ORIGENES Homil. 3 in Leuit. explicans illud: *Si peccauerit unum ex istis, pronunciet peccatum, quod peccauit. Est, inquit, aliquod in hoc mirabile secretum. Etenim omni genere pronuntianda sunt, & in publicum proferenda cun-*

ita qua egerimus; si quid in occulto gerimus, si quid in sermone solo, vel etiam intra cogitationum secreta commissimus, in ista necesse est publicari, cuncta proferri; proferri autem a illo, qui & accusator peccati est, & inceptor: ipse enim nos ut peccemus instigat, ipse etiam cum peccauerimus, accusat. Si ergo in vita prœueniamus eum, & ipsi nostri accusatores simus, nequitiam Diaboli inimici nostri & accusator effugimus: sic enim & alibi Propheta dicit: Dic tu iniquitates tuas prior, et iustificeris. His verbis Origenes, sicut docet in die Iudicij omnia peccata nostra etiam occultissima, & solo sermone vel cogitatione patrata à Satana in medium proferenda: ita docet, ut si velimus ea purgari, omnia, videlicet etiam occultissima, & solo verbo vel cogitatu admitta, facienda prodamus.

Idem auctor Homil. 2. in Psal. 37. Vide, inquit, quid edocet nos Scriptura diuina, quia oportet peccatum non celare intra se. Fortasse enim sicut ij, qui habent intus inclusam escam indigestam, aut humoris vel phlegmatis, stomacho grauius & moleste imminetia, si vomuerint, releuantur: ita ij qui peccauerunt, si quidem occultant & retinent intra se peccatum, intrinsecus urgentur, & propemodum suffocantur à phlegmate vel humore peccati: si autem ipse sui accusator fiat, dum accusat semetipsum & confitetur, simul euomit & delictum, atque omnem morbi digerit causam. Tantummodo circumspice diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum; proba primum medicum, cui debeas causam languoris exponere, qui sciat infirmari cum infirmante, flere cum flente, qui condolendi & compatiendi nouerit disciplinam: ut ita demum, si quid illi dixerit, qui se prius & eruditum medicum ostenderit, & misericordem, si quid consilij dederit, facias & sequaris. Si intellexerit, & prouiderit talem esse languorem tuum, qui in conuentu totius Ecclesie exponi debeat, & curari, ex quo fortassis & ceteri adificari poterunt, & tu ipse facile sanari; multa hoc deliberatione, & satis perito Medici illius consilio procedendum est. Ex hoc loco discimus, Confessionem esse necessariam, etiam occultorum criminum, nec tamen oportere omnia peccata publicè confiteri, sed omnia quidem priuatim, publicè autem solùm publica, aut ea, quæ maturo consilio Sacerdos iudicabit esse prodenda.

Kem.

Kemnitius pag. 1004. ad hũc locum respondet, Origenem non loqui de omnibus peccatis, cùm dicit, ea medico perito esse confitenda, sed solum de illis, de quibus dubitari poterat, an essent publicè manifestanda. Quia enim nonnulli temerè peccata occulta publicè confitebantur, consilium dari ab Origene scribit Kemnitius, vt eiusmodi peccata non sine consilio alicuius periti medici publicentur. Probat autem Kemnitius, Origenem non loqui de omnibus peccatis, hoc modo: *Quod, inquit, Origenes in illo loco non in genere de omnibus & singulis peccatis sacerdoti confitendis loquatur, inde manifestum. In prima enim homilia, loquitur de delictis, concupiscentiis, & commissis, quæ ante Deum proferuntur, & in conspectu ipsius per gemitum exponuntur. Deinde in secunda homilia in principio, loquitur de lapsibus, qui olim ad publicam Confessionem pertinuerunt: quia verò inde sequebantur obrectationes, suadet Origenes, vt tales lapsus primum Sacerdoti exponantur, & de eius consilio vel suscipiatur publica Confessio, vel omittatur.*

SED hæc distinctio Kemnitij vanissima est: siquidem Origenes in vtraque Homil. de omnibus peccatis loquitur. Ac in priore quidem, dicit, omnia Deo esse confitenda, & pro omnibus gemendum, & supplicandum: in posteriore monet, illa eadem hominibus confitenda, primũ priuatim, deinde publicè, iuxta consilium sacerdotis. Hæc autem sunt verba Origenis in fine prioris Homilia: *Omnia, inquit, ex quo deliqui, siue concupiscentiam secularẽ, siue quid aliud commisi, omnia ante te profero, & in orationibus meis in conspectu tuo pono.* Vides quàm apertè de omnibus omninò loquatur in priore homilia, & non de quibusdã tantum, quæ ad publicam Confessionem non pertinerent, vt fingit Kemnitius.

Idem etiam Origenes Homil. 17. in Lucam, explicans illud: *Vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes,* ostendit, peccata quæ Deo confitemur, esse etiam hominibus confitenda: *Vnde, inquit, & nos si peccauerimus, debemus dicere: Peccatum meum notum tibi feci, & iniquitatem meam non abscondi: Dixi; Annunciabo iniustitiam meam contra me Domino. Si enim hoc fecerimus, & reuelauerimus peccata nostra non solum Deo, sed & his qui possunt mederi & vulneribus nostris, atque peccatis, delebuntur peccata nostra ab eo, qui*

ait: *Ecce deleo & nubem iniquitates tuas, & sicut caliginem peccata tua.* Hæc ille, qui satis apertè ostendit, non esse distinguenda peccata, quæ Deo, & quæ Sacerdoti sint aperienda; sed eadem vtrique, atque omnia confitenda.

SECUNDO loco habemus sanctum CYPRIANVM, qui eodem seculo, licet aliquanto posteriùs, quàm Origenes, floruit. Hic igitur Beatissimus Martyr, in epist. 16. lib. 3. ad plebem suam ita loquitur: *Nam cum in minoribus delictis, quæ non in Dominum committuntur, Pœnitentia agatur iusto tempore, & Exomologesis fiat, inspecta & ita eius, qui agit Pœnitentiam, nec ad communicationem venire quis possit, nisi prius illi ab Episcopo & Clero manus fuerit imposita: quanto magis in his grauissimis, & extremis delictis cautè omnia & moderate secundum disciplinam Domini obseruari oportet?* Hic habemus Exomologesim necessariam secundum disciplinam Domini, & talem Exomologesim, vt ex ea pœnitentis vita inspici, & cognosci possit. Proinde habemus Confessionem omnium peccatorum, iure diuino esse necessariam: neque enim Exomologesis generalis, aut aliquorum tantùm peccatorum, vitam pœnitentis ita detegit, vt ea planè inspicere possit.

Idem Auctor. serm. 5. de lapsis: *Denique, inquit, quam & fide maiore, & timore meliore sunt, qui quamuis nullo sacrificij, aut libelli facinore constricti, quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud sacerdotes Dei dolenter, & simpliciter confitentur, Exomologesim conscientia faciunt, animum pondus exponunt, salutarem medelam paruis licet, & moderatis vulneribus exquirunt.*

AD hunc locum respondet Kemnitius, pag. 1003. ac dicit, hoc loco à Cypriano non proponi præceptum, vel consuetudinem vniuersalem, sed exemplum quorundam, qui fide maiore, & timore meliore erant. AD DIT etiam, non loqui Cyprianum de Confessione omnium peccatorum, vel omnium malarum cogitationum, sed eius tantùm cogitationis, quæ de Idololatria committenda, siue de Christo abnegando suscepta fuerat: proinde pertinere hæc sententiam ad publicam Pœnitentiam, & ad publica crimina.

SED istæ obiectiones ex eodem Cypriano facilè refelluntur: non enim Cyprianus exemplum proponit Confessionis liberæ, sed necessariæ, vt patet ex sequentibus verbis.

Nam

Nam posteaquam dixerat: *Salutarem me delam paruis licet, & modicis vulneribus exquirunt.* adiungit continuo, *Scientes scriptum esse: Deus non deridetur. Derideri & circumueniri Deus non potest, nec astutia aliqua fallente deludi: plus immo delinquit, qui secundum hominem Deum cogitans, euadere se pœnam criminis credit, si non palam crimen admisit.* & paulò infra de iisdem, qui sola cogitatione peccauerunt, ita loquitur: *Minus planè peccauerit non videndo idola, nec sub oculis circumstantis, atque insultantis populi sanctitatem fidei prophanando, non polluendo manus suas funestis sacrificiis, nec sceleratis cibis ora maculando. hoc eo proficit, ut sit minor culpa, non ut innocens conscientia. facilius potest ad veniam criminis peruenire, non est tamen immunis à crimine. nec cesset in agenda Pœnitentia, atque in Domini misericordia deprecanda, ne quod minus esse in qualitate delicti videtur, in neglecta satisfactione cumuletur. confiteantur singuli, queso, fratres, delictum suum, dum adhuc, qui deliquit, in seculo est, dum admitti Confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per sacerdotes apud Dominum grata est.*

Ex his manifestè colligimus, auctore Cypriano, necessarium esse confiteri peccata omnia mortalia, etiamsi sola cogitatione commissa sint. Quare verba illa: *Quanto & fide maiore, & timore meliore sunt, qui, &c.* non continent exemplum Confessionis non necessarię, ut Kemnitius existimauit, sed argumentum à minore ad maius. Si enim qui sola cogitatione peccant, Pœnitentiam agunt, atque Exomologesim faciunt, quantò magis id fieri deberet ab iis, qui verbo & opere peccata committunt?

Quod autem Kemnitius addit, Cyprianum loqui solùm de cogitatione abnegationis Christi, & proinde hanc sententiam pertinere ad Pœnitentiam publicam, & crimina publica; ridiculum est. Neq; enim cogitatio de peccato aliquo patrando, publica dici potest, aut debet, etiamsi peccatum illud publicum esse possit: neq; vllò modo ad peccatum publicum pertinet cogitatio, nisi peccatum ipsum publicum ex ea cogitatione prodierit. Quomodo enim ad peccatum publicum pertinet, quod neque in se est publicum, neque est peccati publici causa? & quis vnquam audiuit in Ecclesia id fieri solitum, ut ob solam internam cogitationem abnegationis Christi,

sti, aliquis excommunicaretur, aut publicam Pœnitentiam subire cogeret: etiam si qui palam Christum abnegant, iure excommunicentur, & Pœnitentię publicę subiiciantur. Notum igitur Cyprianus Confessionem eiusmodi cogitationum exigebat, quòd eę cogitationes ad peccata publica pertinerent: sed quòd essent peccata lethalia, quamuis occulta, atque interna.

ADDE quòd si cogitatio abnegationis Christi necessariò confitenda esset, quia ad peccatum publicum pertineret, mirum ut causa quædam peccati, quod publicum esse potuit eodem modo cogitationes rapinę, adulterij, homicidij, blasphemię, periurij, aliorumque ferme omnium criminum necessariò confitendę erunt, cum causę esse possint scelerum publicorum. Itaque quidquid dixerit, eò tamen illi veniendum erit, ut peccata omnia in Confessione detegenda esse fateatur.

CAPVT VIII.

Testimonia Patrum ab anno CCC. ad CD.

NAM verò TERTIO seculo post Apostolos, habemus primùm LACTANTIUM, qui cum Crispiano Cæsaris institutor fuerit, & Imperatori Constantino libros suos nuncupauerit, sine dubio ad initium tertię ætatis post Apostolica tempora floruit.

Is igitur in lib. 4. diuinarum Institutionum, cap. 17. explicans rationem cur Deus Circumcisionem in Testamento veteri imperauit, ac docens, eam Confessionis ac Pœnitentię figuram fuisse, ita loquitur: *Ob hanc causam Deus nudari eam iussit, ut hoc argumento nos admoneret, ne inuolutum pectus haberemus, id est, ne quod pudendum facinus intra conscientia secreta selemus. Hac est cordis circumcisio, de qua Propheta loquuntur, quam Deus à carne mortali ad animam transtulit, qua sola mansura est. Volens enim vita ac saluta nostra pro æterna sua pietate consulere, Pœnitentiam nobis in illa Circumcisione proposuit, ut si cor mundauerimus, id est, si peccata nostra confessi, satis Deo fecerimus, veniam consequamur, qua contumacibus, & admissa sua celantibus denegatur ab eo, qui non faciem sicut homo, sed intima, & arcana pectoris intruetur.*

Idem

Idem LACTANTIUS in extrem. libro Nouatianos dam-
nans, ponit pro nota verę Ecclesię, confessionem: *Sed tamen,*
inquit, *quia singuli quique cœtus Hereticorum se potissimum*
Christianos, & suam esse Catholicam Ecclesiam putant, scien-
dum est, illam esse veram, in qua est Confessio & Pœnitentia,
quæ peccata & vulnera, quibus subiecta est imbecillitas car-
nis, salubriter curat. Hæc Lactantius.

DEINDE habemus S. ATHANASIVM, qui in sermone
in illa verba: *Profecti in Pagum, qui ex aduerso est, inuenietis*
pullum alligatum, &c. ad finem sermonis ita loquitur: *Nos*
ipso examinemus, num soluta sint nostra vincula, & in me-
lius proficiamus. Quod si nondum soluta sint vincula, tradas te
ipsum discipulis Iesu: adsunt enim qui te soluant, pro potestate
ea, quam à Salvatore acceperunt. Quacunque enim ligaueri-
tis, inquit, in terra, erunt ligata & in cœlis: & quacunque
solueritis in terra, erunt soluta & in cœlis: & si quibus remi-
seritis peccata, remittuntur eis.

TERTIO, habemus S. HILARIUM, can. 18. in Matth. vbi
sic loquitur: *Ad terrorem autem metus maximi, quo in præ-*
sens omnes continerentur, immobile seueritatis Apostolica iu-
dicium pramissit, & quos in terris ligauerint, id est, peccato-
rum nodis innexos reliquerint, & quos soluerint, Confessione
videlicet veniæ receperint in salutem, hi Apostolica conditio-
ne sententiæ, in cœlis quoque, aut soluti sint, aut ligati.

QUARTO habemus S. BASILIVM in quæstionibus siue
regulis breuioribus, ita præcipientem, regula 229. *Omnino in*
peccatorum Confessione eadem ratio est, quæ etiam in aper-
tione vitiorum corporis. Vt igitur vitia corporis nequaquam
quibusuis temere homines aperiant, sed iis tantummodo, qui
rationem, quæ ea curanda sint, teneant: eodem modo etiam
peccatorum confessio fieri debet, apud eos videlicet, qui ea pos-
sint curare. & regula 228. explicat clariùs, qui sint qui peccata
possunt curare, nimirum soli sacerdotes: Necessariò, inquit,
is peccata aperiri debent, quibus credita est dispensatio my-
steriorum Dei.

AD hunc locum (Lactantio, Athanasio, & Hilario, præter-
missis) respondet Kemnitijs, pag. 988. & 1017. S. Basilium lo-
qui de confessione generali, quæ pœnitens peccatorem se a-
gnoscat, ac fateatur: vel de confessione aliquorù peccatorum,
quæ

quæ magis conscientiam grauant; quæ quidem confessio fit instructionis, & consilij gratia. Itaque nequæ omnium peccatorum in specie, neque necessariò, sed aliquorum tantum, & non necessariò Confessionem fieri debere Kemnitius docet.

At ex ipsius S. Basilij verbis vtrunq; refellitur. Quòd enim omnia peccata in specie confitenda sint, patet ex duobus. PRIMÒ ex illa similitudine medici, & medicinæ corporalis, quam Basilius adhibet reg. 229. Neq; enim curari potest corporaliter, qui medico solum dicit, se morbo aliquo laborare, nisi in specie detegat morbum; & si pluribus morbis laborat, nisi eos omnes singillatim exponat, alioqui enim medicamentum potius oberit, quàm proderit, nisi ad certum morbum conuenienter applicetur. SECUNDO ex ratione, quam idem Basilius reddit reg. 288. cur oporteat sacerdoti peccata detegere: ratio enim est, quoniam conuersionis modus accommodatus esse debet ad rationem peccati, vt ipse Kemnitius vertit pag. 1017. Quomodo autem poterit sacerdos accommodare modum conuersionis ad rationem peccati, id est, actionem externam Pœnitentiæ iniungere, qualem, & quantam peccata requirunt, nisi peccata ipsa omnia in specie nouerit?

ESSE autem Confessionem necessariam, & non solum consilij gratia faciendam, perspicuum est, tum ex eadem morbi similitudine, & ratione iam explicata, tum ex ipsa voce, NECESSARIO, qua Basilius vsus est. Frustra enim Kemnitius pag. 988. vertit: *Necessarium videtur.* & pag. 1017. *Aptum est:* nam in ipso textu Græco, non est, *videtur*, neque, *aptum est*, sed simpliciter, *ἀναγκαῖον*, *Necessarium*. Quare sic reddit Godefridus Tilmannus: *Necessariò iis peccata aperiri debent, quibus credita est dispensatio mysteriorum Dei.*

QUINTO habemus S. AMBROSIVM, qui lib. 2. de Pœnitentia, cap. 6. sic ait: *Si vis iustificari, fatere delictum tuum: soluit enim criminum nexus & recunda confessio peccatorum,* & cap. 9. scribit multos fuisse, qui libenter confitebantur priuatim Sacerdotibus, sed publicè in Ecclesia satisfacere recusabant: *Pleriq; inquit, futuri supplicij metu peccatorum suorum conscij, Pœnitentiam petunt: Et cum acceperint, publica supplicationis reuocantur pudore.* & cap. 10. *An quisquam ferat, vt erubescas Deum rogare, qui non erubescis rogare homi-*

nem? & pudeat te Deo supplicare, quem non lateas; cum non pudeat peccata tua homini, quem lateas, confiteri?

Ipsū etiam S. Ambrosium Confessiones audire solitum, & quidem priuatim, testatur PAVLINVS in vita eiusdem, his verbis: *Quotiescunque illi aliquis ob percipiendam Pœnitentiam lapsus suos confessus esset, ita flebat, ut & illum flere compelleret; Videbatur etiam sibi cum iacente iacere. Causas autem criminum, quas illi confitebantur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur.*

SEXTO habemus S. Gregorium NYSSENVM in epistola canonica ad Episcopum Mitylenes, quæ exstat in Bibliotheca sanctorum Patrum, tom. i. Is enim cap. i. epistolæ eiusdem, meminit confessionis peccatorum, quæ singulis annis circa Paschæ festum fieri solet: *Rectè, inquit, habuerit, si hodierno die non solum eos, qui ex regeneratione per lauacri gratiam transmutati sunt, adducamus, sed eos etiam, qui per Pœnitentiam, & Confessionem, à mortuis operibus ad viuentem viam ascendunt, ad viuentem spem tanquam manu deducamus, à qua per peccatum alienati sunt.*

Ac de Confessione singulorum peccatorum, non autem generali, Gregorium loqui, testantur verba sequentia, in quibus ducta similitudine à morbis, & medicamentis, docet varias curationes adhibendas esse peccatoribus pro ipsorum peccatorum varietate. Non autem possunt Sacerdotes varietatem peccatorum cognoscere, nisi pœnitentes ipsi peccata sua singillatim aperiant: *Quemadmodum, inquit, in corporali medela &num est quidem institutum medicina, sanare eum qui laborat, & varium autem est curationis genus, (pro morborum enim & varietate, conuenienter quoque medicina ac disciplina & unicuique morbo applicatur) ita cum multa sit in morbo quoque anima affectionum & varietas, multiformis quoque necessario fuerit medica curatio, ad affectionis rationem medicinam exercens. Hæc ille.*

Exstat etiam oratio eiusdem Gregorij in mulierem peccatricem, vbi hæc habentur verba de Confessione: *Audacter ostende sacerdoti, quæ sunt recondita, animi arcana tanquam occulta & vulnera medico retegge: ipse & honoris, & valetudinis tuæ rationem habebit. quo in loco etiam occultorum Confessionem faciendam esse docet.*

SEPTIMO habemus S. PACIANVM, qui in Parœnesi ad Pœnitentiam, sic loquitur: *Vos primum appello fratres, qui criminibus admissis Pœnitentiam recusatis, vos, inquam, post impudentiam timidos, post peccata verecundos, qui peccare non erubescitis, & erubescitis confiteri.* Et infra: *Ecce iterum Apostolus ad sacerdotem: Manus citò nulli imponas, nec communices peccatis alienis. Quid facies tu, qui decipis sacerdotem? qui aut ignorantem fallis, aut non ad plenum scientem, probandi difficultate confundis?* Quo loco Pacianus docet oportere sacerdoti omnia peccata in Confessione detegi, ut his tutò manus imponere possit: addit etiam de occultis: *Rego vos fratres etiam pro periculo meo, per illum Dominum quem occulta nò fallunt, desinite vulneratam tegere conscientiam: prudentes & gri medicos non verentur, ne in occultis quidam partibus, etiam secuturos, etiam perusturos.* Porro infra alloquitur eos, qui peccata quidem singillatim, & omnia ad plenum confitebantur, sed grauiorem Pœnitentiæ multam refugiebant: *Nunc, inquit, ad eos sermo sit, qui benè ac sapienter vulnera sua, Pœnitentia nomine confitentes, nec quid sit Pœnitentia, nec quæ vulnerum medicina, nouerunt: similis sunt illis, qui plagas quidem aperiunt, ac tumores, medicisque etiam assidentibus consentunt, sed admoniti quæ imponenda sunt negligunt, & quæ bibenda, fastidiunt.* ex quo loco intelligimus, Confessionem accuratam semper in vsu fuisse apud Christianos.

CAPVT IX.

Testimonia Patrum ab anno CD. ad D.

QUARTO seculo habemus S. IOANNEM CHRYSOSTOMVM, quem satis constat ad initium quarti seculi post Apostolos floruisse. Is in homil. 30. in Genesim, meminuit Confessionis, quæ in hebdomada sancta ante festum Paschæ fieri debet, cuius etiam Gregorium Nyssenum meminisse suprà notauimus: *Quia, inquit, in magnam hanc hebdomadam peruenimus, Dei gratia, nunc maximè & ieiunij cursus intendendus, & magis continuanda sunt preces, faciendæq; diligens, & pura Confessio peccatorum.* Hęc ille, qui tamen non apertè dixerit, Confessio-

Confessionem sacerdoti faciendam esse; tamen in aliis locis id non tacuit: ut omittam, quod cum eiusdem consuetudinis meminerint Chrysoſtomus, & Nyſſenus; & hic diſertis verbis docuerit ſacerdoti confessionem eſſe faciendam, dubitari non poteſt, quin etiam ille hoc ſenſerit.

Idem *CHRYſOſTOMVS* homil. 33. in Ioan. hortatur ad confessionem criminum occultorum: & cum certum ſit ex multis aliis locis, Chryſoſtomum non probaſſe Confessionem publicam, ſequitur ut ad Confessionem priuatam hortatus ſit pœnitentes: *In peccatis, inquit, qua commiſimus, confitendis, neminem vereamur; Deum duntaxat, & decet, formidemus, qui & nunc opera noſtra videt, & tunc quos in preſentia non pœnitet, damnabit.* Et infra: *Commiſiſti aliquod ſcelus, aut animo agitaſti, homines calas, non Deum, & nihil curas, oculos hominum formidas.* Et infra: *Vos autem hortor dilectiſſimi, & et ſi nemo opera noſtra videat, & ſinguli ſuam conſcientiam ingrediantur, & iudicem ſibi rationem conſtituant, errata ſua in medium adducant, niſi velint in die illa horrenda & uniuerſo orbi ea manifeſtè patere: ſanentur iam vulnera: ſumatur Pœnitentia medicina.*

Porro confessionem peccatorum apud ſacerdotem faciendam eſſe, colligitur apertiffimè ex li. 2. & 3. de ſacerdotio: nam in 2. lib. ſic ait *CHRYſOſTOMVS*: *Quamobrem multa quidem arte opus eſt, & qui laborant Chriſtiani, & utrò ſibi perſuadeant, ſacerdotum curationi ſeſe ſubmittere oportere.* Et paulò poſt: *Equidem complures recensere poſſim, quos conſtat in extrema mala adactos, non ob aliud, niſi quòd digna ab eis pœna, & qua peccatis perpetratis par eſſet, exigeretur. Neque enim temerè ad delictorum modum oportet & multam ipſam adhibere: ſed tanquam coniecturis quibuſdam explorandus eſt delinquentium animus, ne qua fiat, & dum conſuereris quòd interruptum eſt, ſciſſuram deteriorem facias.* Quo loco docet Chryſoſtomus, in iniungenda pœnitentia, non ſolùm rationem habendam eſſe ſacerdoti grauitatis, & multitudinis peccatorum, ſed etiam infirmitatis & debilitatis eius, qui peccauit. Conſtat autem non poſſe iſta cognosci, niſi ex confessione diligenti & accurata delinquentis: quare voluit Chryſoſtomus, confessionem peccatorum omnium, etiam occultiffimorum, quæ non minùs curatione egent, quàm

quàm manifesta, fieri debere apud sacerdotes. Vide etiam lib. 3. de sacerdotio.

SECUNDO, habemus S. HIERONYMUM, Chrysoſtomi æqualem. Is in commentar. ad cap. 10. Ecclesiastæ, habet hæc verba: *Si quem serpens Diabolus occultè momorderit, & nullo conscio, peccati veneno infecerit; si tacuerit qui percussus est, & non egerit pœnitentiam, nec vulnus suum fratri & magistro voluerit confiteri: magister, qui habet linguam ad curandum, facile ei prodesse non poterit. Si enim erubescat agrotus vulnus medico confiteri, quod ignorat, medicina non curat.*

Idem in commentar. ad cap. 16. Matth. Legimus, inquit, in Leuitico de leprosis, ubi iubentur ut ostendant se sacerdotibus, & si lepram habuerint, tunc à sacerdote immundi fiant: non quo sacerdotes leproſos faciant, & immundos, sed quo habeant notitiam leprosi, & possint discernere qui mundus, quiue immundus sit. Quomodo ergo ibi leprosum sacerdos mundum, vel immundum facit: sic & hic alligat vel soluit Episcopus, & Presbyter; non eos, qui insones sunt, vel noxij, sed pro officio suo cum peccatorum audierit varietates, scit qui ligandus sit, quiue soluendus. Hæc ille. Quo loco S. Hieronymus apertissimè docet, oportere sacerdotem audire peccatorum varietates, atque id pro officio suo; ex quo intelligimus, non satis esse si pœnitentes generatim, aut manifesta peccata tantum cõfiteantur, sed omninò necessarium esse, ut singillatim peccata omnia sacerdotibus detegant.

NEQUE mouere nos debet comparatio illa cum sacerdotibus Leuiticis, qui lepram non verè curabant, sed declarabant. Nam similitudo in eo solùm consistit, quòd quemadmodum sacerdotes Leuitici non poterant leproſos curare sine ipsorum cooperatione, sola sua potestate, sed tantum iudicabant eos esse leproſos, & à consortio ceterorum segregabant: sic etiam sacerdotes Christiani, non possunt sola sua potestate peccatores iustificare, nisi ipsi etiam per Pœnitentiam, & Confessionem cooperentur; tamen si cooperentur, planè possunt. Quare idem S. Hieronymus cum dixisset: *Pro officio suo cum peccatorum audierit varietates*, non addidit, *Scit qui ligatus sit, quiue solutus*, sed; *Qui ligandus sit, quiue soluendus*. Sacerdos enim, pro potestate sibi à Christo concessa, peccatores

catos impœnitentes ligat, pœnitentes soluit, & non solum ligatos aut solutos declarat. Quocirca non pugnat Hieronymus cum Chrystomo, qui in lib. 3. de sacerdotio, scribit, sacerdotes Leuiticos nõ purgasse, sed declarasse lepram corporalem, sacerdotes autem Christianos non declarare, sed planè purgare lepram spiritualem.

Vide eundem Hieronymum in comment. ad 2. cap. Hier. & in epist. ad Pammachium, & Oceanum, de erroribus Origenis, ubi docet, necessariam esse Confessionem, cum secunda tabula post naufragium sit, culpam simpliciter confiteri.

TER TIO, habemus S. INNOCENTIVM I. Pontificem, qui in epist. I. ad Decentium Episcopum Eugubinum, cap. 7. ita loquitur: *Ceterum de pondere astimando delictorum, Sacerdotis est iudicare, & attendat ad confessionem pœnitentis, & ad sietus atque lachrymas corrigentis, ac tum iudicare dimitti, cum viderit congruam satisfactionem.*

QUARTO, habemus S. AVGVSTINVM, qui in lib. 50. homiliarum, homil. 12. docet, confessionem peccatorum à Deo esse præceptam: *Deus noster, inquit, quia pius est & misericors, vult & ea confiteamur in hoc seculo, ne pro illis confundamur postmodum in futuro.*

Idem etiam in eodem opere homil. 41. docet Confessionem sacerdoti esse faciendam: *Non solum, inquit, post pœnitentiam ab istis vitis se homo seruare debet, sed & ante pœnitentiam, dum sanus est: quia si ad vltimum vita steterit, nescit se ipsam pœnitentiam accipere, ac Deo, & Sacerdoti peccata sua confiteri poterit.*

Idem tractatu super Psalm. 66. docet, peccata omnia esse confitenda: *Tristis esto, inquit, antequam confitearis, confessus exulta; iam sanaberis. Non confitentis conscientia saniem collegerat, apostema tumuerat, cruciabat te, requiescere non sinebat: adhibet medicus fomenta verborum, & aliquando ferat, adhibet medicinale ferrum in correptione tribulationis. Tu agnosce medici manum, confitere, exeat in confessione, & defluat omnis sanies, iam exulta, iam letare; quod reliquum est, facile sanabitur.* Certè omnis sanies, omnia peccata significat, & sicut ex apostemate omnis sanies quam diligentissime exprimenda est, ita iudice Augustino, omnia peccata in Confessione aperienda sunt.

T t t t t

Idem

Idem etiam Augustinus interfuit Concilio III. Carthaginensi, & canonibus eius cum ceteris Cœpiscopis suis subscripsit: proinde canonem illum 31. supra citatum, sine dubio approbavit.

Habetur item in IV. Tomo operum S. Augustini, liber de vera & falsa Pœnitentia, qui licet non videatur S. Augustini esse, tamen negari non potest, qui sit alicuius antiqui, probatque scriptoris, cum inde Gratianus, & Petrus Lombardus, multa testimonia in libros suos retulerint. In eodem igitur libro, cap. 10. *Quem, inquit, pœnitet, omnino pœniteat, & dolorem lachrymis ostendat, representet vitam suam Deo per sacerdotem, prœueniat iudicium Dei per Confessionem. Præcepit enim Dominus mundatis, Et ostenderet ora sacerdotibus: docens, corporali præsentiâ confitentium peccata, non per nuncium, non per scriptum manifestanda.* Et infra: *Quare qui confiteri vult peccata sua inueniat gratiam, quarat sacerdotem scientem ligare, & soluere: nec cum negligens circa se exstiterit, negligatur ab illo, qui eum misericorditer monet.* Et cap. 11. de peccatis occultis: *Si peccatum, inquit, occultum est, sufficiat referre in notitiâ sacerdotis.* Et cap. 14. de circumstantiis peccatorum: *Consideret, inquit, qualitatem criminis, in loco, in tempore, in perseverantia, in varietate personæ, & quâ hoc fecerit tentatione, & in ipsius vitij multiplici executione.* Et paulò post: *Omnis, inquit, ista varietas confitentia est.*

QUINTO, habemus S. LEONEM in epist. 80. ad Episcopos Campaniæ, ubi cum prohibuisset, ne peccata secreta publicè recitarentur, reddidit rationem, dicens: *Cum reatus confessioniarum sufficiat solis sacerdotibus indicari confessione secreta.* Et paulò infra: *Sufficit illa confessio, quæ primùm Deo offertur, tum etiam sacerdoti.*

AD hunc locum respondet Kemnitius, pag. 1007. ac dicit, sanctum Leonem non loqui de confessione omnium peccatorum occultorum, sed tantùm de confessione eorum, quæ si publicarentur, possent legum constitutionibus percelli, hoc est, eorum, quæ olim publicæ confessioni, & pœnitentiæ subiecta fuerunt. Id verò probat Kemnitius, quia S. Leo inter alias causas cur prohibuerit confessionem publicam

blicam peccatorum occultorum, etiam illam reddidit, quia periculum erat, ne multi à Pœnitentiæ remediis arcerentur, dum aut erubescunt, aut metuunt inimicis suis facta sua referare, quibus possunt legum constitutionibus percelli.

SED in promptu est refutatio. Nam S. Leo non vnam, sed tres causas reddidit, cur prohibenda esset confessio publica scelerum occultorum. VNA fuit, quam Kemnitius solum notauit, ne publicarentur crimina, quæ possent legum sanctione puniri; vt homicidia, furta, prodiones, & similia. ALTERA, quia cum multi erubescant flagitia sua publicè referare, ob eam verecundiam à pœnitentiæ remediis arcerentur, si necesse esset occulta flagitia publicari. Ex hac autem secunda causa manifestum est, sanctum Leonem non esse loquutum de illis solis criminibus, quæ legum seueritate puniuntur. TERTIA causa fuit, quia sufficit reatus conscientiarum solis sacerdotibus indicari confessione secreta; proinde non sunt pœnitentes ad confessionem publicam adigendi: quæ sanè causa generalis est, & peccata omnia comprehendit.

DEINDE, nulla prorsus ratio fingi potest, cur peccata illa confitenda esse velit S. Leo, quæ si publicarentur, legum sanctionibus punirentur; & non alia. Nam quod Kemnitius dicit, illa sola peccata apud veteres necessariò confitenda fuisse, quæ si publica fuissent, ad confessionem publicam pertinuisent; & supra refutatam est, & hoc loco nihil Kemnitium iuuat. Nam ad confessionem publicam pertinebant peccata publica, non ea solum, quæ legum constitutionibus coëcebantur, vt adulteria: sed etiam ea, quæ impunè commitebantur, vt fornicationes. Non igitur rectè Kemnitius probat, B. Leonem de illis tantum criminibus esse loquutum, quæ per leges publicas prohibebantur, ea ratione, quia eiusmodi crimina confessioni publicæ olim subiecta fuerunt: nam, vt iam diximus, non ea solum, sed alia multa præterea confessioni publicæ subiecta fuerunt.

Habemus PRÆTEREA aliud S. LEONIS testimonium, in epist. 91. ad Theodorum Foroiulij Episcopum, vbi sic legitur: *Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subuenit humanis, vt non solum per Baptismi gratiã, sed etiam per Pœnitentiam*

TITULUS 2. Pœnitentia

rentia medicinam spes vita reparetur aeterna; & qui regenerationis donum violassent, proprio se iudicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent, sic divina bonitatis presidis ordinatis, & indulgentia Dei sine supplicationibus sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum, homo Christus Iesus, hanc Ecclesie Præpositis tradidit potestatem, & & confitentibus actionem pœnitentia darè, & eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Hoc loco S. Leo apertissimè docet, confessionem esse necessariam Iure diuino. Nam ab ipso Deo ordinatum esse scribit, ut indulgentia Dei sine sacerdotum ministerio nequeat obtineri: & deinde addit, Ministerium sacerdotum ex Christi instituto in eo consistere, ut confitentibus Pœnitentiam iniungant, & eosdem ad communionem Sacramentorum per ianuam reconciliationis admittant. Loqui autem S. Leonem de confessione secreta, & peccatis omnibus etiam occultis, perspicuum est tum ex loco superiore, tum etiam quia non possent sacerdotes congruam pœnitentiæ actionem iniungere, nisi peccata omnia accuratè cognoscerent. PORRO ad hunc locum Kemnitius nullam solutionem reperire potuit.

SEXTO, habemus SOZOMENVM, qui lib. 7. hist. cap. 16. ita loquitur: *Cum prorsus non peccare, natura sit humana diuiniore; pœnitentibus, quamuis frequenter deliquissent, veniam dare Deus iussit, & ad impetrandam veniam, confiteri peccata necessarium est.* Hic audis ab homine Græco, & Ius diuinum, & Confessionis necessitatem.

CAPVT X.

Testimonia reliquorum Patrum ab anno D. ad MCC.

NUNC addemus testimonia aliqua eorū Scripto-
rum, qui floruerunt consequentibus ætatibus us-
que ad annum Domini MCC. quo demùm tem-
pore sub Innocentio III. Confessionis omnium
peccatorum legem latam fuisse, Aduersarij mentiuntur.
Habemus

Habemus igitur post annum Domini D. sanctum GREGORIVM I qui homil. 26. in Euangelia, explicans illa verba: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Videndum est, inquit, qua culpa, aut qua sit pœnitentia sequuta post culpam; Et quos omnipotens Deus, per compunctionis gratiam visitat, illos Pastoris sententia absoluat. Tunc enim Vera est absolutio Præsidentis, cum æterni arbitrium sequitur Iudicis. Non potest autem sacerdos cognoscere, an pro ratione culpæ pœnitentiam egerit, qui solui desiderat, nisi culpâ ipsam, vel potiùs culpas omnes pœnitens apertè confiteatur: quare necessaria est Confessio omnium peccatorum. Quod etiam eodem in loco idem Gregorius colligit, ex Lazari excitatione & solutione: *Lazaro, inquit, dicitur, Veni foras, ac si aperire cuilibet mortuo in culpa diceretur: Cur reatum tuum intra conscientiam abscondis? foras iam per Confessionem egredere, qui apud te interiùs per negationem lates. Veniat itaq; foras mortuus, id est, culpam confiteatur peccator: Venientem Verò foras, soluant discipuli, Et pastores Ecclesia ei pœnam debeant amouere, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit.*

Eodem seculo floruit Ioannes CLIMACVS, qui in suo libro, qui inscribitur Climax, gradu 4. ita loquitur: *Ante omnia Verò culpas nostras praclaro Iudici nostro soli cōfiteamur: omnibusq; si ille iusserit, confiteri simus parati.* & infra dicit, sine Confessione, quæ fit homini, nullam posse consequi remissionem.

Post annū Domini DC. habemus CAESARIVM Episcopum Arelatensem. Is hom. 6. 7. 8. 9. & 10. de Pœnitentia egregiè disputat, & in septima quidem scribit, peccata confitendo, & pœnitentiam agendo purgari: in decima verò paulò fufius de necessitate Confessionis loquitur: *Vnde vos, inquit, frequenter admonui, fratres charissimi, iterum atque iterum admoneo, Et contestor, Et qui se cognoscit de littore continentia, tempestate libidinis, in pelago luxuria fuisse iactatum, Et castitatis incurrisse naufragium; peccatorum confessionē velut tabulam fracta nauis velociter apprehendat, Et per ipsam de abyfso ac profundo luxuria possit euadere, Et ad portū Pœnitentia peruenire, Sibi iam tutiori loco spes anchoram figere, Et salutē perditam valeat reparare.* Porro, loqui Cæsarium

de Confessione omnium peccatorum in specie, perspicuum est ex homil. 7. ubi comparat peccata morbis, confessionem medicinæ, sacerdotem medico: neq; enim, vt etiam supra diximus, satis est ad sanandos morbos corporales, si medico agrotus dicat, se malè habere, nisi in specie morbû, vel morbos, si forrè pluribus simul vexatur, aperiat.

Post annum Domini DCC. venerabilis BEDA in commentariis ad cap. 5. epistolæ S. Iacobi, exponens illud: *Confitemini alterutrum peccata vestra. In hac, inquit, sententia, illa debet esse discretio, vt quotidiana leuiq; peccata, alterutrum coequalis cōfiteamur, eorumq; credamus oratione saluari: porrò grauioris lepra immunditiam, iuxta legem, sacerdoti pandamus, atq; ad eius arbitrium, qualiter, & quanto tempore iussu purificari curemus.*

Idem Beda lib. 5. histor. Gentis suæ, cap. 14. scribit in signum exemplum militis, qui cùm confiteri peccata sua negligeret, vel erubesceret, etiam si ab ipso Rege sapiùs moneretur, vt more Christiano Confessionem peccatorum suorum faceret, antequam de hoc seculo exire compelleretur: tandem horribili præcedente visione, ad Inferni perpetuos cruciatus raptus, neglectæ dilatæque Confessionis pœnas iustissimas dedit.

Eodem seculo THEODORVS Studytes in vita sancti Platonis, laudat eundem Platonem, quod ab adolescentia, Paltori animæ suæ confiteri consueuisset, non minùs frequenter quàm diligenter, peccata omnia, ad intimas vsque cogitationes.

Post annum Domini DCCC. RABANVS Episcopus Moguntinus lib. 7. in Ecclesiasticum, cap. 7. de Confessionis necessitate ita loquitur: *Qui transgreditur mensuram in concupiscentiis carnis, & aggravatur eius delictis, necesse est, vt per cōfessionem peccatorum, fœditatem euomat, & sic per ieiunium & castigationem corporis, ad statum pristinae sanitatis redeat.* Vide eundem lib. 2. de institutione Clericorum, cap. 30.

Eodem seculo Nicephorus CARTOPHYLAX in epist. ad Theodosium, cuius fragmentum exstat in 1. Tomo Bibliothecæ sanctorum Patrum: *Olim, inquit, omnes oportebat ad ipsos Pontifices accedere, suaq; illis occulta prodere, & sic vel*
recon-

reconciliationem, vel repudium ferre. Ignoro autē qui factum sit, cur hac minus obseruentur: quamuis existimem Pontifices negotij radio, frequentiq; multitudinis turbulentia defatigatos, id opera ad Monachos transmississe, ad eos scilicet, qui Verè probati sint, aliisq; valeant esse vtilis. Et infra: Porro si quis expertus sit, & frugi, & cum hoc, sacerdotio fungatur, ad illum imprimis accedendum. Ex hoc loco intelligimus, communicatam fuisse à Pontificibus absoluendi potestatem etiam Monachis, non tamen quibuscunque, sed iis tantum, qui & sacerdotio fungerentur, & doctrina ac probitate præditi essent.

Post annum Domini CM. RADVLPHVS Flauiacensis, lib. 3. in Leuiticum, cap. 7. Dignum est, inquit, *Et qui peccatorum suorum confessionem facit, consumet ea omnia, quæ ad memoriam renocare potest, Domino pandens; non alia prodens, alia abscondens.*

Post annum Domini M. Petrus DAMIANVS in serm. de S. Andrea: *Quartus gradus, inquit, est confessio oris: hæc purè faciendâ est, quia non est pars peccatorum dicendâ, & altera retinendâ: neq; lenia confitendâ, & grauiâ diffitendâ, &c.* Et infra de sacerdote Confessario loquens: *Videat, inquit, ne unquam de his, quæ sub signaculo Confessionis accepit, aliquam faciat mentionem, &c.*

Idem in epist. ad Desiderium, de miraculis sui seculi, refert insigne exemplum de integritate Confessionis: *Hugo, inquit, Cluniacensis Abbas, cum ad suum me Monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorū domo ingrauescente totius corporis tumore languebat. Hic porro cum Abbatis comperisset adesse præsentiam, latus effectus, diuinam cepit implorare clementiam: Domine, inquit, quem nullum later occultum, quaeso, si quid reatus in me est, quod non sim hucusque confessus, tu mihi misericorditer in memoriam renoca, quatenus Abbati meo, dum præsens est, purè confitear, atque ab eo, qui ius hoc in me præ cateris habet, iudicatus absoluar. Hoc dicto, huiusmodi vox auribus eius insonuit: Certè est, certè est aliquid in te, quod confessus adhuc non es. Cumq; ille vocem solam audiret, sed à quo procederet non videret; orando subiunxit: *Exprime Domine manifestâ quid hoc sit, & confessus corrigam quod errauis.* Porro vox*

eadem peccatum quoddam sicut quarebat, signanter expressit, quod ille à se commissum illico recognouit, & Abbati signanter accito, facta Confessione purgavit: paucisq; diebus in sancta pace defunctus est.

Post annum Domini M.C. S. BERNARDVS in serm. de milites templi, cap. 12. *Quid, inquit, de Berphage dicam, & Confessionis Sacramentum, & sacerdotalis ministerij mysterium continetur?* Et infra: *Et quidem Verbum in corde peccatoris, operatur salutiferam contritionem: Verbum vero in ore, noxiam tollit confusionem, ne impediatur necessariam confessionem.* Et infra sacerdotibus dicit; *Non absoluant etiam compunctum, nisi viderint & confessum.* Hic habemus P. R. M. O., Confessionem Sacramentum esse, ac proinde Iuris diuini. S. E. C. V. N. D. O., necessariam esse etiam iis, qui cordis compunctionem videntur adepti. T. E. R. T. I. O., sacerdoti esse faciendam, & ab eodem Absolutionem expectandam.

Esse autem peccata omnia cōfitenda, docet idem Bernardus serm. 16. in Cantica his verbis: *Omne quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure, fideliter.*

Hic addi potest testimonium Hugonis de S. Victore, lib. 2. de Sacram. part. 14. cap. 1. vbi explicans illud, Iac. 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem, ut saluemini*, monet, ideo dictum esse, *confitemini, ut saluemini*, quia non saluamur, nisi confiteamur. I. T. E. M. Richardi de S. Victore, in lib. de potestate ligandi & soluendi, cap. 4. vbi dicit, Pœnitentiam veram esse abominationem peccatorum, cum voto cauendi, confitendi, & satisfaciendi; & probat tum ex natura, tum ex Scriptura. D. E. N. I. Q. U. E., testimonium Petri Cluniacensis, qui Bernardi, Hugonis, & Richardi æqualis fuit. Is lib. 1. de miraculis, apertissimè docet, Confessionem omnium peccatorum lethaliū omnino necessariam esse iis, qui post Baptismum peccauerunt.

Habemus igitur testimonia Patrum, partim Græcorum, partim Latinorum, ad triginta, qui omnes ante Innocentij III. tempora floruerunt: ex quibus apertè conuincitur eorum omnium error, qui Confessionem non à Christo, sed ab Innocentio III. institutam esse docent.

CAPVT

CAPVT XI.

Refelluntur solutiones Kemnitij ad loca Patrum.

MARTINVS Kemnitius initio Censuræ suæ ad caput 5. Concilij Tridentini, pag. 976. instituens disputationem de Confessione, proponit nouem quasi genera Confessionis, quæ apud Patres inueniri dicit: quæ nihil aliud sunt, nisi nouem solutiones, excogitatæ ad eluenda testimonia sanctorum Patrum, quæ à Catholicis Doctoribus ad Confessionem stabiliendam proferuntur. Illis enim nouem generibus Confessionis satis prolixè explicatis, ita subiungit, pag. 1019. *Ad hac nouem capita, omnes Veterum sententia cōmodè referrī possunt: longè aliud Verò est, de quo præcipuè Pontificia Confessio dimicat.* Quare ne Lutherani sibi ac suis persuadeant, ad omnia loca Patrū, quæ in superioribus capitibus adduximus, iam à Kemnitio esse responsum; excutiam paucis totam hanc disputationem Kemnitij, licet etiam supra refutauerim ea, quæ ad certa loca Patrum ipse responderat.

PRIMUM igitur docet Kemnitius, Confessionem quandam esse quæ soli Deo fit, & queritur hanc negligi in Ecclesia Catholica; & Scripturarum ac Patrum testimonia, quæ ad hanc Confessionem propriè pertinent, detorqueri dicit ad Confessionem auricularem, quæ homini fit.

In hac prima solutione, PRIMO mentitur Kemnitius, Confessionem quæ Deo fit, negligi in Ecclesia Catholica. Nam IN PRIMIS Confessio generalis, quæ incipit: *Confiteor Deo omnipotenti*, quotidie recitatur à sacerdote & populo, ad initium sanctissimi Sacrificij: eadem in horis Canonicis à toto Clero bis in die pronuntiatur: eandem frequentare omnes laici, tum viri tum foeminae, à Pastoribus admouentur. DEINDE Confessio, quæ soli Deo fit, in Contritione includitur, qui enim recogitant annos suos in amaritudine animæ suæ, & peccata omnia, quorum conscientiam habent, ex animo detestantur, eaq; sibi dimitti à Deo petūt, sine dubio confitentur Deo. Quare cū doctrina de vera Contritione, cum accurata discussione conscientia, magis

Tttt 5 apud

apud Catholicos, quàm apud Lutheranos vigeat, vt libro superiore ostendimus, non potest non mentiri, qui Confessionem quæ Deo fit, à Catholicis negligi, à Lutheranis frequentari dicit. DENIQUE, Confessio quæ Deo fit, includitur in Confessione quæ fit sacerdoti, tum quia sacerdoti fit vt locum Dei tenet, tum quia, qui sacerdotibus confitentur, expressè dicunt: *Confiteor Deo: & tibi.* Catholici igitur, qui Confessionem sacramentalem, quæ fit homini, docent, simul etiam docent eam, quæ Deo fit: atque hoc vsque ad verum est, vt non desint Patres, qui cùm de Confessione sacramentali loquuntur, eam non tam homini, quàm Deo fieri dicant.

SECUNDO, multa loca Scripturarum, & Patrum frustra Kemnitius adducit, quasi nos ea de Confessione sacramentali intelligamus, cùm ad Confessionem quæ soli Deo fit, pertineant. Nullus enim Catholicorum testimoniis illis vitatur, sed ipse solita fraude imponere voluit simplicibus. Ad quam etiam fraudem pertinet, quòd loca quædam omisit, ex quibus facillimè detegi eius insidiæ potuissent: vt, exempli gratia, citauit homiliam priorem Origenis in Psalm. 37. vbi commendatur Confessio quæ fit Deo; & omisit homiliam posteriorem, in qua disertis verbis commendatur Confessio quæ fit homini.

TERTIO, quædam loca huc trahit, quæ satis apertè loquuntur de Confessione quæ fit hominibus, & nō soli Deo: proinde cùm queritur de Catholicis, quòd loca Scripturæ & Patrum à Confessione, quæ Deo soli fit, ad Confessionem sacramentalem detorqueant: ipse id crimen cōmittit, quòd aliis falsò tribuit.

Talis est locus ille apud SALOMONEM, Prouerb. 28. *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Neque enim vllus est, qui scelera sua Deo se abscondere posse credat, nisi fortè insaniat: sed hominibus, vel ob pudorem, vel alia de causa, multi peccata sua abscondita esse cupiunt. Qui autem eiusmodi sunt, dirigi non possunt: quis enim dirigat eum, cuius prauitatem ignorat: ac potissimùm sententia ista moralis illos obiurgat, qui admoniti scelerum suorum, nolunt ea agnoscere, sed abscondunt, & negant.

Tale

Tale est etiam testimonium illud CHRYSOSTOMI, ex homil. 3. in Matthæum: *Confessio peccatorum, testimonium est conscientia timentis Deum. Qui enim timet iudicium Dei, peccata sua non erubescit confiteri: qui autem erubescit, non timet.* Nam erubescencia de qua Chrysoſtomus loquitur, apud homines locum habet, non apud Deum: illis enim confiteri erubescimus: quibus arbitramur ignota esse mala nostra; id quod unusquisque in se experitur. ADDE, quòd si Chrysoſtomus loqueretur de erubescencia coram Deo, non diceret: *Qui timet iudicium Dei, peccata sua non erubescit confiteri: qui autem erubescit, non timet.* sed è contratio diceret; *Qui timet iudicium Dei, erubescit confiteri; qui autem non erubescit, non timet:* siquidem timor facit, ut magnificiamus eum, quem timemus, & proinde etiam facit, ut erubescamus coram illo turpes videri. Sed quia maior timor vincit minorem, idèd rectissimè Chrysoſtomus dicit, eos, qui timent iudicium Dei, non erubescere peccata sua hominibus confiteri, quia videlicet timor Dei vincit timorem hominum: & contrà, eos qui confiteri hominibus erubescunt, non timere iudicium Dei, quia si illud timerent, non sinerent se ab humano timore ita superari, ut medicinam vulnerum animæ suæ, Confessionem scilicet, recusarent.

QUARTO, solutio Kemnitiana nihil efficit, quia etiam si loca Origenis & Chrysoſtomi, quæ ipse adducit, accipienda essent omnia de Confessione quæ Deo fit, tamen multa sunt alia, tum horum duorum, tum aliorum Patrum, quæ ipse omisit, quæ nulla ratione detorqueri possunt ad Confessionem quæ fit soli Deo; ut ex locis à nobis citatis, quiuis cognoscere potest. Porro, loca quædam Chrysoſtomi paulò obscuriora, cùm ad Caluini argumenta ventum fuerit, explicabo.

SECUNDVM genus Confessionis, ex quo secundam solutionem Kemnitius petit, est, cùm aliquis proximum læsit, & Pœnitentia ductus, confitetur eidem proximo se peccasse, atque ut sibi ignoscatur, rogat. SED hæc solutio nihil omninò ad rem nostram facit, cùm ad nullum testimonium sanctorum Patrum ex his, quæ nos adduximus, accommodari possit, ut perspicuum est, tum ex ipsis testimoniis, tum
etiam

etiam quia neque Kemnitius ad hoc genus Confessionis
vllum eorum testimoniorum referre conatus est: solum
nim protulit duo testimonia, vnum sancti Augustini, alio-
rum Theophylacti, quorum neutrum ex his est, quæ nos ad-
duximus.

TERTIVM genus Confessionis est, cùm aliquis confite-
tur non solum Deo, vel proximo quem læserat, sed etiam Mi-
nistris Euangelij, veruntamen generatim tantùm se pecca-
torem agnoscit, aut in specie vnum aliquod peccatum magis
grauans Ministro detegit; non autem in specie omnia pecca-
ta enumerat. Atq; ad hoc genus Confessionis pertinere vult
multa testimonia Scripturæ, & Patrum. **SED** interim non
allegat ex Patribus, nisi Basilium, in quæstionibus breuiori-
bus, quæst. 288. de quo testimonio disseruimus cap. 8. vbi etiam
solutionem Kemnitij refutauimus. Ex Scripturis allegat mul-
ta testimonia: sed quæ nihil ad rem faciunt, cùm omnia (vno
excepto) de Confessione illa tractent, quæ erat in vsu, ante-
quam Confessio sacramentalis institueretur, de qua sola nos
loquimur. Testimonium vnicum ex **ACTOR. IO.** ad rem facit,
sed de eo disseruimus suprâ cap. 4. vbi etiam disputationem
Kemnitij excussimus.

QUARTVM genus Confessionis est, cùm aliquis publicè,
coram cœtu Ecclesiæ crimina confitetur: ad quod genus
pertinent etiam **V. VI. VII. & VIII.** **DE** quibus nihil hoc
loco dicendum erit: nam loca Irenæi, Tertulliani, Origenis,
& Cypriani, quæ Kemnitius de Confessione publica expo-
nit, suprâ à nobis sunt explicata, cap. 6. & 7. De historia au-
tem Nectarij, & testimoniis Chrysostomi & Leonis, ex qui-
bus demonstrare conatur Kemnitius, Confessionem publi-
cam mutatam fuisse in priuatam, & neutram esse necessa-
riam Iure diuino, paulò post disseremus. Ista enim ad argu-
menta pertinent, quibus veritas ab Aduersariis oppugnatur,
non ad explicanda testimonia Patrum, quæ nos pro veritate
adduximus: hîc verò non argumenta Aduersariorum dissol-
uenda, sed nostra, quæ à testimoniis Patrum petita sunt, à
Kemnitij calumniis asserenda suscepimus.

Est igitur **NONVM**, ac postremum genus Confessionis
apud Kemnitium, cùm aliquis confitetur priuatim sacerdo-
ti peccata sua, non quia sit necessarium Iure diuino confi-
tenti

teri omnia peccata in specie, ad remissionem peccati obtinendam, sed quia est utilis disciplina Confessio illa priuata, qua Sacerdoti peccata aliqua deteguntur. PRIMO, ad instructionem rudiorum. SECUNDO, ad remedia contra peccata futura. TERTIO, ad consilium capiendum in rebus dubiis. QUARTO, ad consolationem recipiendam ex priuata Absolutione. QUINTO, ad discernendum, an qui Absolutionem petit, sit verè pœnitens, necne? Atque huc refert Kemnitius multa loca Patrum, Chrysofomi, Origenis, Cypriani, Basilij, Hieronymi, Augustini, Ambrosij, & Cassiani.

CIRCA hanc solutionem, quæ potissima est, tria breuiter obseruanda sunt. PRIMVM est, Kemnitium planè inuitum ad hanc solutionem descendisse. Nam cum sæpe antea dixisset, Confessionem priuatam natam esse ex Confessione publica, & notasset etiam tempus, quo Confessio publica in priuatam fuerit commutata, annum videlicet CDL. ab aduentu Domini, & denique addidisset, Confessionem auricularem posterioribus temporibus, vt ipse loquitur, generatam: nihil consequentius dicere potuisset, quam veteres Patres, qui ante annum Domini CDL. scripserunt, priuatae Confessionis nunquam meminisse. Sed non permisit eum euidencia rei tam aperte mentiri: & idè licet inuitus, admittit, multas exstare sententias veterum Patrum de Confessione priuata: *Et illa quidem*, inquit pag. 1015. *quæ hactenus ex Patribus annotauimus, ad ea potissimum crimina spectant, propter quæ excommunicari aliquis merebatur, sicut Augustinus inquit, siue illa essent palam, siue clam, siue tantum voluntatis proposito commissa. Non dissimulandum tamen est, exstare præterea apud veteres, multas sententias, quibus exhortantur populum, et alia etiam peccata sacerdoti per confessionem exponant. Et infra: Alias Verò habuerunt rationes sancti Patres, propter quas, & seruârunt, & commendârunt priuatam Confessionem.*

SECUNDO, obseruandum est, in hac postrema Kemnitij solutione, duo quædam proponi. VNVM negando: ALTERVM asserendo. Negat enim Kemnitius, sanctos Patres commendare Confessionem priuatam omnium peccatorum, vt necessariam iure diuino. Asserit autem, eos commendare priua-

privatam Confessionem aliquorum peccatorum, tanquam utilem disciplinam ad rudium instructionem; ad remedium contra futura peccata; ad consilium; ad consolationem; ad signum veræ Pœnitentiæ: *Considerandum est*, inquit pag. 1015. *quaratione, quo sensu, & in quem finem privatam illam Confessionem commendarint: nullo modo enim senserunt Iure diuino ad remissionem peccatorum necessariam esse, omnia peccata in specie, & sigillatim sacerdoti iuxta omnes circumstantias enumerare. Et infra: Alias serò habuerunt rationes, propter quas, & seruârunt, & commedârunt privatam Confessionem, quia scilicet sit utilis disciplina, primò ad rudiorum informationem, &c.*

Ex his autem duobus, id quod asseredo proponitur, libenter admittimus; habet enim Sacramentalis Confessio quinque illas utilitates, & alias præterea non paucas: sed quod negando assumitur, id omninò falsum esse dicimus, & à Kemnitio non modò non esse probatum, sed ne probari quidem potuisse. Patres enim, quos hoc loco adducit Kemnitius (vno excepto Cassiano, de quo in solutione argumentorum dicemus) nihil aliud docent, nisi, confitendum esse peccata sacerdoti ad eum modum, quo morbi ab ægrotis aperiuntur medico. Ex hac autem similitudine nõ sequitur, Confessionem non debere esse omnium peccatorum, aut non esse necessariam Iure diuino: sed contrarium potius sequitur, nam & morbi necessariò debent omnes aperiiri medico, & Iure diuino tenemur non minùs animæ, quàm corporis medicinam quærere, vt nos supra deduximus, cum ista ipsa Patrum testimonia adduceremus. Quare tametsi Patres, quos citat Kemnitius, non dicant disertis verbis, Confessionem omnium peccatorum necessariam esse Iure diuino (quod vnum ipse virget,) tamen neque disertis verbis dicunt, Confessionem omnium peccatorum non esse necessariam Iure diuino: quod quidem hoc loco nobis sufficeret, ad refellendam Kemnitij vanitatem: & ex similitudine, quam adducunt, colligimus id eos sensisse, quod nos sentimus, quodque alij omnes Patres senserunt, & docuerunt.

TERTIO ac postremò obseruandum est, Kemnitium se in hac quidem nona solutione omninò acquiescisse. Nam posteaquam omnia dixerat, quæ ad explicanda testimonia Patrum

Patrum dicenda esse iudicauerat; addidit pag. 1020. inueniri apud Patres sententias etiam duriores, quæ ad necessitatem Confessionis inclinent: sed iis opponendas esse alias dissimiles Patrum sententias. Itaque tandem confiteri coactus est, non posse ad omnia loca veterum Patrum, quæ Catholici pro se adducunt, commodè responderi.

CAPVT XII.

Confessionem esse Iuris diuini, confirmatur aliquot argumentis.

DOST auctoritatem Scripturarum, traditionem Conciliorum, & testimonia Patrum, suum etiam locum in cõfirmandis dogmatibus obtinent rationes.

PRIMA igitur ratio duci potest ab antiquitate Confessionis. Nam quæ sunt Iuris humani, ea reperiuntur initium habuisse ex Concilij alicuius Oecumenici, aut summi Pontificis decreto: Confessionem autem peccatorum in Ecclesia fuisse ante omnia Conciliorum, Pontificumue decreta, ex testimoniis supra citatis intelligi potest; siquidè Irenæus, Tertullianus, Cyprianus, atque Origenes, non solum primæ generalis Concilij, Nicæni videlicet, tempora antecesserunt, sed etiam omnium aliorum Conciliorum, quamuis Prouincialium, omniumque Pontificum Romanorum, qui de sacramentali Confessione sanctionem aliquã ediderunt. Neque alia probatione hinc indigemus, cum iam supra tum Conciliorum, tum Patrum testimonia protulerimus, & singulorum etiam tempora notauerimus.

SECUNDA ratio sumitur à difficultate Confessionis: nam si qua res est in Ecclesia Catholica, quæ grauis ac difficilis videatur, sine dubitatione vlla, Confessio est. Quid enim molestius, quid onerosius, quàm vt cogantur etiam viri Principes, Regesque potentissimi, Sacerdotibus, qui & ipsi homines sunt, peccata sua omnia detegere, quamuis arcana, quamuis turpia, quamuis pudenda, quamuis horrorem etiam ipsi confitenti adferentia, & eorundem Sacerdotum iudicio stare, ac mulctam ab illis iniunctam subire? Tanta profec-

profec-

profectò huius rei difficultas est, vt nullo modo credibile sit aut Ecclesiæ Præsides ausuros fuisse legem eiusmodi ferre aut populis persuaderi potuisse, vt eiusmodi legem acciperent, & tot iam seculis obseruarent, nisi diuinum imperium diuina institutio, diuina promissio accessissent. Igitur diuina fuit auctoritas, quæ ad obedientiam in Confessione faciendam, populorum animos inclinauit; diuina promissio, quæ eosdem, vt libenter ad Confessionem accederent, inuitauit.

TERTIA ratio ducitur ab utilitate: Confessio enim tota patit utilitates, vt planè diuino consilio instituta videri possit, etiamsi id ita esse non aliunde constaret. Nam siue Deum consideremus, siue sacerdotes, qui Dei auctoritate Ecclesiæ regunt, siue Ecclesiam ipsam vniuersam, siue fideles singulos, vndique insignis Confessionis utilitas se ostendit.

Elucet IN PRIMIS in hoc opere admirabilis Dei misericordia, qui Confessionem non extorquent more iudicum huius seculi, vt confessos damnet, sed potiùs instar medici, vt patefacta vulnera cotinud sanet: elucet nihilominus etiam Iustitia, quæ superbiam peccatoris, Confessionis humilitate comprimit, & eos, qui turpia impudenter admisissent, Confessionis ruborem tolerare voluit.

AD pastores animarum magna utilitas redit, dum per Confessionem, morbos ouium suarum intelligunt, & eo modo tum singulis seorsim conuenientia remedia adhibere possunt, tum in publicis concionibus generatim ea vitia potissimum reprehendere, quibus gregem suum magis obnoxium esse sciunt.

AD Ecclesiam vniuersam, atque ad ipsam Rempubliam politicam, multiplex utilitas ex Confessione accedit: multa enim, quæ per Iudices in externo foro emendari nunquam potuissent, nullo negotio per sacerdotes in foro cōscientie emendantur, dum restituuntur ablata, dimittuntur iniuriæ, conciliantur paces, dissoluuntur contractus iniusti, dissoluantur malè icta fœdera, aliaque id genus plurima priuatim perficiuntur, ex quibus scandala publica remouentur, & pax, ac tranquillitas Reipublicæ redditur.

SED præcipua utilitas eorum est, qui Confessionem, sicut oportet, integrè ac fideliter obeunt. Nam vt omittam, quòd

eis peccata remittuntur, & in gratiam cum Deo redeunt, qui est communis fructus omnium Sacramentorum, referunt, si volunt, ex Confessione consilium, instructionem, consolationem, quietem animæ ob præterita, remedium contra futura. Ille ipse rubor, quem inter confitendum patimur, & pars quædam est satisfactionis pro admisis, & frænum cohibens, ne deinceps talia admittantur. Et denique per exigua confusione, quam coram vno ex confertis nostris patimur, dum illi peccata nostra detegimus, redimimus ingentem illam confusionem, quam alioqui in die Iudicij, coram omnibus Angelis & hominibus pateremur, quando iuxta Apostolum 1. Corinth. 4. illuminabuntur abscondita tenebrarum, & manifestabuntur consilia cordium. Quæ omnes utilitates, aliæque permultæ, ex Patribus, quos supra citauimus, colligi possunt.

QUARTA ratio peti potest ex miraculis, quibus variis temporibus Deus testatus est, veram esse fidem illam, quam Ecclesia Catholica de Confessione habet, ac tradit. Referam autem pauca de multis.

Scribit Ioan. CLIMACVS antiquissimus ac doctissimus Pater in lib. qui dicitur Climax, gradu 4. cum latro quidam, Monachus futurus, peccata omnia confiteretur, cõspectum fuisse à spirituali quodam sanctoque viro, procerum quendam, ac terribilem, qui cõscriptam chartam & calamum tenebat: & cum latro ille humi prostratus peccatum cõfitens pronunciaret, hoc ille calamo delebat. Qua visione intelligi voluit Deus, quod ibidem Climacus scribit, & nos paulò antè diximus, per temporalem confusionem eos qui confitentur, ab æterna confusione liberari.

Contemptus Sacramenti Confessionis diuino iudicio sæpè grauitè punitus fuit, cuius rei duo exstant exempla. VNVM apud Bedam, libro quinto hist. cap. 14. ALTERVM apud Antoninum in summa Theologica, part. 2. tit. 9. cap. 13. §. 5. Exstat ETIAM apud Petrum Damianum insigne miraculum de Confessionis integritate, quod superiore capite retulimus.

Petrus CLUNIACENSIS lib. 1. de mirac. cap. 3. 4. & 5. tria miracula scripta reliquit, quibus apertissimè Deus ostendit,

Vuuuu

Con-

Confessionem sacramentalem integram esse debere; ita ut nullum omninò mortale peccatum, quod in conscientia fit, reticeatur: capite autem sexto, addit aliud miraculum, quod se præsentè contigisse, & vsque ad eò notum, ac celebre fuisse affirmat, ut sine magna temeritate negari non possit. In ea narratione (quam ob nimiam prolixitatem non putavi hîc inserendam esse) perspicuè cernitur, nihil magis Satanam optare, & totis viribus suis contendere, quam ne Christiani peccata sua integrè sacerdotibus cõfiteantur.

IN VITA S. Bernardi, quam Auctor probatissimus, ipso sancto Bernardo viuente conscripsit, libro primo, capite nono, miraculum insigne narratur, quod ipsis verbis Auctoris referam: Cum, inquit, aliquantos iam in Claravalle, Bernardus, expleisset annos, contigit virum nobilem, & ipsius quoque secundum carnem propinquum, Iosbertum de Firmitate, quod est oppidum proximum Monasterio, grauitè infirmari, qui subitò præoccupatus, amisit intellectum pariter, & loquelam: Unde & filius eius Iosbertus iunior, & omnes simul amici eò magis affligebantur dolore, quòd sine Confessione, & Viatico, vir magnificus & magnificè honoratus obiret. Currit nuncius ad Abbatem: neque enim tunc in Monasterio erat. Venit, & inuenit eum iam triduo sic iacentem. Compassus autem homini, sed & motus lachrymis filij eius, simul & lugentium ceterorum, confusus est de misericordia Dei, & sermonem magnificum protulit, dicens eis: Notum vobis est, quod in pluribus homo iste grauauit Ecclesias, oppressit pauperes, offendit Deum: si mihi creditis, ut Ecclesiis restituatur ablata, & usurpata in grauamen pauperum consuetudines dimittantur, loquetur adhuc, & suorum confessionem faciet delictorum, diuina quoque suscipiet Sacramenta deuentus. Mirantur omnes, latatur filius, familia omnis exultat quidquid præcipit homo Dei, firmiter ei promittitur, & impletur. Ceterum frater eius Gerardus, & Galdricus auunculus, non parùm territi & turbati, secretis eum super tali promissione conueniunt, durius arguunt, acrius inuehuntur quibus breuiter, simpliciterque respondens; Facile, inquit, facere potest Deus, quod difficile credere vos potestis. Itaque post secretam orationem, ad oblationem sacrificij immortalis

accedit: quo offerente, nuncius superuenit, qui indicaret, prefatum Iosbertum liberè iam loquentem, rogare obnoxius, ut Vir Dei festinaret ad eum. Cui etiam post oblatum sacrificium Venienti, cum lachrymis & gemitu peccata confessus, diuina Sacramenta suscepit. Ex hoc miraculo, & Confessionis necessitatem, & vim diuini sacrificij simul intelligimus.

Sanctus BONAVENTURA in vita beati Francisci, capite decimo, refert his verbis aliud insigne miraculum: *Alio quoque tempore cum post reuersionem ipsius de Ultramare, Cælanum predicaturus sanctus Franciscus accederet: miles quidam supplici eum deuotione cum instantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omnisq; familia pauperum hospitum exultauit in ingressu. Antè vero, quam cibum sumerent, iuxta solitum morem Vir mente deuotus offerens Deo preces & laudes, oculis stabat eleuatis in cælum. Oratione completa, benignum hospitem familiariter aduocatum in partem, sic alloquutus est: Ecce, frater hospes, tuis Viri precibus, ut manducarem, domum tuam intraui: meis nunc citò monitis acquiesce, quoniam non hic, sed alibi manducabis: confitere nunc peccata tua, Vera pœnitentia dolore contritus, nec in te remaneat quidquam, quod Veridica confessione non pandas: reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione suos pauperes suscepisti. Acquieuit continuo Vir ille sermonibus Sancti, socioq; ipsius vniuersa peccata in confessione detegens, disposuit domum suam, & ad mortem suscipiendam se quantum valuit, preparauit. Intrauerunt tandem ad mensam, & incipientibus aliis manducare, hospes subito spiritum exhalauit, iuxta Verbum hominis Dei, repentina morte sublatu: sicq; factum est, hospitalitatis gratia promerente, ut iuxta Verbum Veritatis, Prophetam recipiens, mercedem Prophetæ acciperet, dum per sancti Viri pronunciationem Propheticam miles ille deuotus sibi contra mortis subitationem prouidit, quatenus armis pœnitentiæ prænuntius, perpetuam damnationem euaderet, & in aeterna tabernacula introiret.*

Idem Auctor in eodem lib. extremo, dum ea miracula enumerat, quæ post mortem S. Francisci, ipso intercedente,

contigerunt: inter alia vnum refert de fœmina quadam, quæ ob sancti Francisci preces ad vitam ex morte rediit, cum iam iam sepelienda esset, vt peccatum quoddam in Confessione detegeret, quod nunquam antea confessâ fuerat. Item etiam aliud, de fonte quodam diuinitus ad sancti Francisci preces exorto, ex cuius aqua qui biberent, à languoribus curarentur, modò peccatorum Confessionem antè præmississent.

NOSTRO etiam seculo, quo per Lutheranos Confessio in Septentrione, cum incredibile animarum pernicie multitudine in locis extincta est: apud novos Christianos, vbi Ecclesia indies magis ac magis reflorescit, ac propagatur, atque apud Iapones potissimum, ita viget, vt sæpè etiam diuinis miraculis illustretur; quod ante nos annotauit Alanus Copus, lib. 2. Dialog. cap. 28. Atque hæcenus argumenta pro confirmanda Confessione produximus: nunc ad soluenda Aduersariorum argumenta veniemus.

CAPVT XIII.

Soluitur argumentum I. Ioan. Caluini.

SEQVITVR vt Aduersariorum argumenta diluamus. Ac vt à Caluino incipiamus, is lib. 3. Instit. cap. 4. §. 7. obiicit PRIMO in hunc modum: *Miror qua fronte ausint cõtendere, Confessionem, de qua loquuntur, Iuris esse diuini: cuius equidem Verussumum esse & sum fatemur; sed quem facile possumus euincere, olim fuisse liberum. Certè nullam de ea statam fuisse legem aut constitutionem, ante Innocentij III. tempora, eorum quoque Annales narrant. Et infra: Itaq; ipsis testibus, nondum elapsi sunt anni trecenti, ex quo iniectus ab Innocentio III. laqueus, & imposita confitendi necessitas. Atq; vt de tempore taceam, sola Verborum barbaries fidem legi abrogat. Nam quod iubent boni Patres, omnem Viri usq; sexus quotannis semel proprio sacerdoti confiteri omnia peccata; faceti homines, lepide excipiunt, hoc præcepto teneri solos hermaphroditos, ad neminem Verò spectare, qui sit Vel mas, Vel fœmina.*

RESPON-

RESPONDEO, Calvinum more suo, mendaciis, & calumniis magis niti, quàm solidis rationibus. PRIMVM enim quod ait, legem de Confessione omnium peccatorum, nullam exstare, ante constitutionem Innocentij III. siue potiùs Concilij Lateran. cui Innocentius præfuit, falsum esse, ex tam multis nostris argumentis intelligi potest. Exstat enim lex Christi, vt suprâ copiosè deduximus: neque opus fuit, vt Concilia aut Pontifices id legibus suis præciperent, quod ab ipso Christo imperatum, & multorum seculorum consuetudine roboratum esse nouerant.

SED neque Innocentius aut Lateranense Concilium, Confessionem simpliciter imperauit, sed solùm tempus determinauit, quo ea facienda esset; quemadmodum etiam Concilia vetera suprâ citata, ex Græcia, Africa, Gallia, Germania, & Pontificum, Innocentij I. ac Leonis I. decreta, non Confessionem simpliciter imperarunt, sed aut de secreto Confessionis, aut de aliis id genus circumstantiis regulas statuerunt. Id quod ex simili decreto Zepherini Pontificis probari potest. ZEPHERINVS enim, vt in eius vita refert Platina, statuit, *vt omnes Christiani adulti in solenni die Pascha, Eucharistia Sacramentum perciperent.* quo decreto, non intelligitur præcipere voluisse, vt Eucharistiam Christiani aliquando sumerent, quod à Christo ipso esse præceptum, neque Catholici, neque Hæretici negant; sed tantùm negligentia aliquorum occurrere, ac tempus determinare, vltra quod perceptionem tam salutiferi Sacramenti differre non liceret. Sic igitur & Innocentius III. non Confessionem instituit, aut simpliciter imperauit, sed tempus, vltra quod nemo Christianus eam differret, vtiliter omninò præscripsit.

NEQVE verò decretum hoc Innocentij nouum dici debet, sed innouatum potiùs, & adiuncta pœna, seueriùs, id postulante cōditiōe temporum, imperatum. Iam enim suprâ ex Gregorio Nysseno & Ioan. Chrysostomo demonstrauiimus, circa Paschæ celebritatem Christianos omnes ad Confessionem accedere debuisse.

DEINDE, cùm certum, atq; exploratum semper in Ecclesia fuerit, nō licere iis, qui peccatorū mortalium sibi conscij

Vuuu 3 sunt.

sunt, ad Eucharistiam accedere, nisi per Confessionem & Reconciliationem purgati essent, vt ex Cypriano in serm. de lapsis, & ex Leone epist. ad Theodorum Foroiulij Episcopum, & ex aliis notissimum est: & rursus cum omnes Christiani saltem in Paschate ad Eucharistiam accedere semper consueuerint, & obligati fuerint, certè sequitur, semper hanc legem in Ecclesia fuisse, vt omnes Christiani, saltem semel singulis annis peccata sua confiterentur.

DEINDE, quod idem Caluinus ait; nullam statam legem de Confessione fuisse ante Innocentij cōstitutionem, in nostris Annalibus contineri, & nobis ipsis testibus nondū elapsos esse trecentos annos, ex quo ab Innocentio confitendi necessitas iniecta est: credo mendacium turdè appellari posse. Solus enim est Platina, qui in vita Zepherini scribit, decretum Zepherini de percipienda Eucharistia in Paschate, extensum fuisse ab Innocentio III. ad Confessionem.

SED neque Platina publica auctoritate, & ex publicis archiuis vitas illas Pontificum scripsit, vt Annales nostri dici possint: & sæpè ab Historicis nostris reprehenditur; quod Martinum Polonum sequutus, in varios errores incidit: neque idem Platina dicit, nullam antea fuisse legem de Confessionis necessitate. Id enim solùm ille scripsit; à Zepherino de Eucharistia, ab Innocentio de Confessione decretum fuisse, vt nemo eorum Sacramentorum perceptionem vltra annum differret: quod quidem verum est, sed non inde sequitur, vt ante Zepherini & Innocentij tempora nulla fuerit lex de confessione facienda, vel Eucharistia percipienda. Nam, vt iam diximus, ne Aduersarij quidem negant, Christi præcepto obligari Christianos ad Eucharistiam aliquando percipiendam; & ex Patribus notissimum est, nunquam licuisse, non præmissa Exomologesi, ad Eucharistiam accedere iis, qui lethaliū criminum conscientiam haberent: sic enim, vt ceteros omittam, loquitur sanctus LEONARDUS epistol. 91. ad Theodorum: *CHRISTVS IESVS hanc Præpositis Ecclesie tradidit potestatem, vt & confitentibus actionem pœnitentia darent, & salubri satisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent.*

DENIQUE, quod barbariem obiicit Calvinus INNOCENTIO, propter voces illas: *Omnis Vtriusq; sexus*, & ex barbarie colligit, nullam fidem decreto illius habendam; incredibilis tum impudentiæ, & arrogantia, tum etiam stultitiæ, & temeritatis argumentum est. Esto enim, barbaræ essent voces, barbaræ dictio Innocentij, num idè fides eius decreto abroganda esset, quod in Concilio orbis terræ maximo, & celeberrimo omnium quæ vnquam habita fuerint, editum, vniuersa Ecclesia debito cum honore ac deuotione suscepit? num Apostolus PAULVS non ait: *Etsi imperitus sermone, sed non scientia?* num hoc idem Matthæus, & Ioannes, Iacobus, & Iudas, & ipse Princeps Apostolorum Petrus, dicere non potuissent? An idè Apostolorum scripta fidem non merentur, quod sermonis elegantia careant?

SED neq; facild cōcesserim, in verbis illis: *Omnis Vtriusq; sexus*, vllam inesse barbariem. Nam S. HIERONYMVS, quæ barbarum dicere nō possumus, immò qui longè melius Latinas voces nouerat quàm Calvinus, iisdem vocibus non semel vti voluit in interpretatione Scripturarum.

Deuteron. 7. quod in Hebræo erat: *Non erit apud te Vir sterilis, neq; mulier sterilis*, sic Hieronymus Latinè reddidit, *Non erit apud te sterilis Vtriusq; sexus*. neque timuit, ne sciolus aliquis diceret, ad solos hermaphroditos eam benedictionem pertinere. Item Iudic. 16. vbi ad verbum verti potuisset: *Quasi tria millia Viri & femina, spectantes dum luderet Samson*, sic Hieronymus vertit, *Circiter tria millia Vtriusq; sexus spectantes ludentem Samson*. neque timuit, ne tria millia hermaphroditorum introducere videretur. Lib. 2. Paral. cap. 31. ita legimus, eodem interprete Hieronymo: *Vniuersa multitudinis, tam Vxoribus quàm liberis eorum, Vtriusq; sexus, fideliter cibi præbebantur*. neque Hieronymus timuit, ne sibi barbaries obiiceretur, nisi verteret, *Filiis, & filiabus*, vt in Hebræo legimus.

Possẽ si liberet, ex Marco Tullio quoque, aliisque optimis auctoribus demonstrare, verba illa Innocentij non modò nullam barbariem, sed etiam elegantiam redolere; sed nolo in his nugis tempus terere.

CAPVT XIV.

Solutur argumentum II. Caluini, ubi tractatur
historia de factò Nectarij.

BIICIT SECUNDO Caluinus in eadem sectione, veterum testimonia, his verbis: *Deinde luculenta testimonia exstant, tum in historiis, tum apud antiquos alios Scriptores, qua docent, hanc fuisse politicam disciplinam, ab Episcopis institutã, non legem à Christo aut Apostolis positam. Vnum duntaxat è multis proferam, quod non obscurum eius rei documentum erit. Refert Sozomenus, fuisse hanc Episcoporum constitutionem, diligenter obseruatã in Ecclesiis Occidentibus, præsertim Sero Roma: quo significat, non fuisse vniuersale omnium Ecclesiarum institutum. Vnum autem è Presbyteris peculiariter destinatum fuisse dicit, qui huic muneri præesset: quo abundè confutatur, quod isti de Clauibus, vniuerso Sacerdotali ordini in hunc usum promiscuè datis, mentiuntur, siquidem non omnium Sacerdotum communis erat functio, sed singulares vnius partis, qui ad id electus ab Episcopo fuerat. Is est, quem hodie quicquid in singulis Cathedralibus Ecclesiis, Pœnitentiariũ vocat, grauiorum criminum, & quorum censura ad exemplum pertinet, cognitor. Subiicit deinde, eum quoq; morem Constantinopoli fuisse, donec matrona quadam, confitentem simulans, ea specie cõsuetudinem, quam habebat cum Diacono, prætenuisse deprehensa esset. Ob id facinus Nectarius vir & sanctitate, & eruditione clarus, illius Ecclesia Episcopus, confitenditum abrogauit. Hic hic aures asini isti arrigant. Si lex Deierat, auricularia Confessio, qui ausus esset Nectarius eam refrigerare, & conuellere? Nectarium sanctum Dei hominem, omnibus veterum suffragiis probatum, hæreseos & schismatis accusabunt? Sed eodem calculo damnabunt Ecclesiam Constantinopolitanam, in qua, confitendi morem non ad tempus modo dissimulatum fuisse, sed ad suam usq; memoriam obsoleuisse, affirmat Sozomenus: immò non Constantinopolitanam, sed Orientales omnes Ecclesias, defectionis reas agant; quo inuocabilem, si verum dicunt, legem, & Christianis omnibus mandatum neglexerunt.*

RESPON-

ercere nõ possunt, nisi præterea iurisdictionem ab Episcopo accipiant.

QVINTO, depravat Calvinus historiam, cum dicit, fœminam quandam confitentem simulasse, eaque specie consuetudinem, quam cum Diacono habebat, prætexuisse. Nam neque Sozomenus, libro 7. cap. 16. neque Socrates, libro 4. cap. 19. neque Nicephorus, libro 12. cap. 28. neque alius ullus ex veteribus, scribit fœminam illam confitentem simulasse, &c. Socrates autem, qui antiquissimus est, & qui rem ab illo ipso audiuerat, qui interfuerat, scribit fœminam illam scelus suum cum Diacono, spontè in Confessione aperuisse. Quare tantum abest, vt specie Confessionis consuetudinem cum Diacono fœmina illa prætexuerit, quod Calvinus ad infamandam Confessionem impudenter cõfinxit, vt contrà potiùs flagitium suum in Confessione, vt diximus, patefecerit.

SEXTO, duo simul falsa Calvinus scribit, cum addit: *Nectarius vir sanctitate & eruditione clarus, illius Ecclesie Episcopus, confitendi ritum abrogauit.* NECTARIUS enim iam senex, & laicus, & quod maius est, nondum baptizatus erat, cum ad Episcopatum assumeretur; vt nõ sit credibile, aut eo tempore clarum eruditione fuisse, aut postea ad insignem aliquam eruditionis gloriam peruenire potuisse. Quocirca Sozomenus lib. 7. cap. 8. laudat eum à canicie, & morù suauitate, sanctitatis & eruditionis mentionem nullam facit. SED qualiscunque tandem Nectarius fuerit; non ritum confitendi abrogauit, sed Presbyterum duntaxat exauctorauit, qui publicis pœnitentibus præerat; Socrates enim, Sozomenus, & Nicephorus locis notatis, id solùm memoriæ prodiderunt. Fortasse Calvinus Sozomenum Græcum non legit, aut fidelem aliquam versionem, sed in Musculum incidit, quia ita reddidit titulum cap. 16. lib. 7. Sozomeni: *Quomodo abrogata fuerit priuata Confessio.* qui titulus quàm sit falsus, perspicuum est ex principio capitis ipsius Sozomeni, ex quo titulus colligi debuit: sic enim ait; *ἐν τῷ δὲ ἐπὶ τῶν μετανοούντων ταγμαμένον πρεσβύτερον ἐκέπιν συνεχώρησεν ἕτι πρῶτον νεότητι.* quod sic ad verbum reddi potest: *Hoc tempore Presbyterum*

byterum constitutum super pœnitentes, non permisit amplius esse, primus Nectarius.

SEPTIMO, contumeliosis illis vocibus, atque Hæreticorum propriis : *Hic, hic aures asini isti arrigant.* manifestum mendacium Calvinus adiungit, dum auricularem confessionem à Nectario abrogatam scribit. Nam non modò nullus Historicorum hoc scripsit, sed etiam tota illa narratio clamat, non auricularem, sed publicam confessionem à Nectario abrogatam : neque enim ex auriculari confessione flagitium illud patefieri potuisset, ob cuius solius manifestationem, Nectarius ritum illum confessionis publicæ abrogauit.

His igitur in Calvinum breuiter annotatis, tota illa historia explicanda est, vt perspicuè pateat, nullum argumentum ex ea narratione aduersus Confessionis necessitatem posse colligi.

Tribus capitibus tota illa narratio comprehenditur. PRIMVM enim referunt auctores citati, Socrates, Sozomenus, & Nicephorus, Presbyterum quendam pœnitentibus præpositum fuisse. DEINDE addunt flagitium Diaconi cum muliere, ex occasione illius ritus pœnitentialis. TVM docent, ob scandalum ex eo flagitio natum, abrogatam fuisse Presbytero potestatem, ac permissum fuisse omnibus, vt pro sua quisque conscientia ad sacra mysteria accederet.

DE PRIMO capite constat PRIMVM ex SOCRATE, constitutionem illam de certo Presbytero pœnitentibus præficiendo, factam esse ab Episcopis occasione hæresis Nouatianorum : sic enim scribit lib. 5. cap. 19. *Ab illo tempore quo Nouatiani se ab Ecclesia seiunxerant, recusauerantq; cum his, qui tempore persecutionis regnante Decio concitata, lapsi erant, communicare, Ecclesiarum Episcopi canoni adiunxerunt, et in singulis Ecclesiis Presbyter quidam pœnitentia præfesset; quo qui post Baptismum lapsi fuissent, coram Presbytero ad eam rem designato peccata sua confiterentur.*

QUAE autem esset functio eius Presbyteri, non est omnino certum: quod enim Sozomenus tradidit, contrario sensu retulerunt CASSIODORVS & NICEPHORVS, ob variam interpunctionem Græci codicis Sozomeni. Ille enim in Historia Tripartita, lib. 9. cap. 35. ita reddidit verba Sozomeni:

meni:

meni: Quoniam omnino non peccare, diuinum, & contra humanam naturam esse cognoscitur, peccantibus autem, & pœnitentiam agentibus, Veniam Deus dari precepit; qui Veniam confiteri refugiunt, maius peccatorum onus acquirunt: propterea visum est antiquis Pontificibus, ut velut in theatro, sub testimonio Ecclesiastici populi delicta pandantur; & ad hanc rem Presbyterum bona conuersationis, seruantemque secretum, ac sapientem virum statuerunt, ad quem accedentes ij qui deliquerant, delicta propria fatebantur, &c. Nicephorus autem lib. 12. cap. 28. ita ex Sozomeno rem eandem narrat: Quandoquidem nihil peccati admittere, non humana, sed diuina, & immortalis nature proprium est, nos autem semel per transgressionem semel peccandi hereditatem adsumimus; delictorum eis Veniam Deus concedere iussit, qui legitima & conuenienti pœnitentia vsq; deinceps simul peccatum, & auersantur, & confitentur. Graue autem Episcopis qui proxime post Christum fuere, visum est, in media plebe, velut in theatro, noxam confiteri. Quapropter ex Presbyteris unum delegere, qui probata vita esset, & simul taciturnus, & prudens, apud quem per pœnitentiam resipiscences, commissis se proferrent, &c.

Et quamuis sententia hæc posterior non sit improbabilis, quam etiam sequutus est Ioan. Christophorus in interpretatione Sozomeni: prior tamen anteposenda videtur, quam sequutus est Ioan. Hasselanus, teste Ruaro Tappero, in explicatione art. 5. Louaniensium; nam Cassiodorus floruit non longè ab ætate Sozomeni, Nicephorus autem annis plus octingentis Sozomeno posterior est. Quare credibile est, codicem quem habuit Cassiodorus, vel Epiphanius, qui primus historiam Tripartitam confecit, certiore fuisse, magisq; integrum & incorruptum, tum quoad interpretationem, tum quoad cetera, quam eum, quem Nicephorus aut Christophorus habuere.

DEINDE, voluisse Episcopos, vt peccata quasi in theatro publicè recitarentur, vt habet Cassiodorus, non autè vt non recitarentur, vt scribit Nicephorus, colligi videtur ex Chrysostomo, qui homil. 5. de incomprehensibili natura Dei, & hom. 4. de Lazaro, & hom. 8. de pœnitentia, & hom. de Publicano

cano in cap. 18. Lucæ, alludens apertè ad factum Nectarij, & abrogationem prisce constitutionis Episcoporum, ubiq; repetit, non esse opus iam quasi in theatro peccata pandere. Verba Chrysofomi in sequenti capite reperies.

DENIQUE idem colligi potest ex hac ipsa narratione. Nam & Socrates, & Sozomenus, & ipse etiam Nicephorus, dum reprehendunt factum Nectarij, qui ritum illum sustulit; causam reddunt, quia eo ritu sublato, non possumus inuicem peccata arguere, iuxta illud APOSTOLI: *Nolite communicare operibus infrugiferis tenebrarum, sed ea potius arguite.* & quia sublato illo freno publicæ confusionis, maiora ac plura nunc fiant peccata, quàm olim: quæ certè causæ id requirunt, vt ritus ille, quem Nectarius sustulit, quemque olim Episcopi constituerant, confessionem publicam continuerit.

DICES, si peccata publicanda erant, cur oportebat Presbyterum illum secretorum tenacem, ac taciturnum esse, qui pœnitentibus præsidebat? RESPONDEO, quia non omnia peccata publicanda erant, sed ea solùm ob quæ pœnitentia publica indicebatur. Itaque audiebat Presbyter omnia omnino pœnitentium peccata; sed quæ occulta erant, secreta habebat, atque ad hoc taciturnitas exigebatur; quæ autem publica erant, licet multis fortasse incognita, ea palàm in Ecclesia tanquam in theatro pandebantur.

ATQUE hinc fortè conciliari possunt diuersæ illæ narrationes Cassiodori, & Nicephori. Quod enim Cassiodorus dicit, visum esse prisce Episcopis, vt peccata publicè in Ecclesia tanquam in theatro, pronunciarentur, de publicis peccatis intelligi debet: quod autem scribit Nicephorus, graue visum esse, vt peccata coram cœtu multitudinis, quasi in theatro efferrentur; de peccatis occultis accipiendum erit.

Noluisse autem Episcopos illos, peccata occulta, sed publica duntaxat (in quo à Ruaro & Hasselano dissentire cogor) confessioni publicæ subiicere, tribus argumentis comprobabo.

PRIMUM testantur Sozomenus & Nicephorus locis notatis, ritum illum, quem Nectarius Cōstantinopoli sustulit,
Romæ

Romæ suo tempore integrè perseuerâsse, vt etiam in reliquis Occidentis Ecclesiis: ex Leone autem qui Sozomeni æqualis fuit, apertissimè constat, nunquam Romæ fuisse eiusmodi ritum, vt peccata occulta publicarentur. Siquidem in epistola. 80. ad Episcopos Campaniæ, vehementer obiurgat nescio quos Episcopos, qui omnia peccata Pœnitentium publicè libellum in Ecclesia recitari volebant: ac dicit, eam præsumptionem pugnare cum Apostolica regula, & ritum esse improbabilem, ac modis omnibus submouendum. Quare non fuit Romæ, neque in reliquo Occidente vnquam talis consuetudo, vt peccata omnia, quamuis secreta, publicè effertur, sed solùm in angulo Campaniæ, abusus quidam, qui etiam continuò sublatus fuit.

DEINDE, si peccata omnia etiam occultissima, publicanda erant, quorsum in Presbytero pœnitentiario taciturnitas illa, & secreta tenacitas requirebatur, cuius omnes Historici meminerunt?

DEINDE, cùm secreta peccata in confessione excepta reuelare, sit contra Ius naturæ, vt Theologi docent, & contra Apostolicam regulam, vt S. Leo affirmat; si constitutio illa veterum Episcoporum id habuisset, optimo iure à Nectario abrogata fuisset, quin etiam mirum videri posset, à Gregorio Nazianzeno, Basilio, Athanasio, & ceteris Græcis Doctoribus, qui Nectarium præcesserunt, tolerari potuisse. Videmus autem nectarium ob eam rem potiùs reprehendi, quàm laudari, à Socrate, Sozomeno, Cassiodoro, Nicephoro, & ceteris Scriptoribus: non igitur probabile est, ritum quem veteres Episcopi introduxerant, id habuisse, vt secreta peccata publicæ confessioni subiicerentur.

Illud etiam hoc loco est OBSERVANDUM, Presbyterum illum pœnitentiarium, non omnibus fidelibus, qui quocunque modo pœnitentiam agebant, sed solis publicis pœnitentibus præpositum fuisse: id quod tribus aliis argumentis demonstrari potest.

PRIMUM, Sozomenus, vbi disertis verbis affirmâset, constitutionem de Presbytero pœnitentiario, quam prius Episcopi inuexerant, & Nectarius postea Constantinopoli abrogauerat, Romæ potissimum accuratè seruari; continuò ex-

plicare

plicare cœpit ritum pœnitentiæ publicæ, quæ Romæ suo tempore seruabatur: igitur constitutio illa ad solos pœnitentes publicos pertinebat.

DEINDE, nullo modo fieri potuit, vt vnus Presbyter satisfaceret tantæ multitudini, quanta Constantinopoli, vel in aliis ciuitatibus, pœnitentiæ remedio indigebat: non igitur omnes eum Presbyterum adire cogebatur, sed ij solùm, qui pœnitentiam publicam suscipiebant.

DENIQUE, apud veteres nomine Pœnitentium, soli publici pœnitentes intelligi solebant, vt in libro primo sub finem annotauimus: cùm igitur Historici sæpè citati dicunt, Presbyterum super Pœnitentes constitutum fuisse, id accipiendum est de iis, qui simpliciter Pœnitentes dicebantur, hoc est, de publicis.

Ex his, quæ hætenus dicta sunt, colligimus, constitutionem Episcoporum, de qua Historici loquuntur, id solùm complexam, vt qui publicè lapsi essent post Baptismum, ij ad sacram Eucharistiam non accederent, nisi Presbytero pœnitentiario priuatim omnia peccata sua confessi essent, & deinde ad eius arbitrium publicè coram cœtu Ecclesiæ peccata publica detexissent, & pœnitentiam publicam egissent. Quam constitutionem Socrates rectè vocat, appendicem additam ad veteres canones: nam ante exortam hæresim Nouati, nemo cogebatur certum Presbyterum adire, neque peccata vlla publicè confiteri. Consueuerant quidem aliqui iuxta consilium Sacerdotis, cui peccata omnia confessi fuerant, aliqua grauiora & publica publicè confiteri, vt ex Origene cognosci potest. Homil. 2. in Psalm. 37. tamen vt dixi, non tenebantur, sed satis erat, peccata omnia priuatim confiteri, & pœnitentiam priuatam vel publicam iuxta Sacerdotis imperium agere. Cæterùm post Nouati hæresim excitatam, placuit Episcopis aliquid addere, ne Nouatiani Catholicos reprehendere possent, quòd nimis facilè lapsos ad communionem admitterent. Hæc de primo capite.

Iam quod attinet ad SECUNDVM de flagitio Diaconi eum muliere, scribit Sozomenus, sed clariùs Nicephorus, occasionem illius flagitij fuisse, quòd mulier illa iussa esset
à Presb

à Presbytero pœnitentiario in Ecclesia diutiùs permanens orationis causa: ex eo enim, quod sæpè & diu mulier in Ecclesia morabatur, occasionem habuit Diaconus cum ea flagitium perpetrandi. Porrò crimen hoc ad aures populi peruenit, ex ipsius mulieris publica confessione. Tamen enim peccatum occultum esset, neque Presbyter ei mandasset, ut illud populo patefaceret; ipsa tamen cum alia peccata, quæ publica erant, publicè confiteretur, longius progressa quam par erat, etiam hoc peccatum confessa est.

Narrat hoc totum SOCRATES: qui duplicem confessionem illius mulieris distinctè refert. VNAM secretam coram solo Presbytero. ALTERAM publicam coram populo: *Mulier, inquit, nobilis ad Presbyterum pœnitentiarium accedit, peccata quæ post Baptismum commiserat, particulatim confitetur. ecce priuatam confessionem omnium peccatorum: subiungit deinde mulctam iniunctam; Presbyter, inquit, mulieri mandatum dat, ut ieiuniis, & continuis precibus se dederet, quo vnà cum peccatorum confessione, opus dignum pœnitentia ostenderet. ecce satisfactionem post priuatam confessionem: addit deinde confessionem publicam, quæ fuerat illi iniuncta vnà cum ieiuniis, & precibus: Mulier, inquit, longius in confitendo progressa, alterius culpa se ipsa insinulat: docet Diaconum Ecclesia cum ipsa dormivisse. vbi illud, Longius in confitendo progressa, id significat quod diximus; non fuisse mandatum mulieri ut peccatum illud publicè detegeret, sed ipsam ex indiscreta deuotione id fecisse. Publicè autem confessam esse mulierem hoc suum facinus, docet Socrates his verbis, quæ superioribus continud subiunxit: Ob quod facinus hoc modo patefactum, Diaconus ab Ecclesia eiectus est: tumultus inde in populi multitudine excitatus, &c.*

Quod ad TERTIVM pertinet: Abrogauit Nestarius omnium consensu, Presbyterum pœnitentiarium, id enim omnes Historici communiter tradunt. Abrogauit etiam Pœnitentiam publicam, nam ex occasione eius acciderat flagitium Diaconi cum muliere, & inde tumultus contra clerum exortus fuerat. Abrogauit denique Confessionem publicam, tum quia pars erat pœnitentiæ publicæ, tum quia
ex ca

ex ea cognitum fuerat sacrilegium Diaconi & mulieris: vtrūque enim populo displicebat; & tantum scelus in Ecclesia perpetratum, vt scribit Sozomenus; & ex eius publicatione magnam infamiæ notam ordini Sacerdotali iniustam, vt tradit Socrates. Non autem abrogauit, nec abrogare potuit, Confessionem & Pœnitentiam priuatam.

Quare quod scribunt Socrates & Sozomenus, permissum esse à Nectario vt vnusquisq; secundum conscientiam suam ad sacra mysteria participanda ageret; non significat, permissum esse fidelibus, vt sine Confessione & iudicio Sacerdotis, sacræ mensæ participes fierent: sed vt non cogerentur adire publicum Ecclesiæ tribunal, verùm ipsi conscientia suæ rationem haberent, & si quidem sine peccato mortali essent, ad communicationem diuinorum mysteriorū tutò accederent; sin autem, vnum ex Presbyteris eligerent, cui priuatim peccata sua confiterentur.

Esse autem hunc sensum eorum verborum, & à Nectario non fuisse Confessionem priuatam abrogatam, his argumentis confirmari potest. PRIMVM, non sustulit Nectarius, nisi appendicem ad veteres canones, quæ accesserat initio hæresis Nouatianæ: illa autem appendix, vt iam satis ostendimus, ad publicam tantum Pœnitentiam pertinebat.

DEINDE non sustulit Nectarius, nisi id, quod necessarium erat ad sedandum populi tumultum, ex occasione detecti illius flagitij excitatum: ad hoc autem satis superq; erat, de medio tollere Confessionem & Pœnitentiam publicam, neque enim ex Confessione pœnitentiaque priuata vllus tumultus exoriri poterat.

TERCIO, post Nectarij tempora mansit semper in Ecclesia Græca, vsus Confessionis priuatæ, vt perspicuum est ex Chrysostomo, Nicephoro, Cartophylace, Concilio Trullano, aliisque testimoniis suprâ citatis. Nulla autem historia refert, ab vlllo Episcopo vel Concilio reuocatum esse ac retractatum id, quod Nectarius fecerat: non igitur abrogauerat ille Confessionem priuatam.

QUARTO Sozomenus, qui fusiùs historiam istam conscripsit, & quem Aduersarij potissimum citant, affirmat Deum ipsum præcepisse, vt pœnitentibus venia daretur, & necessa-

XXXXX

riam

riam esse Confessionem: idem autem Sozomenus non reprehendit Nectarium, vt euersorem Iuris diuini, sed tantum dubitanter, & modicè illum carpit, quòd occasionem sustulerit peccata inuicem arguendi. Neque vllus alius scriptor in tot annorum centuriis Nectarium accusauit: quòd certè multi fecissent, si rem tam necessariam, & ab Apostolorum temporibus in Ecclesia frequentatam, ipse vnus Episcopus abrogare tentasset.

QVINTO, ipsi etiam Aduersarij non admittunt homines ad Eucharistiam, nisi prius exploratos, vt intelligi potest ex Philippo in Confessione Augustana, art. de Confessione, vbi sic ait: *Confessio apud nos non est abolita: non enim solet porrigi corpus Domini, nisi antea exploratis, & absolutis.* Item et Caluino, qui lib. 3. Instit. cap. 4. §. 13. sic ait: *Interim quin sistant se oues Pastori quoties sacram Cœnam participare solunt, a deo non reclamo, & maxime velim hoc & big, observari.* Quis igitur credat, Nectarium tam fuisse imprudentem, vt non videret, quàm malum esset, permittere vnicuique accessum ad sacra mysteria, sine vlla purgatione ac reconciliatione? Hæc de historia Nectarij hoc loco sufficient.

Non ignoro Thomam Waldensem in 2. tomo, cap. 14. in ea sententia fuisse, vt existimaret, à Nectario Confessionem simpliciter abrogatam fuisse, eumque in ea re grauiter errasse: sed non facilè id concederem, tum quod Nicolaus Papa in epist. ad Photium, quæ recitatur in VIII. Synodo act. 4. Nectarium vocet Hæreticorum expugnatorem, & Ecclesiarum defensorem; tum quod Nectarij sententiam S. Ioannes Chrysostomus apertissimè tueatur, vt in sequenti capite ostendemus; tum denique, quod Nectarij sententiam omnes Orientis Ecclesiæ sequutæ sint.

Scio etiam, quibusdam visum esse, totam hanc historiam esse confictam à Socrate: sed non facilè adduci possum, vt credam historiam illam falsam esse, quæ tum scribebatur, cum adhuc viuerent, qui rei gestæ interfuerant; præsertim cum res, quæ narratur, non in angulo aliquo, sed in vrbe celeberrima, conscio populo vniuerso contigisse dicatur.

—§—

CAPVT

CAPVT XV.

Soluitur argumentum tertium Ioannis Caluini.

REGIT Calvinus in eodem capite sectione 8. & adducit Chrysostomum: *Hanc, inquit, abrogationem tot locis euidenter CHRYSOSTOMVS testatur, Constantinopolitana & ipse Ecclesie Præsul, ut mirum sit, istos audere contramittere. Peccata tua (inquit homil. 2. in Psalm. 50.) dicito, ut deleas illa. Si confunderis alicui dicere, quæ peccasti, dicito quotidie ea in anima tua: non dico, ut confitearis conseruo tuo, qui exprobrat; dicito Deo, qui curat ea.*

ADDIT ibidem Calvinus alia loca similia eiusdem Chrysostomi, ex serm. de Pœnitentia & Confessione, item ex homil. 5. de incomprehensibili natura Dei, item ex homil. 4. de Lazaro. Addit Philippus in Confessione Augustana, artic. de Confessione, alium locum similem superioribus, ex hom. 31. in cap. 12. epist. ad Hebr.

RESPONDEO, CHRYSOSTOMVM, qui Nectarij successorem se agnoscebat, diligenter, ut par erat, iudicium prædecessoris sui defendere voluisse, sic tamen, ut veritati, & fidei nulla in re detrimentum adferret. Quemadmodum igitur Nectarius non Confessionem priuatam, sed publicam abrogauit: sic etiam Chrysostomus passim Confessionem publicam carpit, priuatam autem nusquam reprehendit.

Id perspicuum est ex omnibus locis, quæ vel obiecta sunt ab Aduersariis, vel obiici potuissent. Nam homilia secunda in Psalm. 50. cum ait: *Non dico, ut confitearis conseruo tuo, qui exprobrat;* aperte indicat se loqui de Confessione publica, ex qua exprobratio sequi solebat. Nam ut refert ORIGENES homilia 2. in Psalm. 37. cum publica fieret Confessio, non deerant qui exprobrarent: *Si huiusmodi, inquit, homo memor delicti sui, confiteatur quæ commisit, & humana confessione parui pendat eos, qui exprobrant eum confitentem, & notant, vel irrident, &c.* ex priuata autem Confessione nulla sequi potest exprobratio, tum quod sine testibus ea confessio fiat, tum quod arctissimo vinculo teneantur Sacerdotes altissimo silentio tegere, quæ in priuata Confessione

XXXXX

audie-

audierunt. Quod igitur CHRYSOSTOMVS ait homil. cita-
ta in Psalm. 50. *Si confunderis alicui dicere, qui a peccasti*, in-
telligi debet ad hunc modum: Si confunderis alicui dice-
re, qui exprobrare possit, id est, publicè, vt ipse continud ex-
plicat, cum ait: *Non dico, vt confitearis conseruo tuo, qui ex-
probrat.*

Idem Chrysostomus hom. de Pœnitentia & Confessione,
qui est secundus locus à Caluino adductus, sic ait: *Nunc au-
tem neque necessarium presentibus testibus confiteri, &c.* vbi
videmus confessionem illam improbari; quæ fit coram testi-
bus, quamque Nectarius abrogauerat: siquidem verba illa
Nunc autem neque necessarium, notant, aliquando fuisse ne-
cessarium coram testibus confiteri, sed eam necessitatem tunc
fuisse sublatam.

Item hom. 5. de incomprehensibili natura Dei: *Non te, in-
quit, in theatrum conseruorum tuorum duco, non hominibus
peccata tua detegere cogo.* Hic etiam cernere est, quàm aperte
Chrysostomus alludat ad illam veterem Episcoporum con-
stitutionem, qui teste Sozomeno in Tripart. lib. 9. cap. 3. vo-
luerant, vt quasi in teatro peccata panderentur: quam con-
stitutionem Nectarius, vt sæpè diximus, abrogauit.

Idem in hom. 4. de Lazaro: *Cause, inquit, homini dixeris, ne
tibi exprobrat.* Et infrà: *Non cogo te in medium prodire thea-
trum, ac multos adhibere testes: mihi soli dic peccatum, priua-
tim, &c.* Idem hom. 31. in epist. ad Hebr. *Non tibi, inquit, dico
vt te prodas in publicum, neque vt te apud alios accuses.* Idem
hom. 8. de Pœnitentia: *Non reueles, inquit, & ceteris, non in com-
mune theatrum accusationem producas, non delictorum testes
statuas.* Idem hom. de publicano ad cap. 18. Lucæ: *Admoneo te
vt assidue confiteare: neque enim te ad theatrum duco conser-
uorum tuorum, &c.* Ex his locis euidenter colligitur, Chry-
sostomum de publica Confessione loqui, cum à confessione
hominibus facienda populum dehortatur.

At inquires, Confessioni quæ fit hominibus, CHRYSO-
STOMVS opponit Confessionem, quæ fit soli Deo in ani-
ma, siue intra conscientiam confitentis, cogitatione, non lin-
gua; igitur excludit omnem confessionem quæ fit homini-
bus, siue publicam siue priuatam: non enim Confessio priua-
ta fit.

ta facta coram Sacerdote, dici potest facta esse in anima, siue intra conscientiam, siue cogitatione, non lingua. Verba eius hæc sunt, hom. 2. in Psal. 50. *Si confunderis dicere alicui quia peccasti, dicito ea quotidie in anima tua.* Homil. de Pœnitentia & Confessione: *Nunc autem neque necessarium est presentibus testibus confiteri: cogitatione fiat delictorum exquisitio: absque teste sit hoc iudicium: solus te Deus consistentem videat.* Hom. 31. in epist. ad Hebræos: *Ante Deum confitere peccata tua: apud Verum Iudicem cum oratione delicta tua pronuncia, non lingua, sed conscientia tua memoria.* Homil. 8. de Pœnitentia: *Non delictorum testes statuas: intus in conscientia, astante nemine, præter eum, qui cuncta videt, Deum, reforma quod deliquisti.*

RESPONDEO, Chrysoſtomū in his locis opponere Confessione publicæ, confessionem, quæ fit soli Deo in conscientia, sine sono verborum: quia non loquitur de Confessione, ut ordinatur ad Absolutionem Sacerdotale, quæ propriè pars est Sacramenti Pœnitentiæ essentialis; sed de Confessione ut ordinatur ad confusionem & erubescenciam, quæ pars dici potest Satisfactionis. Illa enim Confessio publica, quam sustulit Nestarius, non erat instituta, ut per eam Sacerdos cognosceret peccata pœnitentis, & inde rectè iudicaret, esset ne pœnitens ligandus, vel absoluendus, aut quæ Pœnitentia imponenda esset: sed solùm ut pœnitens publica illa confusione accepta, partem pœnæ, quæ peccatis eius debebatur, lueret. Porro Chrysoſtomus rectè monet, non esse necessarium ad eiusmodi finem obrinendū, publicè, vel etiam priuatim confiteri hominibus: sed satis esse, cum dolore & lachrymis confiteri Deo, & sic satisfacere, adiunctis precibus, eleemosynis, ieiuniis, aliisque piis, laboriosisq; operibus. Quod autem ad alium finem, nimirum, ut Sacerdos nouerit morbos pœnitentis, quibus medicinam Pœnitentiæ applicare debet; necessaria sit Confessio, ostendimus suprâ ex lib. 2. de Sacerdotio, eiusdem Chrysoſtomi, nec non ex testimoniis Basilij, Niseni, & aliorum Patrum Græcorum, à quibus nullo modo credibile est Chrysoſtomum dissensisse.

ADDÈ quòd si Chrysoſtomus in locis suprâ citatis, de Confessione respectu cuiuscunque finis loqueretur; non so-

lùm nobiscum, & cum tota Ecclesia, sed etiam cum Aduersariis nostris pugnaret. Aduersarij enim confessionem saltem aliquorum grauium delictorũ coram Ministro utilissimam, vel etiam necessariam esse censent: Chrysofomus autem confessionem coram hominibus non solum dicit non esse necessariam, sed etiam apertè damnat, ac reiicit; sic enim loquitur homil. 4. de Lazaro: *Cave homini dixeris, ne tibi exprobet.* & homil. 8. de Pœnitentia: *Non reueles & lucus, non delictorum testes statuas.* Quare Chrysofomus solum Confessionem publicam reiicit, vt erat pars quædam Satisfactionis ex quo sequitur, Confessionem etiam priuatam, non esse necessariam ad illum eundem finem, licet ad alium finem necessariam esse, neque ipse hoc loco neget, & alibi satis apertè confirmet.

CAPVT XVI.

Argumentum quartum Caluini.

POST obiectionem illam ex Chrysofomo, Caluinus multa disserit in eodem capite, à sectione 9. vsque ad 16. de variis Confessionum formis: non pauca etiam more suo, non tam argumentando, quam calumniando, dicit in decretum Concilij Lateranensis. Sectione autem 16. redit ad argumenta, atque obiicit verba illa Psal. 18. *Delicta quis intelligit? & illa Psalm. 37. Iniquitates meæ supergressæ sunt super caput meum,* ex quibus locis ita concludit: *Quis suorum peccatorum nunc supputationem cogitet, & ubi Dauidem videt suorum numerum inire non posse?* Deinde sectione 17. & 18. rem exaggerat multis verbis, quæ frustra hoc loco adscriberentur: summa est, enumerationem peccatorum esse impossibilem, & idcirco neque a Deo fuisse imperatam, neque ab Ecclesia imperari iure potuisse.

SED obiectio ista, qua etiam vtitur Philippus in Confessione Augustana, & ceteri Sectarij passim, non modò per se tenuis est, sed etiam ex verbis eiusdem Caluini eodem in loco positis, apertissimè soluitur. Docet enim Caluinus, sectione 18. in Confessione quæ Deo fit, non satis esse, generatim confi-

confiteri ac dicere, Peccator sum: sed oportere quantum in nobis est, singula peccata accuratè confiteri. Quod idem Catholici omnes docent de Confessione quæ fit Sacerdoti. Neque enim iubent omnia omninò peccata enumerari, sed ea solum, quæ post diligentem excussionem memoriæ occurrunt: diligentem autem excussionem vocant, quam in rebus grauioribus ordinariè homines adhibere solent. Denique id solum iubent, vt peccata omnia, quantum in nobis est (qua phrasi Calvinus vtitur in explicanda Confessione quæ Deo fit) enumeremus, dum coram Sacerdote conscientiam nostram aperiemus.

Quæcunque igitur Calvinus obiicit contra enumerationem peccatorum in Confessione quæ fit homini, eadem obiici possunt contra enumerationem peccatorum in Confessione quæ fit Deo. Nam si illa enumeratio est impossibilis, & hæc est impossibilis: si illa est crudelis carnificina, & hæc est crudelis carnificina: si illa facit hypocritas, & hæc facit hypocritas: & contra, si hæc ab his incommodis libera est (vt Calvinus dicere cogitur) quia non est facienda, nisi quantum in nobis est; & illa ab his incommodis libera est, quia non est facienda nisi quantum in nobis est: & quemadmodum in Confessione quæ Deo soli fit, post enumerationem eorum, quæ recordamur, addimus: *Delicta quis intelligit? ab oculis munda me Domine*, &, *Peccavi super numerum arena maris*: & tamen omnium peccatorum indulgentiam expectamus: sic etiam in Confessione quæ fit homini, vel potius per hominem Deo: post enumerationem eorum quæ recordamur, addimus: *Delicta quis intelligit, &c.* nihilominus integram peccatorum omnium indulgentiam expectamus.

CAPVT XVII.

Diluitur argumentum quintum Caluini.

VLTIMA Caluini obiectio habetur in eadem sectione 18. vbi ex verbo Dei iactat se demonstrasse, sine Confessione aut eius voto, posse homines iustificari: *Non alia*, inquit, *nunc est peccatorum remissio, quam semper fuit. Quotquot remissionē peccatorum à*

Xxxxx 4

Christo

Christo obtinuisse leguntur, non leguntur in aurem Sacrificii cuiusdam confessi, nec sanè confiteri poterant, sibi nec Sacrificii Confessionarij erant, nec ipsa etiam Confessio: Et multo postea seculis inaudita fuit hæc Confessio, quibus sine hac conditione remittebantur peccata. Sed ne quasi de re dubia longius disceptemus, Verbum Dei apertum est, quod æternum manet: Quotiescunque ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor. Huic Verbo, qui aliquid audet adicere, non peccata ligat, sed Domini misericordiam.

HÆC obiectio quatuor quasi membris continetur, quæ singillatim excutienda sunt. PRIMVM assumit Calvinus non aliam esse nunc remissionem peccatorum, quam semper fuit: & quia Confessio auricularis non semper fuit, inde colligi vult, eam non esse ad iustificationem impij necessariam.

SED si hæc argumentatio aliquid verè concluderet, non solum Confessio, sed etiam Baptismus in discrimen adduceretur: nam vt Confessio, ita etiam Baptismus nõ semper fuit, & tamen scriptum legimus Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum cælorum, quæ tempore legis veteris nusquam legebantur. Quare si nunc est remissio peccatorum, quæ semper fuit; aut Baptismus nunc necessarius non est, & Christus (quod absit) mentitur; aut ab initio seculi, Baptismus ex aqua & Spiritu sancto necessarius fuit, quod nemo sanæ mentis dicere potest. Quemadmodum autem ex Euangelio demonstramus, nunc Baptismum ad remissionem peccatorum requiri, qui in lege veteri non requirebatur; quia scriptum est: Nisi quis renatus fuerit, &c. sic etiam ex Euangelio demonstramus, Confessionem peccatorum ad iustificationem hoc tempore necessariam esse, quæ tempore Patrum Testamenti veteris necessaria non erat: quia scriptum est Ioan. 20. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. quod in lege veteri scriptum non erat.

DEINDE assumit Calvinus, eos omnes, quibus Christus peccata dimisit, sine Confessione auriculari iustificatos fuisse: ex quo concludi vult, nunc etiam sine Confessione auriculari homines iustificari posse.

SED facilis est solutio, eaque triplex. PRIMVM enim, quo tempore Christus propriæ vocis ministerio homines iustificabat, nondum Sacramentum Confessionis instituerat: proinde nihil est mirum, si absque Confessione pœnitentes reconciliauit. DEINDE Christus auctor Sacramentorum, à Sacramentis suis non dependebat, & idè non modò sine Confessione, sed etiam sine Baptismo peccata interdum remittebat. DENIQUE Christus Deus erat, & idè peccata contra se, suamque legem facta, simpliciter donare poterat: nos autem ministri sumus, neque vt Domini, sed vt Iudices à Domino constituti, vel soluius, vel ligamus; quare necesse habemus, causas diligenter expendere, & ex ipsa reorum Confessione diiudicare, quid in re tanta sit nobis agendum, ne fortè perperam ligemus, aut soluamus, & dum hominibus peccata remittimus, Dominum offendamus.

TERTIO Calvinus assumit, multis postea seculis inauditam fuisse hanc Confessionem.

SED hoc falsum esse Calvinus ipse testatus est in hoc eodem capite §. 7. cum ait: *Miror qua fronte amsint contendere, Confessionem, de qua loquuntur, Iuris esse diuini: cuius equidem vetustissimum esse & suum fatemur.* & quamuis id Calvinus non diceret, testimonia à nobis allata, Irenæi, Tertulliani, Origenis, Cypriani, & aliorum, ad quæ Calvinus respexit, cum vsum Confessionis, de qua loquimur, vetustissimum esse confessus est, planè euincerent, falsum esse quod hoc loco idem Calvinus ait, multis seculis post Christum inauditam fuisse hanc Confessionem.

QUARTO denique adiungit verba illa Ezechielis, cap. 33: *Quotiescunq; ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor.* ex quibus euidenter concludi existimat, sine Confessione aut eius voto, remitti posse peccata.

SED hoc argumentum adè non timuit S. Leo, vt in eadem epist. 91. ad Theodorum, hunc ipsum locum Ezechielis adduxerit, vbi paulò antè scripserat, Deum ordinasse, vt sine Sacerdotum supplicatione indulgentia diuina nequeat obtineri. Et iure non venit in mentem sancto Leoni, vt hoc argumentum timeret, cum non ignoraret neminem esse, qui vt oportet, ingemiscat, qui non cupiat ea remedia animæ suæ

vulneribus applicari, quæ Deus pro temporum varietate instituit. Alioqui si simpliciter gemitus quicumque sufficeret salutem, non solum Confessio, sed etiam Baptismus necessarius non esset: addo etiam, sine fide, spe, & charitate homines iustificandos; quis enim prohibet, quo minus ob solum temporale damnum aliquis ingemiscat? Quemadmodum igitur in eo gemitu, cui salus à Deo promittitur, includitur fides, spes, charitas, peccati detestatio, & propositum vitæ melioris, ita etiam Baptismi aut Confessionis votum ac propositum continetur: & sicut non addit ad verba Domini, sed illa congruenter exponit, qui ad iustificationem præter gemitum, fidem, spem, charitatem, & alia quæ diximus, exigit; sic etiam non addit, sed exponit, qui præter gemitum, votum Baptismi aut Confessionis requirit.

CAPVT XVIII.

Diluitur I. obiectio Martini Kemnitij.

MARTINVS Kemnitius in 2. part. Exam. pag. 976 & sequentibus, multa argumenta contra necessitatem Confessionis adducit, quæ cum ex Calvinianis Institutionibus ferè deprompta sint, dissoluta videri possunt. Percurram nihilominus omnia, ut vel ea solvam, vel iam soluta esse ostendam.

PRIMA obiectio habetur pag. 986. vbi hoc argumentum Kemnitius facit: *Non aliter Christus Apostolos misit, quam ipse missus fuerat. Ioan. 20. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. At ipse ad generalem confessionem, vel ore, vel signis aliis expressam; Absolutionem imperiebat, neq; singulorum peccatorum enumerationem exigebat, ut patet Luca 7. de peccatrice, & Matth. 9. de Paralytico: non igitur debent Ministri à penitentibus exigere singulorum peccatorum enumerationem.*

RESPONDEO, verba illa: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, non ita accipienda esse, quasi eodem modo debuerint Apostoli omnia facere, quo à Christo ipso fiebant: alioquin non debuissent, Actor. 2. Apostoli baptizare in remissionem peccatorum, quia Christus sine Baptismo peccata remisit

fit Magdalena, & Paralytico: nec debuissent Actor. 8. per impositionem manuum Spiritum sanctum dare, quia Christus non manus imponendo, sed insufflando Spiritum sanctum dedit. Ioan. 20.

IGITUR misit Christus Apostolos, sicut ipse missus fuerat à Patre; quia potestatem eis dedit ligandi & soluendi, ut ipse à Patre acceperat: quæ est Chrysostrômi expositio. Sed tamen accepit ipse ut Filius, & proinde talem, ac tantam, ut posset etiam sine Sacramentis iustificare: dedit autem eam Apostolis, ut ministris, ac seruis, ac per hoc longè minorem, & Sacramentis, aliisque mediis à se institutis alligatam.

MISIT ETIAM Christus Apostolos, ut ipse à Patre missus fuerat, quia ad id eos misit, ad quod ipse fuerat missus, videlicet ad reconciliandos homines Deo, ad Euangelium prædicandum, ad Ecclesiam propagandam: quæ est expositio Cyrilli.

DENIQUE misit Christus Apostolos, ut ipse à Patre missus fuerat, quia misit eos, non ad delicias, sed ad crucem, licet vehementer amaret: quemadmodum ipse à Patre infinito amore diligebatur, & tamen ad passionem, & mortem, non ad mundi gaudia mittebatur: quæ est explicatio sancti Gregorij, Homil. 26. in Euangelia.

CAPVT XIX.

Diluitur II. obiectio Kemnitij.

SECUNDA obiectio Kemnitij habetur pag. 1007. usque ad pag. 1014. vbi argumentum ducit ex historia Nectarij, cuius hæc est summa: *Confessio publica abrogata fuit, & mutata in priuatam ab Episcopo, tempore Decij Imperatoris, & postea, Confessio autem priuata abrogata fuit tempore Nectarij: igitur nec publica, nec priuata Confessio necessaria est Iure diuino; neq; enim sancti illi Patres Ius diuinum tollere ausi fuissent.*

Confirmat etiam hoc argumentum Kemnitius ex historia Socratis, lib. 5. cap. 19. vbi legimus mulierem quandam confessam esse Presbytero pœnitentiario *κατὰ μέρους*, id est, ex parte: ex quo sequitur, non fuisse tunc necessarium, confiteri omnia

omnia

omnia peccata integrè Iure diuino. Confirmat rursus eadem historia, vbi legimus, vnum fuisse Presbyterum Pœnitentiarium in tota Ecclesia Constantinopolitana. Hinc enim colligimus, nõ fuisse necessarium eo tempore, vt singuli peccata omnia confiterentur; neque enim in tam ampla vrbe, vbi erant 60. Presbyteri, tempore Iustiniani, potuisset vnus Presbyter, tot ac tam longas Confessiones audire.

RESPONDEO, totum hoc argumentum ex imperitia commentatum esse. NAM quòd primo loco Kemnitius dicit Confessionem publicam abrogatam fuisse tempore Decij ab Episcopis; falsum est, & ex ignorantia manifesta profectum. Nam quòd Sozomenus scripsit, iuxta fidem Cassiodori hist. Tripartita, lib. 9. cap. 35. visum esse sacerdotibus ab initio vt peccata tanquam in teatro panderentur: refert Kemnitius ad ea tempora, quæ Nouatianam hæresim, & imperium Decij præcesserunt. DEINDE, vult istam constitutionem de publica Confessione faciendam, abrogatam fuisse ab Episcopis, qui fuerunt tempore hæresis Nouatianæ, Decio imperante; & hanc esse appendicem illam de qua loquitur Socrates.

SED toto cœlo aberrat. Sozomenus enim cùm dicit (iuxta fidem Cassiodori) visum esse Episcopis, qui ab initio fuerunt, vt peccata tanquam in teatro panderentur; loquitur de constitutione facta tempore Nouatianæ hæresis, non de aliqua alia priore: & hæc ipsa constitutio, non autem huius constitutionis abrogatio, est appendix, de qua loquitur Socrates proinde rãtùm abest, vt tempore Decij fuerit abrogata Confessio publica, vt potiùs tunc primum fuerit ab Episcopis imperata.

Id autem ita esse, probatur PRIMO. Si Episcopi tempore Decij abrogassent Confessionem publicam, & solùm privatam retineri voluissent, vt Kemnitius dicit: illa non fuisset appendix, siue additio ad veterem canonem, sed potiùs detractio, siue abrogatio veteris canonis. At vera fuit additio atque appendix, teste Socrate, vt eam etiam vocat Kemnitius, quam Episcopi tempore Decij fecerunt: ergo non abrogarunt Confessionem publicam, sed eam potiùs addiderunt ad privatam.

SECUNDO, si tempore Decij abrogata fuisset Confessio publica, non potuisset accidere scandalum tempore Nectarij ex Confessione, neque vlla fuisset causa, cur Nectarius Presbyterum pœnitentiarium de Ecclesia tolleret: constat enim ex Socrate, scandalum illud ex publica Confessione mulieris natum esse.

TERTIO, Sozomenus scribit, ab illis ipsis Episcopis constitutum fuisse Presbyterum pœnitentiarium, qui decreuerat, peccata quasi in teatro publicè esse pandenda. Sed Presbyterum pœnitentiarium constitutum fuisse tempore Decij, scribit Socrates: ergo decretum illud de Confessione publicè faciendâ, ab Episcopis illis editum est, qui fuerunt tempore Decij, non autem ab antiquioribus, vt Kemnitius somniat.

NEQUE obstat, quod Sozomenus dicat, decretum illud factum esse ab Episcopis, qui ab initio fuerunt: nam qui fuerunt tempore Decij, dicuntur fuisse ab initio, quia proximi fuerunt temporibus Apostolicis, & multò antiquiores erant, quàm esset Nectarius, qui decretum illorum sustulit, aut Sozomenus, qui sublatum retulit.

QUARTO, Sozomenus scribit, decretum Episcoporum, qui ab initio fuerunt, quique Presbyterum pœnitentiarium constituerunt, à Nectario abrogatum fuisse. Constat autem ex Socrate, à Nectario abrogatum decretum Episcoporum, qui tempore Decij Ecclesias gubernabant: iidem igitur sunt Episcopi, qui ab initio apud Sozomenum, & qui tempore Decij apud Socratem fuisse dicuntur. Quare appendix, de qua loquitur Socrates, est ipsa constitutio, de qua loquitur Sozomenus, non autem eius abrogatio, vt sine vlla causa fingit Kemnitius.

PORRO, hoc fundamento euerso, ruit ædificiũ totum argumenti Kemnitiani. Nam quòd secundo loco Kemnitius affirmat, Confessionem priuatam abrogatam fuisse à Nectario; falso nititur fundamento, quod videlicet appendix ad veterem canonem, quam Nectarius sustulit, fuerit mutatio Confessionis publicæ in priuatam. PRAETEREA cap. 14. demonstrauimus contra Caluinum, Confessionem publicam, non autem priuatam, à Nectario abrogatam fuisse.

QVOD

QVOD etiam Kemnitius dicit in confirmatione primæ mulierem quandam confessam esse ex parte, non autem integre: ex peruersa interpretatione Græcæ vocis natum est; illud enim *ἡ τὰ μέρη*, non significat hoc loco, ex parte, sed particulatim, vt reddidit Ioannes Christophorus, omnium iudicio græcæ linguæ peritissimus. Ex quo intelligimus, sceminam illam confessam esse in particulari omnia peccata, vt Catholici faciunt, non autem generatim, vt faciunt Lutherani.

QVOD denique in 2. confirmatione Kemnitius addit, non potuisse tot Confessiones ab vno Presbytero audiri, iam supra explicatum est in solutione 2. obiectionis Caluini, cap. 14. vbi ostendimus, Presbyterum illum, non omnium pœnitentium Confessiones audire debuisse, sed eorum tantum, quæ publicam pœnitentiam agebant.

CAPVT XX.

Diluitur III. obiectio Kemnitij & simul obiectiones Brentij.

TERTIA obiectio Kemnitij, quæ habetur pagina 1019. sumitur à testimonijs Patrum: ac præter loca quædam sancti Ioannis Chrysostomi, ad quæ responsum est supra, cap. 14. adducit PRIMO CASSIANVM, qui Collat. 20. cap. 8. sic loquitur: *Quod si Verecundia retrahente reuelare coram hominibus erubescis, illum quem latere non possunt confiteri iniqui supplicatione non desinas, qui & absq; illius Verecundia publicatione curare, & sine improperio peccata donare consuevit.*

Sed non potest dubium esse, quin Cassianus doctorem suum Chrysostomum sequutus sit, & ided in eundem sensum hæc eius verba accipienda sint, in quem accipienda esse demonstrauimus verba Chrysostomi, cap. 15. quanquam Cassiani verba facilius explicentur, cum nihil adiunctum habeant, vnde excludi videatur Confessio priuata. Quod enim ille dicit in numero multitudinis: *Si reuelare coram hominibus* rubra

rubescis, ad Confessionem publicam pertinet, quæ coram multis fieri solebat: quod autem addit, Deo esse confitendum, commodè accipi potest de Confessione, quæ fit Deo per Sacerdotem. Nam circumstantiæ illæ: *Qui & absq; verecundia publicatione, & absq; improprio peccata donare consuevit*, satis apertè indicant, Confessionem illam notari, ex qua publicatio, & improprium sequebatur: quæ duo longè absunt à Confessione secreta, quæ fit vni soli, vt locum Dei tenet.

SECUNDO loco adducit ORIGENEM, qui homil. 2. in Leuiticum, enumerat varios modos, quibus peccata purgantur, & inter eos ponit Confessionem, quæ fit sacerdoti: ex quo sequitur, vt licet Confessio peccatorum sacerdoti facti, sit utilis, non sit tamen necessaria.

SED facilis est responsio. Modi siquidem illi, quos eo loco ponit Origenes, non sunt omnes, & singuli per se sufficientes ad peccati remissionem, sed plerique eorum includunt alios, saltem in voto: hi sunt enim modi, quos ille enumerat: *Baptismus, Martyrium, Eleemosyna, Iniuriarum condonatio, Conuersio peccatoris, Charitas, & Pœnitentia, siue Confessio.* Certum autem est, solam Eleemosynam, aut iniuriæ condonationem, aut cætera, quæ ibi enumerantur, sine Baptismo in re vel in voto, non sufficere ad iustificationem, licet suo modo inuent: & quemadmodum non baptizatis illa non sufficiunt sine Baptismo, ita etiam baptizatis illa non sufficiunt sine Confessione, vel in re vel in voto. DENIQUE obseruent Lutherani, inter tot modos ab Origene numeratos, nullum locum fidei esse tributum, cui soli tribuere solent ipsi iustificationem: ex quo admittere vel inuiti coguntur, nullū eorum modorum per se solum sufficere.

HVC referri possunt duo alia testimonia Patrum, quæ ommissa sunt à Kemnitio, sed citata à Brentio in Confessione Wirtembergensi, cap. de Confessione.

PRIMUM testimonium est AVGVSTINI, lib. 10. Confess. cap. 3. vbi sic legimus: *Quid mihi est cum hominibus, et audiant Confessiones meas, quasi ipsi sanaturi sint omnes languores meos: curiosum genus ad cognoscendam alienam vitæ, desiosum ad corrigendam suam?*

SED

Sed hoc nihil est aliud, nisi simplicibus imponere: nemo enim libros illos legit, qui nesciat, Confessionem, de qua loquitur Augustinus non esse Confessionem sacramentalem, sed confessionem peccatorum præteritorum, ac per Baptismum dimissorum, ad eum finem institutam, vt inde cognoscatur & laudetur misericordia Dei.

ALTERVM testimonium est AMBROSII, lib. 10. in Lucam cap. 96. vbi sic legimus: *Petrus doluit, & fleuit, quia homo errauit, non inuenio quid dixerit, inuenio quod fleuit, lachrymas eius lego, Satisfactionem non lego.* Et infra: *Lauent lachryma delictum, quod voce pudor est confiteri.*

Respondeo PRIMVM eo tempore nondum institutam fuisse Confessionem sacramentalem, ac per hoc nihil esse mirum, si Petri confessio non legatur. Dico DEINDE sanctum Ambrosium loqui de lachrymis, quæ Confessionem quandam continent, vt cum quis conuictus erroris ab alio, non voce, sed lachrymis fatetur errorem. Sic enim S. Petrus, cum seiret Christo notum fuisse crimen suum, non voce, sed lachrymis Confessus est: id quod omninò sufficit in Confessione, quæ fit Deo, qui omnia nouit. Quod autem S. Ambrosius in lachrymis B. Petri confessionem agnouerit, perspicuum est ex illis verbis: *Maluit Petrus suum accusare peccatum, si iustificaretur fatendo, quàm grauaretur negando. Iustus enim in principio accusator est sui: & ideo fleuit.* item ex illis: *Verecunda lachryma sine horrore culpam loquuntur: lachryma crimen sine offensione verecundia confitentur.* Quæ omnia accipienda sunt de Confessione, quæ fit Deo, aut etiam homini, qui crimen antea nouerit.

CAPVT XXI.

Soluitur IV. obiectio Kemnitij.

VARTA Kemnitij obiectio habetur pag. 1024. vbi sex causæ numerantur, ob quas Lutherani reiecerunt Confessionem, in qua enumerantur omnia peccata. *Hæc est, inquit, vetus illa carnis cœna conscientiarum, quam gladio Spiritus Ecclesia nostra excusserunt, propter multas grauissimas causas.* PRIMO, quia

imponitur conscientis, cum nec Christi nec Apostolorum, vel præceptum, vel exemplum habeat. SECUNDO, nullam in verbo Dei promissionem habet. TERTIO, Euangelium transformat in legem: statuit enim remissionem pendere ex enumeratione. QUARTO, gratuita condonationi substituit meritum enumerationis, & Satisfactionis. Confessionem meritoriam esse ad culpæ remissionem, pœna diminutionem, paradisi aperiionem, & salutis fiduciam, Scholastici expressè tradunt. QUINTO, conscientiam adducit in dubitationem, & desperationem, scrupulosa illa enumeratione: Videns enim se non posse omnia delicta colligere, nunquam acquiescit; dubitatio verò extinguit fidem. SEXTO, exigit rem impossibilem, constat enim plurima peccata nos nec intelligere, nec meminisse, iuxta illud, *Delicta quis intelligit?*

RESPONDEO, tam esse veras istas causas, quàm est elegans illa sententia, qua dicitur, Carnificina gladio excuti. Ac PRIMAM quidem causam falsam esse, cognosci potest ex iis, quæ supra à nobis disputata sunt, ubi ex Euangelio, ex Actis Apostolorum, & ex epistolis Pauli, Ioannis, & Iacobi, Confessionem deduximus omnium peccatorum.

SECUNDAM causam falsam esse, testantur illa verba Domini, Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Neque enim (vt supra docuimus) scire possunt Sacerdotes, quæ peccata remittere, & quæ retinere eos oporteat, nisi peccata ipsa plenè, atque integrè nouerint. Item illa I. Ioan. 1. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus, & remittat nobis peccata nostra.*

TERTIA causa calumniam manifestam, ac mendacium continet. Neque enim ita pendere remissionem ab enumeratione, Catholici docent, vt nisi quis omnia peccata enumerare potuerit, reconciliari nequeat: siquidem facilè potest accidere, vt vel propter obliuionem, vel propter ignorantiam, vix minimam partem suorum criminum quis aperiat, & tamen absoluitur, & verè absolutus creditur ab omnibus peccatis.

NEQUE verò Euangelium in legem conuertit quicumque conditionem alicuius operis exigit ad iustificationem, nisi totum Euangelium negare velimus. Quid enim sonant verba

Yyyy

illa:

illa: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Ioan. 3. & *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.* Ioan. 6. & *Nisi Pœnitentiam habueritis, &c.* Luca 13. & *Si quis ad vitam ingredi, serua mandata.* Matth. 19. & alia permulta, nisi conditionem? DEINDE si Euangelium in legem conuerteret, quicumque diceret remissionem peccatorum pendere aliquo modo ab enumeratione, quæ fit in Confessione coram Sacerdote: in eundem errorem incideret, qui diceret, remissionem pendere ab enumeratione, quæ fit in Confessione coram Deo. At hoc ipsum ex doctrina veterum Patrum, disertis verbis affirmat Kemnitius, pag. 982. vbi sic loquitur: *Dicunt Patres, peccata confessione reuelanda, in specie expendenda, curiosius discutenda, explicanda, detegenda, enumeranda: dicunt peccata solui per Confessionem; impossibile esse saluari citra Confessionem. S. Chrysostomus addit interpretationem; hæc intelligenda esse non de externa confessione homini facienda, sed de interna, quæ Deo fit.* Hæc ille. Non disputo nunc, an sententiæ Patrum patiantur interpretationem istam, & num ad eam solam Confessionem pertineant, quæ Deo fit: sed tamen nemo, opinor, tam excors erit, qui non videat Kemnitium ex sententiâ Patrum id admittere, quod paulò post in Catholicis reprehendit, nimirum remissionem ab enumeratione pendere.

QVARTA causa similis est tertiæ. Scholastici enim Doctores tradunt quidem, multum conferre tum Confessionem, tum Satisfactionem ad salutem; sed nec dicunt, per Confessionem nos mereri remissionem peccatorum, nisi fortè ex congruo, nec substituunt meritum enumerationis gratiæ condonationi: hæc enim mendacia Kemnitij, nõ Theologorum sententiæ sunt.

PORRO encomia Confessionis longè maiora extant apud Patres, quàm apud vllos Scholasticos, vt mirum sit, Kemnitium ea in Scholasticis reprehendere, quæ negare non potest, multò vberius in antiquis Patribus inueniri. Ac vt pauca exempli gratia referam: S. AMBROSII est illa sententiâ, lib. 2. de Pœnitentia; cap. 6. *Soluit criminum nexos, & recunda confessio peccatorum.* S. PACIANI verba sunt, in Parenesi ad Pœnitentiam: *Gehennam recordemini, quam vobis Exomologesis extinguit.* S. IOANNIS CHRYSOSTOMI est illud, homil. 20. in

in Genes. Confessio peccatorum, abolitio est delictorum. qui etiam homil. 5. in Genes. antea dixerat, Confessione peccata lauari, & fiduciam salutis in fine præberi.

Ac (vt omittam cætera) nõne ipse Kemnitius paulò antè ex Patribus annotauit, peccata solui per Confessionem, & impossibile esse sine Cõfessione saluari? N E Q V E refert, quod Patrum sentèntias Kemnitius intelligendas esse velit, de Confessione quæ fit Deo. Nam si gratuita condonationi repugnaret virtus & efficacia, quam tribuunt Scholastici Confessioni, quæ fit Sacerdoti; repugnaret etiam virtus, & efficacia, quam tribuunt Patres Confessioni, quæ fit Deo: vtraque enim Confessio est opus nostrum.

QVINTA, & SEXTA causa, quòd illa enumeratio sit impossibilis, & ad desperationem adducat; iam suprà refutatae sunt, & rursus ex ipso Kemnitio refutari possunt. Nam si enumeratio in Confessione, quæ coram Sacerdote facienda est, in desperationem adducit, & impossibilis est: idem profectò dici poterit de enumeratione in Confessione coram Deo; vel potius longè faciliùs desperabunt, qui coram Deo, qui falli nullo modo potest, omnia peccata enumerare debebunt, quàm ij, qui coram hominibus id facturi erunt. Admisit autè Kemnitius pag. 982. peccata coram Deo in specie explicanda, enumeranda, & confitenda esse, & citra istam Confessionem impossibile esse hominem saluari. Quare necessariò iam cogitur, aut carnificinam illam, quam gladio spiritus se excussisse iactauerat, amplecti, ac tueri: aut certè concedere, enumerationem, quam Catholici exigunt, neque impossibilem esse, neque ad desperationem adducere, neque carnificinam nominari posse.

LIBER TERTIVS DE POENITENTIA:

In quo de Confessione differitur.

DE CONTRITIONE, QUAE prima pars est Sacramenti Poenitentiae, differuimus libro superiore: sequitur vt de secūda parte, quae Confessio dicitur, differamus. In qua controuersia explicanda hic ordo seruetur, vt PRIMO loco referantur errores, qui de hac re versantur inter Aduersarios. DEINDE, sententia Catholicae Ecclesiae ex diuinis literis confirmetur. TERTIO, proferantur sanctiones & decreta Conciliorū. QUARTO, testimonia veterum Patrum. QUINTO, rationes variae. POSTREMO, argumenta Aduersariorum proponantur, & dissoluantur.

CAPVT PRIMVM.

De erroribus circa Confessionis necessitatem.

PRIMI, qui Confessionem sustulerunt, veteres illi Hæretici censendi sunt, qui potestatem absoluendi sustulerunt, Montanistæ videlicet, & No-uatianiani, de quibus in primo libro diximus: neque enim vlla necessitas Confessionis est, si nulla sequitur Absolutio.

Fuit